

RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug

Gemeente Helmond

Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend
veldonderzoek (proefsleuven)

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug

Gemeente Helmond

**Archeologisch vooronderzoek: een
inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)**

G. Zielman MA

Archeologisch Adviesbureau

Colofon

Opdrachtgever: Helmondse Golfclub Overbrug

Titel: Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Status: eindversie

Datum: 25 april 2016

Auteur: G. Zielman MA

Met bijdragen van: drs. I.C.G. Hermsen (vondsten), drs. Th. de Jong
(objecttekeningen) L. Mulkens (objectfoto's)

Projectcode: AARKL

Bestandsnaam: RA3100_AARKL

Projectleider: G. Zielman MA

Projectmedewerkers: H. Ringenier MA, M.C. Sonneveld BA & L. van Vilsteren

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 426.508

ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet verleend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 65162

Autorisatie: drs. E.H.L.D. Norde

Bevoegd gezag: Gemeente Helmond

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2016

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Helmondse Golfclub Overbrug heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in het voorjaar van 2015 een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in verband met geplande uitbreiding van de golfclub langs de Aarle-Rixtelseweg in de gemeente Helmond.

Het primaire doel van dit onderzoek was het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het onderzochte gebied, waarbij het in eerste instantie ging om het (al dan niet) vaststellen van de aanwezigheid van archeologische grondsporen. Daarnaast diende het onderzoek zich te richten op de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aanwezige archeologische grondsporen en resten.

Tijdens het onderzoek is een archeologische vindplaats uit de Romeinse tijd aangetroffen in het noorden van het plangebied. Hier bleken grondsporen van tenminste twee goed geconserveerde gebouwplattegronden te zijn aangesneden in combinatie met vondstmateriaal (met name aardewerk en metaal). De gebouwplattegronden zijn geïnterpreteerd als huisplattegronden van het type Alphen-Ekeren. Op basis van de typonologische datering van deze plattegronden en het aangetroffen importaardewerk (met name metaalglanswaar) dateren beide gebouwen aan het einde van de midden van de Romeinse tijd (200-270 na Chr.).

Naast sporen uit de Midden Romeinse tijd zijn resten uit andere tijdsperiodes aangetroffen. In het noordoosten van het plangebied zijn, buiten de hierboven beschreven huisplattegronden, diverse paalkuilen gevonden die niet direct tot een plattegrond zijn te herleiden. Twee Romeinse munten (asses), handgevormd aardewerk en een ijzeren lanspunt duiden vermoedelijk op een bewoningsfase in de pre-Flavische periode (voor 70 na Chr.). In het overige deel zijn grondsporen aangetroffen die samenhangen met het agrarische gebruik van het gebied (perceelsgreppels, esgreppels of moesbedden).

Ten aanzien van eventuele toekomstige ontwikkeling van het plangebied is aanbevolen om in de noordelijke en de noordoostelijke strook van het plangebied de dubbelbestemming archeologie te handhaven en de bodemingrepen in dit deel van het gebied te beperken tot maximaal 0,5 m -Mv. In het overige deel van het plangebied zijn door agrarische activiteiten in de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd nauwelijks relevante sporen meer aanwezig. De resultaten van het onderzoek wijzen erop dat in de aangrenzende gebieden eveneens rekening gehouden moet worden met resten uit de Romeinse tijd.

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Helmond een selectiebesluit (contactpersoon drs. G. Keulen).

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	9
1.1 Kader	9
1.2 Administratieve gegevens	11
2 Voorgaand onderzoek	13
2.1 Landschappelijke situatie	13
2.2 Archeologie	13
3 Doel van het onderzoek	15
4 Methoden	17
5 Resultaten: bodemgesteldheid	21
5.1 Geologie en geomorfologie	21
5.2 Bodemopbouw	22
6 Resultaten: grondsporen en structuren	25
6.1 Grondsporen	25
6.2 Structuren	26
6.3 Agrarische sporen	31
7 Resultaten: vondsten	33
7.1 Vondstcategorieën en aantallen	33
7.2 Aardewerk	33
7.3 Bouwkeramiek	43
7.4 Verbrande leem	43
7.5 Glas	43
7.6 Metaal	43
7.7 Slak	47
7.8 Steen	48
7.9 Bot	50
7.10 Ruimtelijke verspreiding van de vondsten	50
8 De vindplaats	53
8.1 Interpretatie	53
8.2 Waardering	53

RAAP-RAPPORT 3100

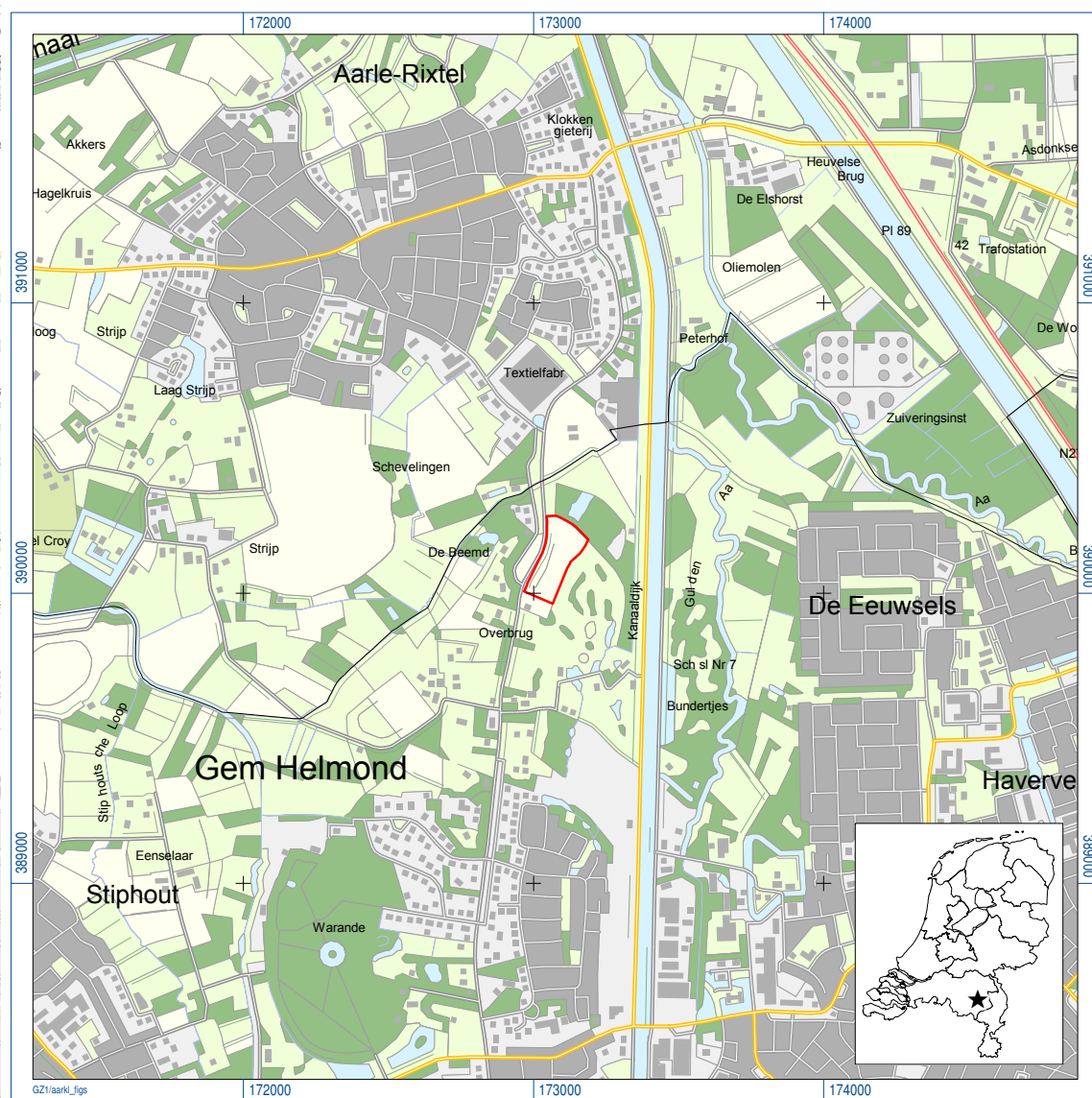
Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

9 Conclusies en aanbevelingen	57
9.1 Conclusies	57
9.2 Aanbevelingen	61
Literatuur	63
Gebruikte afkortingen	65
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen	66
Bijlage 1. Profielkolommen	69
Bijlage 2. Sporenlijst	75
Bijlage 3. Vondstenlijst	85
Bijlage 4. Determinatie munten	97
Kaartbijlage: Allesporenkaart	99

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van Helmondse Golfclub Overbrug heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in verband met geplande uitbreiding van de golfclub langs de Aarle-Rixtelseweg in de gemeente Helmond. Het gebied dat door middel van proefsleuven is onderzocht, betreft het een voormalige maïsakker direct ten noordwesten van de golfclub (figuur 1).

Figuur 1. De ligging van het onderzoeksgebied (noordelijke deel: gearceerd; zuidelijke deel: ster); inzet: ligging in Nederland (ster).

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Voorafgaand aan de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek is, conform de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.sikb.nl>), een Programma van Eisen (PvE) opgesteld (De Jong, 2015a). Dit PvE diende als leidraad voor het onderzoek.

Gezien de hoge archeologische verwachting is door de gemeente Helmond besloten een archeologisch proefsleuvenonderzoek uit te laten uitvoeren met een mogelijke doorstart naar een opgraving.

Het primaire doel van het proefsleuvenonderzoek was het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting met betrekking tot het onderzochte gebied, waarbij het in eerste instantie ging om het al dan niet vaststellen van de aanwezigheid van archeologische grondsporen. Om een goed afgewogen beslissing (selectiebesluit) door het bevoegd gezag mogelijk te maken, diende het onderzoek zich tevens te richten op de aard, omvang, datering,

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Recente tijd			
Nieuwe tijd	C	1945	
	B	1850	
	A	1650	
Middeleeuwen	Laat B	1500	
	Laat A	1250	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd	1050
		C: Karolingische tijd	900
		B: Merovingische tijd	725
		A: Volksverhuizingstijd	525
	Romeinse tijd	Laat	450
Midden		270	
Vroeg		70 na Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	15 voor Chr.
		Midden	250
		Vroeg	500
	Bronstijd	Laat	800
		Midden	1100
		Vroeg	1800
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2000
		Midden	2850
		Vroeg	4200
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	4900/5300
		Midden	6450
		Vroeg	8640
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	9700
		Jong B	12.500
		Jong A	16.000
Midden		35.000	
Oud		250.000	

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventuele archeologische grondsporen/resten. In hoofdstuk 3 zijn de specifieke onderzoeksvragen met betrekking tot deze aspecten uiteengezet.

Het veldwerk is uitgevoerd van 24 februari tot en met 2 maart 2015. De uitwerking vond plaats tussen 26 maart en 12 december 2015. Tijdens het onderzoek is op een prettige wijze samengewerkt met de contactpersonen van de gemeente Helmond (de heren Th. de Jong en G. Keulen) en Golfclub Overbrug (de heer W.M.L. van de Westerlo). De Onderzoeksdocumentatie en vondstmateriaal zullen te zijner tijd worden overgedragen aan het archeologisch depot gemeenten Eindhoven en Helmond te Eindhoven.

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.3), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in dit rapport beschreven (zie verklarende woordenlijst).

1.2 Administratieve gegevens

Plangebied: Plangebied Aarle-Rixtelseweg

Plaats: Kleine Overbrug

Gemeente: Helmond

Provincie: Noord-Brabant

Onderzoeksgebied: hoek Aarle-Rixtelseweg en Schevelingse Pad.

Centrumcoördinaten: 173.073 / 390.144

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 426.508

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 65162

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

2 Voorgaand onderzoek

2.1 Landschappelijke situatie¹

Het gebied rond Kleine Overbrug is gelegen op het noordelijk deel van een langgerekte noord-zuid georiënteerde dekzandrug, gelegen tussen de rivier de Aa aan de oostzijde en de beek Schevelingse loop aan de westzijde. De Schevelingse loop mondt (oorspronkelijk) iets ten noorden van het plangebied uit in de Aa. De ondergrond bestaat uit dekzandafzettingen die in de laatste ijstijd zijn ontstaan. De geologische ondergrond van het plangebied bestaat uit dekzand dunner dan twee meter op fluvioperiglaciale afzettingen van Brabantse leem (RGD code Nu4).² Deze afzettingen behoren tot de formatie van Boxtel; het bovenste deel ervan is tijdens de laatste ijstijd (Weichsel glaciaal) door wind en smeltwaterstromen hier afgezet. Volgens de huidige maaiveldhoogten ligt het plangebied op het uiteinde van een langgerekte noord-zuid gelegen dekzandrug tussen de beekdalen van Aa (oost) en Schevelingse loop (west) (figuur 2). De bodemkaart laat zien dat het plangebied voor het grootste deel bestaat uit een hoge bruine enkeerdgrond bestaande uit leemarm en zwak lemig fijn zand (Stiboka code bEZ21VI) met grondwatertrap VI: het gemiddelde grondwaterniveau ligt op het hoogste niveau tussen 40 en 80 cm diep en op het laagste niveau 120 cm beneden maaiveld.³

2.2 Archeologie

Het proefsleuvenonderzoek dient ter plaatse te worden uitgevoerd omdat in het verleden sterke aanwijzingen gevonden zijn dat op het terrein sporen van bewoning te vinden zijn. Tijdens veldverkenningen zijn eind jaren '90 middeleeuwse scherven verzameld. Het ging om materiaal uit de Late Middeleeuwen (Paffrath; Pingsdorf, Blauwgrijs, Elmpt, Andenne, kogelpot, vroeg steengoed) en verder ook aardewerk dat waarschijnlijk in de Vroege Middeleeuwen (Karolingisch aardewerk) dateert.⁴ Bij de aanleg van het golfterrein dat naast het plangebied ligt zijn in 1996 aardewerkvondsten verzameld die dateren uit de IJzertijd, Romeinse tijd, Vroege- en Late Middeleeuwen. In het dekzand zijn donkere verkleuringen van archeologische sporen waargenomen (ARCHIS waarnemingsnummer 428006). Op basis deze waarnemingen, ondersteund door de gunstige landschappelijke ligging, heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting. Op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Helmond maakt het plangebied deel uit van 'terreinen van archeologische waarden' (TAW). Het plangebied ligt op deze kaart in TAW 45.⁵

¹ Deze paragraaf is met toestemming van de auteur overgenomen uit het PvE.

² Bisschops 1973.

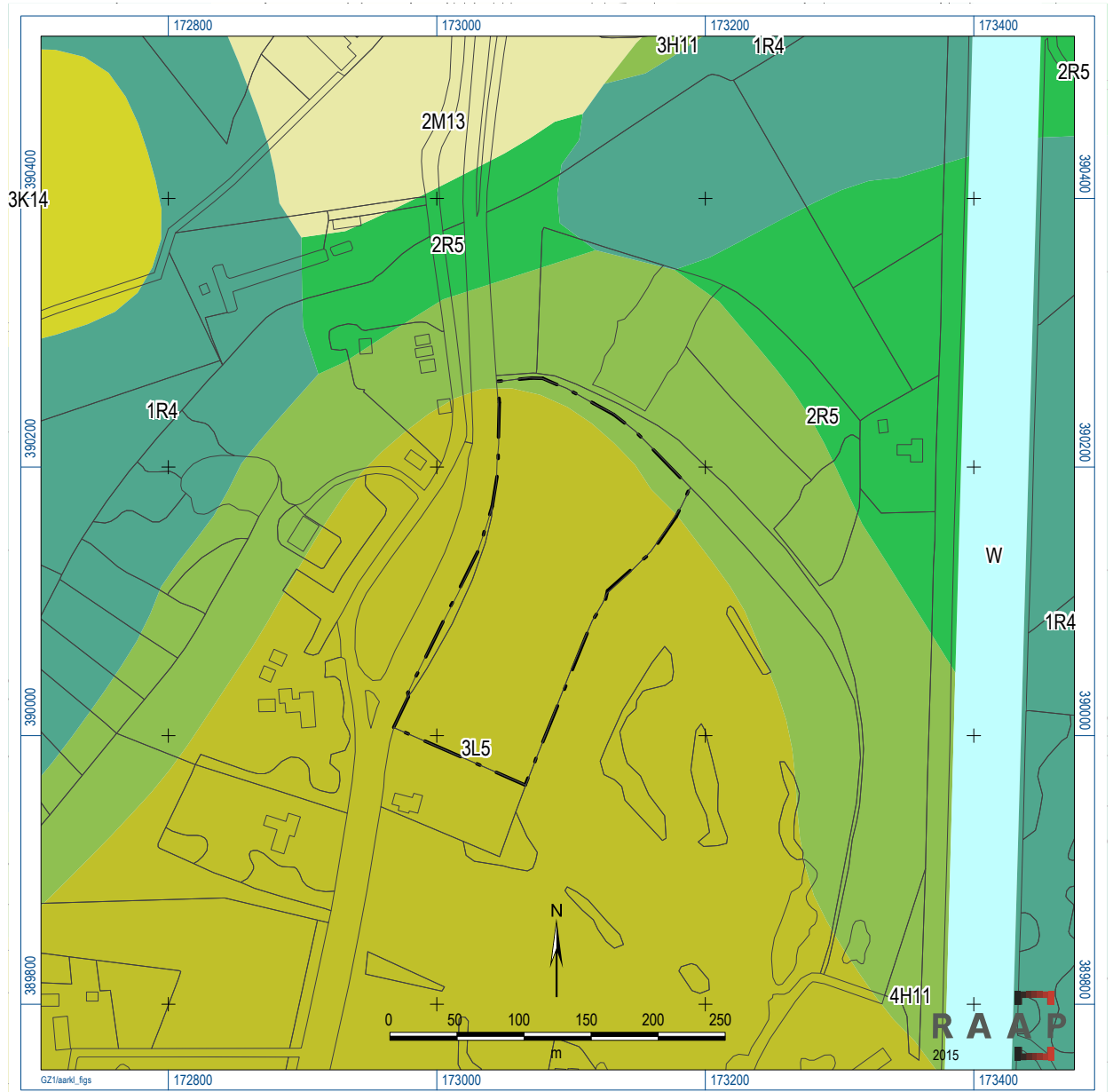
³ Stiboka 1981.

⁴ Datema 1990.

⁵ De Jong 2015a afb. 2, GIS viewer, team Geoinformatie gemeente Helmond.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 2. Uitsnede uit de geomorfologische kaart met de ligging van het plangebied op een dekzandrug (Stiboka-code 3L5).

3 Doel van het onderzoek

Het doel van het proefsleuvenonderzoek is na te gaan of er zich binnen het plangebied archeologische sporen en/of resten bevinden. Aan de hand van de verkregen informatie kan een waardestelling worden geformuleerd conform de KNA 3.3. Het PvE voorzagt in de mogelijkheid voor een directe doorstart naar een opgraving. Het doel daarvan is om de archeologische waarden, die tijdens het vooronderzoek zijn aangetroffen, te documenteren om op deze manier de aard en ruimtelijke verspreiding van de archeologische overblijfselen verder in kaart te brengen. In het Programma van Eisen zijn hiervoor specifieke onderzoeksvragen geformuleerd die door middel van het proefsleuvenonderzoek beantwoord dienen te worden⁶:

1. Wat is de aard, omvang, kwaliteit, samenhang en verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?
2. Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?
3. Uit welke archeologische periode(n) dateren de sporen?
4. Wat is de mogelijke relatie met archeologische vondsten en waarnemingen in de omgeving?
5. Wanneer zijn de archeologische sites als woonplaats in onbruik geraakt? Wat is de mogelijke aanleiding voor het verlaten van deze locatie?
6. Eventueel bij aanwezigheid van enkeerdgronden: vanaf wanneer is het plaggendek aangelegd? Welke vondsten (scherven, metalen voorwerpen) bevinden zich in het plaggendek?
7. Hoe is de fysieke kwaliteit van de vindplaats? Wat is de aard en reikwijdte van verschillende verstorende postdepositionele processen?

Wanneer de proefsleuven aanleiding zijn voor een (gedeeltelijke) vlakdekkende opgraving dan zijn de volgende onderzoeksvragen van belang:

8. Wijzen de aangetroffen sporen op een nederzettingsterrein? Zo ja, wat is de omvang en ruimtelijke indeling van het nederzettingsterrein?
9. Bevinden er zich gebouwplattegronden onder de aangetroffen sporen en zo ja, uit welke periode dateren deze? Wat zijn de afmetingen van de plattegronden? Passen de aangetroffen plattegronden binnen een bestaande typologische indeling en zo ja, welke? Wat is de relatie tussen de verschillende aangetroffen gebouwplattegronden?
10. In het geval van het aantreffen van huisplattegronden: is er een ruimtelijke indeling van de huizen herkenbaar en zo ja, hoe was de indeling?
11. In het geval van het aantreffen van erven: is er een ruimtelijke indeling van de erven zichtbaar en zo ja, wat zijn verschillen of overeenkomsten?
12. In het geval van het aantreffen van huisplattegronden/erven: zijn er binnen de huisplattegronden/erven sporen van (ambachtelijke) activiteiten zichtbaar?

⁶ de Jong 2015a.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

13. Indien er waterkuilen/waterputten worden aangetroffen: welke constructie hebben deze? Wat is de botanische samenstelling van de bodem van deze kuilen/putten?
14. Indien er meerdere vindplaatsen worden aangetroffen: wat is de omvang en ruimtelijke indeling van de vindplaatsen en de eventuele onderlinge samenhang?
15. Wat is het belang van de aangetroffen vindplaats(en) voor de lokale en regionale geschiedschrijving?
16. Welk beeld schetsen de resultaten van het onderzoek over de bewoningsgeschiedenis van het plangebied? Kunnen er meerdere bewoningsfasen onderscheiden worden? Zo ja, is er sprake van aansluitende bewoningsfasen of bestaat er een hiaat in de bewoningsgeschiedenis?
17. Hoe hebben mensen in het verleden gebruik gemaakt van het plangebied? Is er sprake van veranderingen in het grondgebruik door de eeuwen heen?
18. Indien er paleo-ecologische resten bewaard zijn gebleven: wat is de aard van deze resten? Zijn de resten bruikbaar voor een reconstructie van de landschapsgeschiedenis van het gebied?
19. Heeft het agrarisch gebruik van het plangebied invloed gehad op de conserveringstoestand van de archeologische sporen en de verschillende aangetroffen vondstcategorieën, en zo ja, in welke mate?

4 Methoden

Aantal, afmetingen en plaatsing van de proefsleuven.

Het PvE ging uit van de aanleg van 17 proefsleuven met een lengte van 45 meter en een breedte van 4 m. In het vervolg van deze rapportage worden specifiek genoemde proefsleuven afgekort met WP met toevoeging van het putnummer (WP 3). Van de 17 sleuven hadden 14 sleuven een noord-zuidoriëntatie en twee (de noordelijkste en de zuidelijkste) een oost-west oriëntatie richting.⁷ Tijdens het onderzoek zijn 16 van deze geplande proefsleuven daadwerkelijk aangelegd. In overleg met de opdrachtgever (de heer W.M.L. van der Westerlo), het bevoegd gezag (gemeente Helmond, geadviseerd door van de gemeentelijk archeoloog Th. de Jong) is overeengekomen de zeventiende proefsleuf, die oorspronkelijk in het uiterste zuiden van het plangebied was gepland, niet aan te leggen. In plaats daarvan is met de betrokken partijen de keuze gemaakt om de besparing in grondverzet (180 m²) in te zetten om het noordelijke deel van het gebied (WP 9) uit te breiden. Het doel daarvan was om meer grip te krijgen op de aard, kwaliteit, omvang en datering van de daar aanwezige archeologische sporen.⁸ (zie figuur 3).

De beoogde dekkingsgraad van circa 8,5% van het onderzoeksgebied kon tijdens het onderzoek gerealiseerd (3088 m² of 8,7 %).

Opgravingsvlakken, profielen en nummering

In alle proefsleuven is één opgravingsvlak aangelegd. Het vlak is aangelegd in de top van het dekzand onder het plaggendek en eventuele verstoorde lagen. De diepte van de sleuven varieerde van ca. 0,4 tot 1,0 m -Mv. De sporen zijn in één doorlopende reeks genummerd.

Om de bodemopbouw goed te begrijpen, is tijdens het veldwerk zoveel mogelijk gestreefd om de verschillende stratigrafische niveaus in de verschillende putten direct aan elkaar te koppelen, waarbij dezelfde niveaus eenzelfde laagnummer toegewezen hebben gekregen. In de nummering van de lagen wordt het laagnummer (10 voor bouwvoor, 20 voor plaggendek en fossiele cultuurlagen en 30 voor de natuurlijke ondergrond) gevolgd door het nummer van de proefsleuf. Als voorbeelden: de bouwvoor in WP 9 is als S 1009 aangeduid en de tweede laag in het plaggendek in WP 3 als S 2103. Van elke proefsleuf is één profielkolom opgeschaafd, gefotografeerd en gedocumenteerd (figuur 3).

Behandeling van sporen en vondsten en monsters

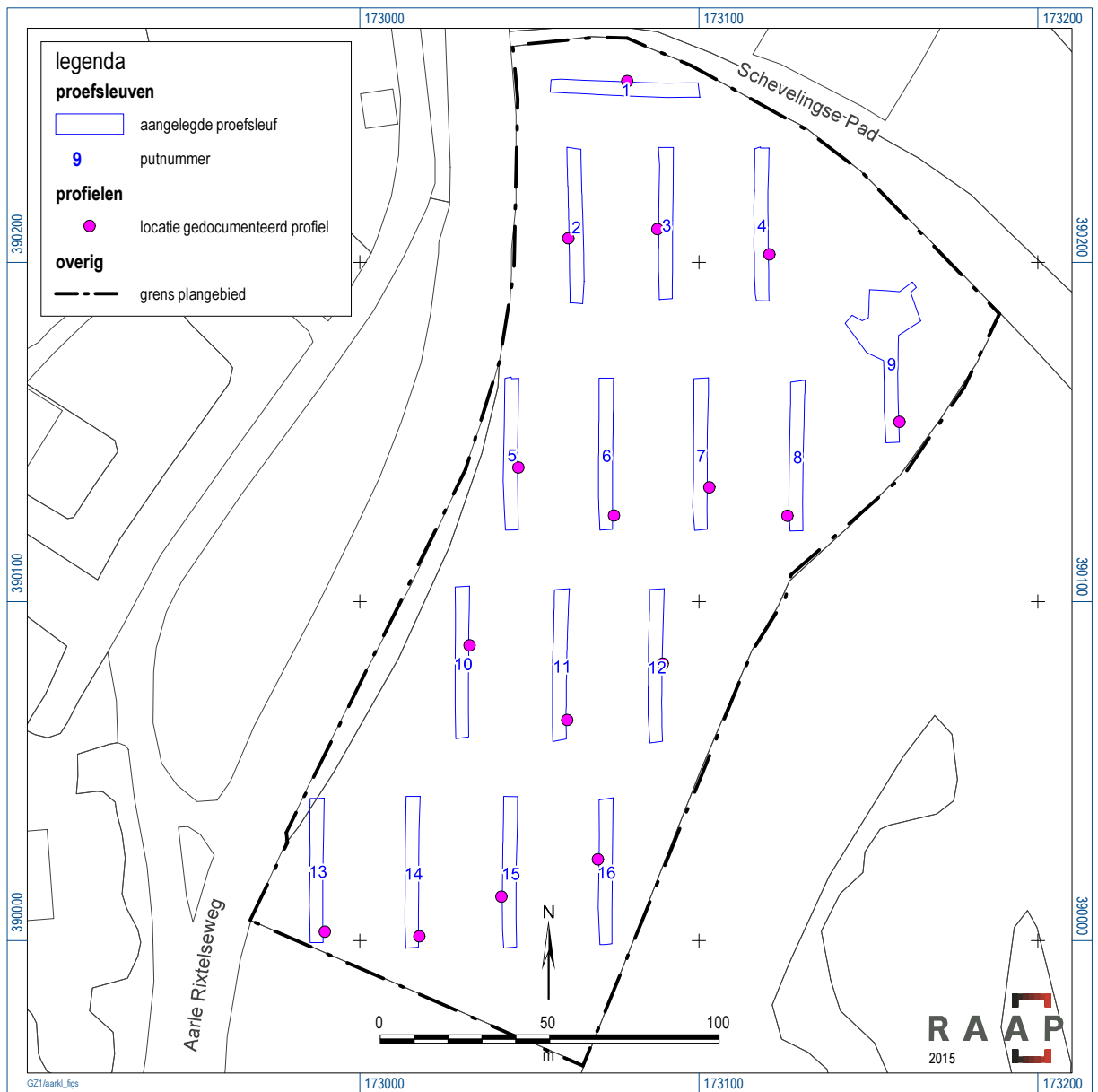
Tijdens de aanleg van de proefsleuven is laagsgewijs ontgraven, onder de bouwvoor in lagen van maximaal 10 cm. Daarbij zijn vondsten verzameld (per vak van 5 x 4 m) en is gebruik gemaakt van een metaaldetector. Spoornummer 999 is gereserveerd voor de 'stort' (t.b.v. van 'stort'-vondsten). Na de aanleg van de vlakken zijn de putten gefotografeerd en zijn grondsporen, vondsten en

⁷ De Jong 2015a.

⁸ De Jong 2015b.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 3. Ligging putten en profielen.

monsters ingemeten met behulp van een 06-GPS. Antropogene grondsporen en sporen waar twijfel bestond over hun (al dan niet) antropogene oorsprong zijn gecoupeerd. In WP 9 zijn alle sporen gecoupeerd. Diepere grondsporen (dieper dan 10 cm) zijn in profiel gefotografeerd en getekend. Sporen ondieper dan 10 cm zijn niet getekend, maar wel is de vorm van de onderzijde van het spoor (rechthoekig, komvormig, onregelmatig) gedocumenteerd. Spoornummers worden in dit rapport aangeduid met een hoofdletter S (S 7), vondstnummers met een hoofdletter V (V 8) en monsternummers met een hoofdletter M (M 1).

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Afwijkingen en aanpassingen van de onderzoeksstrategie

Tijdens het veldonderzoek is –zoals hierboven al is vermeld- in samenwerking met alle betrokken partijen de keuze gemaakt om de zuidelijkste werkput niet aan te leggen. De besparing in grondverzet (180 m²) is ingezet om het noordelijke deel van het gebied (WP 9) uit te breiden. Het doel daarvan was om meer grip te krijgen op de aard, kwaliteit, omvang en datering van de archeologische sporen.⁹

⁹ Th. de Jong 2015b.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

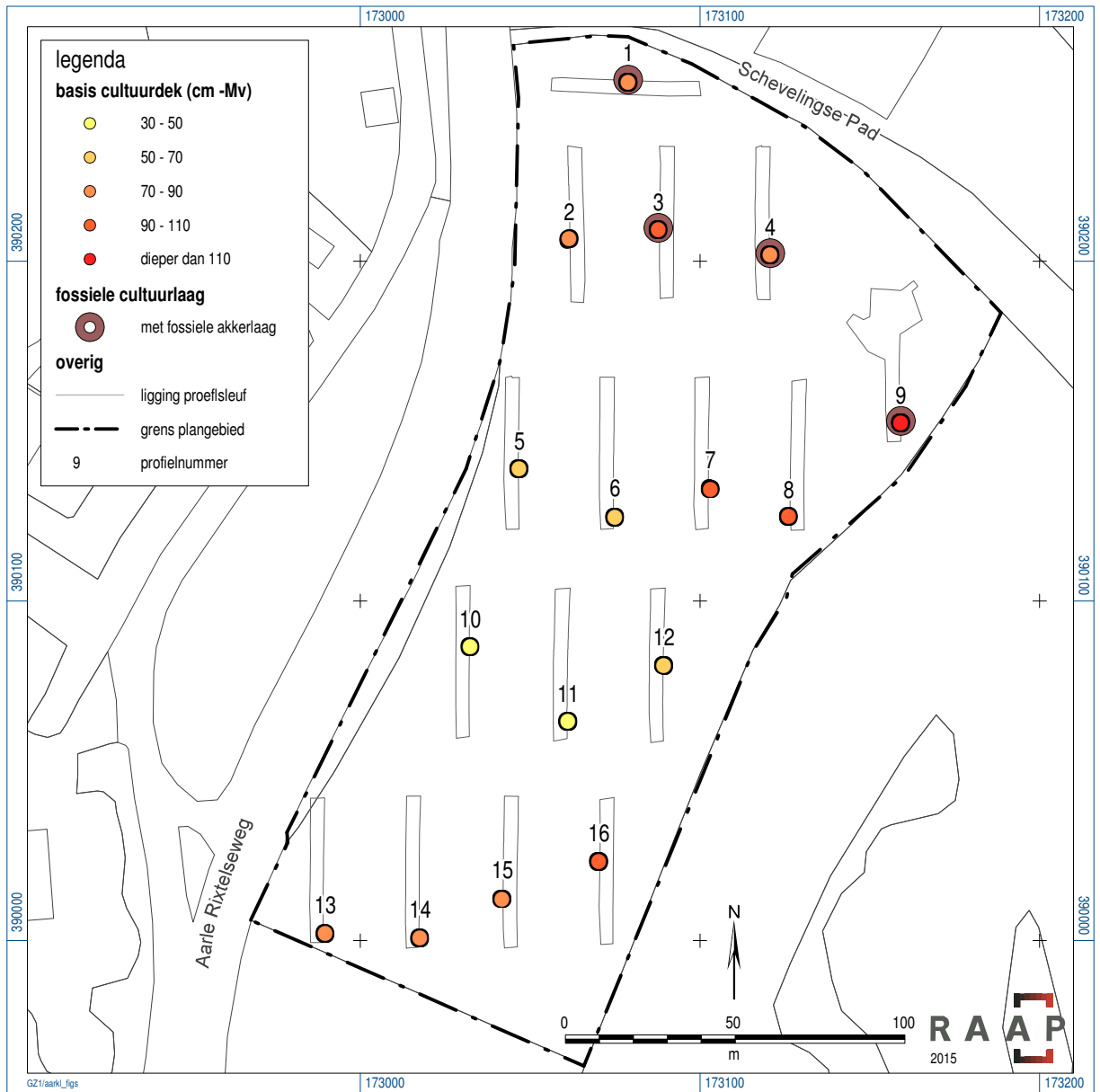
5 Resultaten: bodemgesteldheid

5.1 Geologie en geomorfologie

In overeenstemming met de in § 2.1 beschreven landschappelijke situatie bestaan de afzettingen uit goed gesorteerd, matig fijn zand (dekzand). De dekzandrug waarop het plangebied ligt, verheft zich duidelijk boven de omliggende omgeving. Het plangebied ligt daarbij op de noordelijke flank van een noord-zuid georiënteerde rug. Binnen het plangebied variëren de maaiveldhoogtes van 17,1 m + NAP in het uiterste zuidwesten tot 16,1 m + NAP in het noorden. Gezien het feit dat het

Figuur 4. Bodemprofiel met plaggendeck en cultuurlaag (profiel 4) en een verstoord bodemprofiel (profiel 10)

Figuur 5. Interpretatie bodemopbouw profielen.

perceel aan de westzijde van de Aarle-Rixtelseweg zichtbaar hoger ligt is het oorspronkelijke reliëf door egalisatie of afgraven uitgevlakt. In het zuidoosten van het plangebied (WP 8) was geen sprake van een intacte dekzandrug, maar van een donkergrijze, humeuze ondergrond (depressie).

5.2 Bodemopbouw

In het plangebied is sprake van een (deels intact) cultuurdek (bijlage 1; figuur 4). De bruinigrijze, humeuze bovengrond (recente bouwvoor, S 1001 t/m S 1016) varieert in dikte van 24 cm (profiel 5) tot 45 cm (profiel 12). Het onderliggende intacte plaggendeek (S 2001 t/m 2016) is bruin van kleur, homogeen van samenstelling en licht doorgaans met een scherpe overgang op het dekzand. In het plaggendeek waren geen afzonderlijke lagen zichtbaar. In het noorden van het plangebied is onder

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

het bruine plaggendek een laag grijs, of bruin gevlekt pakket aanwezig (S 2101, S 2103, S 2104 en S 2109). Deze laag is als een fossiele cultuurlaag geïnterpreteerd, die dateert van de periode vóór de pluggenbemesting. De diepte van de basis van het cultuurdek (recente bouwvoor, plaggendek en cultuurlaag) wisselt sterk (zie figuur 4 en 5). In het centrale deel van het plangebied (profiel 10 en 11) bevindt de C-horizont zich ondieper dan 0,5 m -Mv en is geen sprake van een plaggendek. Het bodemprofiel is hier blijkbaar tot in de C-horizont geroerd door recente bodemingrepen (A/Cp-profiel) en het plaggendek als gevolg daarvan verdwenen. Op de overgang van hoog naar laag (zuiden van WP 7, 8 en 9) was sprake van een zone met restanten van een E-horizont en een B-horizont (veldpodzolbodem).

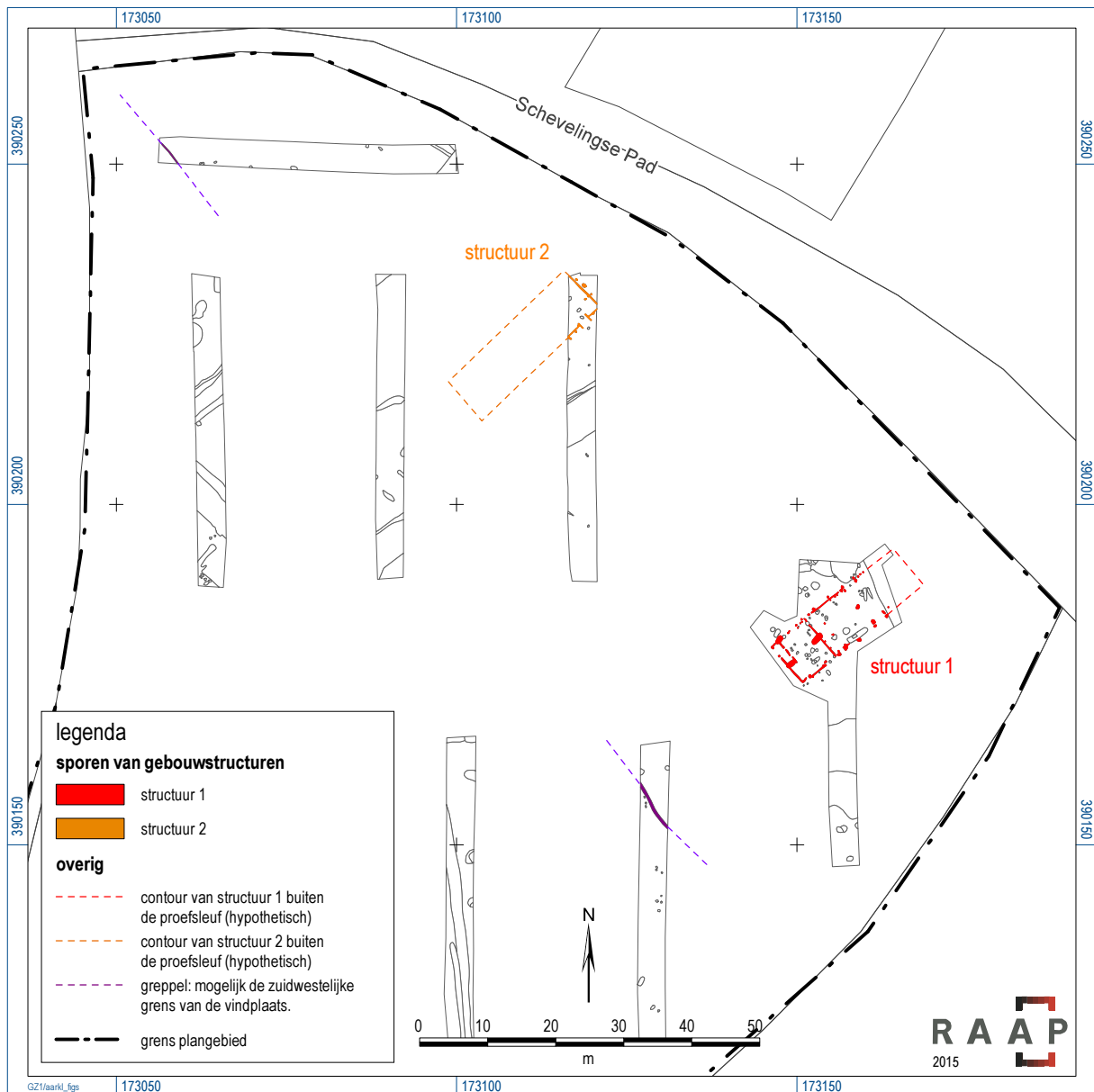
RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

6 Resultaten: grondsporen en structuren

6.1 Grondsporen

In de opgravingsvlakken zijn diverse bodemverkleuringen waargenomen (bijlage 2). In de meeste gevallen gaat het om archeologische grondsporen waaronder paalkuilen (n=130), greppels (n=32) en kuilen (n=28). De overige sporen betreffen recente verstoringen of door dieren of omgevallen bomen veroorzaakte verkleuringen (n=51).

Figuur 6. Overzicht structuren in het noorden van het plangebied.

Figuur 7. Huisplattegrond (structuur 1).

In het noorden van het plangebied vormen configuraties paalkuilen en greppels samen tenminste twee gebouwplattegronden/huisplattegronden (figuur 6). Deze sporen worden in § 6.2 uitgebreider besproken. Ongetwijfeld is sprake van meer dan twee bouwstructuren in het plangebied. Vooral ter hoogte van WP 9 zijn veel paalkuilen gedocumenteerd die niet aan een gebouwplattegrond konden worden toegeschreven. De grondsporen in het overige deel van het gebied zijn geïnterpreteerd als perceelsgreppels, esgreppels of moesbedden die samenhangen met het agrarische gebruik van het gebied. Daar wordt in § 6.3 aandacht besteed.

6.2 Structuren

6.2.1 Inleiding

De hoofdgebouwen zijn geclassificeerd volgens de betrouwbaarheidsaanduiding van structuren zoals die is voorgesteld door Fokkens & Jansen.¹⁰ Deze aanduiding is bedoeld om onderscheid aan te brengen in de wijze waarop huisplattegronden zijn herkend en hoe hun constructie (die altijd de interpretatie van de onderzoeker blijft) moet worden gewaardeerd. Fokkens & Jansen maken onderscheid in vier verschillende klassen die variëren van klasse A1 (duidelijke plattegrond die in het veld is herkend) tot een plattegrond van klasse C (die op de tekentafel is herkend en waarvan bovendien de constructie twijfelachtig is).¹¹ De gebruikte terminologie en de wijze van beschrijving van de verschillende kenmerken van het gebouw volgens een vast stramen is ontleend aan Hiddink.¹²

¹⁰ Fokkens & Jansen 2002, tabel 2.

¹¹ Fokkens & Jansen 2002: 10.

¹² Hiddink 2005.

6.2.2 gebouw 1 (huisplattegrond)

Onderzoek

In WP 9 kwamen tijdens het proefsleuvenonderzoek diverse paalkuilen tevoorschijn en een greppel waarvan vermoed werd dat het om een wandgreppel ging. Bij het uitbreiden van de noordelijke helft van de sleuf werd dit vermoeden bevestigd. Het werd duidelijk dat het gaat om een noordoost-zuidwest georiënteerde huisplattegrond. Om de archeologische waarden voor dit plangebied (aard van de sporen en datering) beter te kunnen onderbouwen is in overleg met de Golfclub Overbrug en het bevoegd gezag afgesproken ook de ontbrekende zuidwesthoek en noordwesthoek van deze plattegrond uit te graven zodat de plattegrond zoveel mogelijk volledig bloot kwam te liggen (figuur 7). Het gaat om een duidelijke huisplattegrond die in het veld is herkend (klasse A1). Met hulp van vrijwilligers (met name Dirk Vlasblom) zijn alle sporen van de plattegrond gedocumenteerd, gefotografeerd en afgewerkt.

Constructie

De afmetingen van de plattegrond zijn 7,0 m bij > 17,25 m. De lengte is niet te achterhalen, aangezien de noordoostzijde van de plattegrond werd afgesneden door een recente versterking. De daklast werd gedragen door tenminste 3 middenstijlen en door wandstijlen. De middenstijlen zijn in verhouding met de wandstijlen zeer diep ingegraven en hebben een revolvertasvormige doorsnede (figuur 8). De dakdragende wandstijlen zijn gepaard en dubbel uitgevoerd (aan weerszijden van de wandgreppel één).

Wanden

De wanden van de plattegrond tekenden zich af als smalle greppels (ongeveer 0,1 a 0,2 m breed) waarin palen zijn gezet. Het gebouw heeft uit tenminste twee vertrekken bestaan, aangezien een doorlopende tussenwand het gebouw in ongelijke delen opdeelde. De zuidwestelijke korte wand van de gebouwplattegrond bestaat uit twee parallelle wandgreppels. De buitenste korte wand bestaat in tegenstelling tot de andere wanden van het huis uit zware, individueel ingegraven palen op onregelmatige afstand van elkaar. Het gaat hier waarschijnlijk om een latere aanbouw (zie kopje: reparaties en verbouwingen).

Ingangen

De locatie van de ingangen zijn meestal te herleiden aan onderbrekingen in de wandgreppels. In deze plattegrond is de wandgreppel op veel plaatsen verdwenen, dus de locaties van de ingangen zijn niet met zekerheid aan te wijzen. Op grond van de zwaardere uitvoering van de gepaarde wandstijlen en een onderbreking in de wandgreppels zijn in figuur 8 de vermoedelijke locaties van de ingangen aangegeven.

Dak

Gezien de positie van een middenstijl buiten de zuidwestelijke korte wand heeft het huis vermoedelijk een zadeldak gehad.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 8. Huisplattegrond (structuur 1) waarin met arcering sporen van een mogelijke reparatie zijn weergegeven en in lichtgrijs de overige sporen. Daaronder: een spoordieptediagram en drie coupes door de middenstijlkuilen (schaal 1: 150).

Reparaties en verbouwingen

Aangezien tijdens het couperen is geconstateerd dat de westelijke, buitenste wandgreppel de ingraving voor de middenstaander oversnijdt, is de greppel voor de buitenste wand later gegraven dan de middenstaander (figuur 8, doorsnede A). Van de binnenste wand werden in de coupe geen sporen meer teruggevonden. Het is aannemelijk dat de buitenste wand een latere uitbreiding betreft.

Verdwijnen van het gebouw

De middenstijlpalen bevatten geen paalkernen, hoewel ze tot onder de huidige grondwaterspiegel reikten. Het is daarom aannemelijk dat de palen zijn uitgetrokken en het gebouw is ontmanteld.

Type gebouw

Het gaat om een tweebeukige plattegrond van het type Alphen-Ekeren, waarvan in de regio diverse parallellen bekend zijn.¹³ Goede parallellen voor dit huis zijn te vinden in de nederzetting aan de ter Hofstadlaan in Someren,¹⁴ Lieshout-Beekseweg¹⁵ en Brandevoort.¹⁶ Van de laatstgenoemde nederzetting heeft er één huis (huis 3) de opvallende overeenkomst dat bij de ingangspartij sprake is van een middenstaander die in lijn ligt de ingangspartij.¹⁷ Binnen dergelijke plattegronden worden vaak potstallen gevonden, maar vaak ook niet. De plattegrond van Brandevoort heeft er zelfs twee, waarvan één in het centrale deel van de huisplattegrond.

Datering

Gebouw 1 is lastig te dateren op basis van het aangetroffen vondstmateriaal, aangezien het grootste deel van het in de sporen gevonden aardewerk een vrij lange doorlooptijd kent. Op basis van verschillende fragmenten metaalglaswaar wordt uitgegaan van een datering in de 3e eeuw na Chr. (zie §7.2). Dit komt redelijk overeen met de datering van vergelijkbare huizen van het type Alphen-Ekeren. Het hierboven genoemde vergelijkbare huis in Someren-ter Hofstadlaan wordt vanaf 150 na Chr. gedateerd¹⁸, die in Lieshout-Beekseweg rond het midden van de 2e eeuw¹⁹. De parallel van Brandevoort wordt door de Groot ruim een halve eeuw later, in de eerste helft van de 3e eeuw gedateerd.²⁰ Deze laatste datering sluit het best aan bij de datering van het vondstmateriaal van gebouw 1.

6.2.3 gebouw 2

Onderzoek

Tijdens de aanleg van WP 4 werd een aantal greppels en (paal)kuilen aangetroffen. Toen in WP 9 een gebouw werd herkend ontstond het vermoeden dat het ook hier om sporen van een

¹³ Lange e.a. 2014.

¹⁴ De Boer & Hiddink 2009: 137 fig. 12.9.

¹⁵ Hiddink 2005: 327.

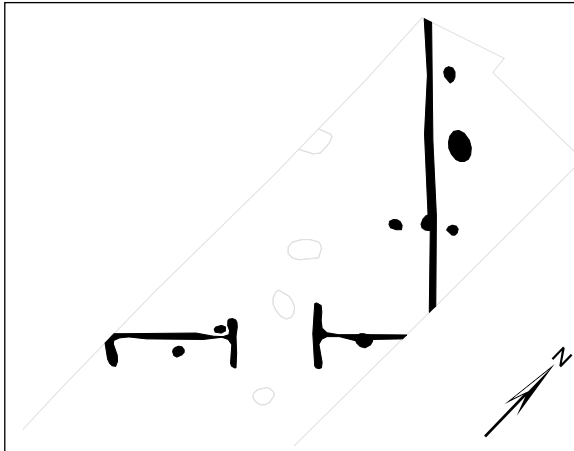
¹⁶ De Groot 2001.

¹⁷ De Groot 2001: 21.

¹⁸ De Boer & Hiddink 2009: 136.

¹⁹ Hiddink 2005: 329.

²⁰ De Groot 2001: 76.

Figuur 9. Structuur 2 (schaal 1: 150).

huisplattegrond ging. Door het oppervlak handmatig na te schaven zijn meer grondsporen gevonden die dit vermoeden bevestigden (figuur 9). De plattegrond is slechts voor een deel blootgelegd en is in het kader van het proefsleuvenonderzoek niet gecoupeerd en *in situ* in de bodem behouden. Aangenomen kan worden dat het evenals gebouw 1 gaat om een noordoost-zuidwest georiënteerde huisplattegrond, waarvan een deel van de noordoostelijke, kopse kant is blootgelegd. Het is waarschijnlijk dat het gaat om een woongebouw, maar het is niet uit te sluiten dat het om een bijgebouw gaat. De betrouwbaarheidsklasse van deze plattegrond is A2 (minder duidelijke plattegrond die in het veld is herkend).

Constructie

Aangenomen wordt dat de middelste van de drie sporen aan de buitenzijde van het gebouw, naast de noordoostelijke wandgreppel een middenstaander is die buiten de wand is geplaatst. De breedte van de plattegrond komt daarmee uit op 7,4 m de lengte is onbekend.

Wanden

De wanden van de plattegrond tekenden zich af als smalle greppels van een breedte tussen 0,1 en 0,2 m. In de lange, zuidoostelijke wand van de plattegrond is een ca. 1,5 m brede opening zichtbaar. Deze opening wordt geflankeerd door twee greppels die dwars op de wandgreppel zijn georiënteerd.

Ingangen

De hierboven beschreven opening in de lange, zuidoostelijke wand van de plattegrond betreft de locatie van een ingang.

Dak

Aangenomen wordt dat dit type plattegrond een zadeldak heeft gehad.

Reparaties en verbouwingen

Sporen van reparaties en verbouwingen zijn niet gevonden, aangezien de sporen niet zijn gecoupeerd.

Verdwijnen van het gebouw

Hierover zijn geen gegevens voorhanden.

Type gebouw

Het type van het gebouw is vermoedelijk van het Alphen-Ekeren type, doordat het voor een klein deel is blootgelegd kunnen geen uitspraken gedaan worden over regionale parallellen.

Datering

De sporen die deel uitmaken van de constructie van de plattegrond hebben geen vondsten opgeleverd. Wel zijn in een kuil binnen de plattegrond fragmenten tefriet (V 35) en één fragment gladwandig aardewerk gevonden (V 181). Het laatste betreft een fragment dat niet nader te dateren is dan de Romeinse tijd. Op korte afstand van de plattegrond (ca. 3 m ten zuidoosten ervan) werd in een paalkuil een bodemfragment van een geverfde beker (V 38) die in de periode 150-275 na Chr. dateert. De depressie ten zuidwesten van de plattegrond bevat naast aardewerk uit de Nieuwe Tijd ook vondstmateriaal uit de Romeinse tijd. Gezien de vergelijkbare oriëntatie met gebouw 1 en het voorkomen van vondstmateriaal uit de Romeinse tijd in de nabijheid van de plattegrond wordt een (vrijwel) gelijktijdige datering met gebouw 1 vermoed.

6.3 Agrarische sporen

Twee restanten van greppels vormen, gezien de verspreiding van het vondstmateriaal, mogelijk de zuidwestelijke begrenzing van de nederzetting (S 10 en S 58). De talrijke greppels die ten zuiden daarvan in ondergrond zichtbaar waren zijn geïnterpreteerd als agrarische sporen, die samenhangen met het historische gebruik als akker in de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Het gaat om twee typen greppels. Het eerste type betreft bruin gekleurde greppels, het tweede zijn banen grijsbruine greppels die haaks op deze greppels liggen. De bruin gekleurde greppels hebben soms een aanzienlijke breedte (3,5 a 4 m) en worden geïnterpreteerd als perceelgreppels, die in het verleden langgerekte noordoost-zuidwest georiënteerde bouwlandpercelen van elkaar scheidden. De perceelgreppels in het zuiden van het plangebied dateren op grond van het jongste vondstmateriaal (grijsbakkend aardewerk) in de Late Middeleeuwen. De perceelgreppels elders in het gebied bevatten daarnaast ook roodbakkend aardewerk uit de Late Middeleeuwen en aardewerk uit de Nieuwe tijd.

De parallelle greppels zijn 0,7 a 0,9 m breed, 3 tot 7 m lang en komen voor in WP 5, 6, 10, 11 en 12. De greppels zijn zo dicht op elkaar gegraven dat tussen de greppels slechts een strookje van hooguit één decimeter ongeroerde grond zichtbaar is (S 36, S 88, S 91 en S 92). De greppels hebben een homogene, grijsbruine vulling. Gezien de homogene vulling en de ligging centraal op de dekzandrug gaat het niet om ontginningsgreppels, die tot doel hadden de fysieke eigenschappen van de bodem te verbeteren, maar om esgreppels of moesbedden. Dergelijke

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

greppels zijn gegraven op een moment dat plaggenbemesting al lang werd toegepast met als doel de vruchtbare grond uit de hier aanwezige ondergrond naar boven te halen. Volgens Spek zijn esgreppels in Oost Nederland een relatief laat fenomeen uit de periode 17e t/m 20e eeuw.²¹ Aangenomen wordt dat wat dit betreft vergelijkbaar is met de situatie in Brabant.²² De jonge datering die Spek vermoedt kan voor het plangebied op basis van het vondstmateriaal niet worden bevestigd, aangezien het jongste vondstmateriaal uit de greppels in de periode 14e t/m 17e eeuw dateert (V 45).²³

²¹ Spek 2004: 835.

²² Bij het onderzoek aan de Beekseweg in Lieshout worden vergelijkbare bedden in de periode 16e t/m 19e eeuw gedateerd (Hiddink e.a. 2005).

²³ Het verzamelde vondstmateriaal betreft drie fragmenten van roodbakkerd aardewerk (1300-1650), een enkel fragment protosteengoed, één fragment steengoed en één fragment Elmpt uit de Late Middeleeuwen (V 45).

7 Resultaten: vondsten

Drs. I.C.G. Hermsen (tenzij anders aangegeven).

7.1 Vondstcategorieën en aantallen

Het archeologisch onderzoek in Kleine Overbrug heeft in totaal 458 vondsten opgeleverd (tabel 2; bijlage 2). Een ruime meerderheid van de vondsten, te weten 70%, bestaat uit aardewerk. Ruim 10% van het vondstenspectrum wordt ingenomen door steen. Metaalvondsten komen met een aandeel van circa 6% op de derde plaats. De overige materiaal categorieën komen in kleinere hoeveelheden voor en bezitten een aandeel van 0,5% tot maximaal 5%. Doordat uitsluitend boven de grondwaterspiegel in de goed doorluchte droge zandgrond is gegraven, waren de conserveringsomstandigheden voor organisch vondstmateriaal slecht. Dit verklaart in belangrijke mate waarom er tijdens het onderzoek geen objecten van hout, textiel of leer zijn gevonden.

materiaal	aantal
gebruiksaardewerk	321
pijpaarde	2
bouwkeramiek	13
verbrande leem	8
glas	2
metaal	29
slak	3
vuursteen	4
natuursteen (overig)	53
bot	23
totaal	458

Tabel 2. Aantal vondsten per materiaal categorie.

7.2 Aardewerk

7.2.1 Overzicht

Tijdens het onderzoek zijn in totaal 323 fragmenten aardewerk aangetroffen, die afkomstig zijn van minimaal 243 stuks gebruiksaardewerk (vaatwerk).²⁴ Twee fragmenten zijn afkomstig van een aardewerken pijp.

In de tabellen 3, 4 en 5 is de verdeling van het aangetroffen aardewerk naar bakselsoort en datering weergegeven. Slechts vier scherven dateren met zekerheid uit de (late) prehistorie.

²⁴ In dit rapport wordt op verschillende plaatsen de letter 'n' gebruikt ter aanduiding van het aantal vondsten en de afkorting 'MAE' als afkorting van het minimale aantal exemplaren.

Van het handgeformde aardewerk, kunnen 56 scherven in de periode van de IJzertijd t/m de (op complexniveau gezien vermoedelijk hoofdzakelijk Vroeg-)Romeinse tijd geplaatst worden en twee scherven specifiek in de Romeinse tijd. Met een aantal van 129 scherven, is gedraaid aardewerk uit de Romeinse tijd sterk vertegenwoordigd. Dit materiaal is gerelateerd aan de nederzettingvindplaats in het noorden van het plangebied. Een andere, ongeveer even grote component (127 fragmenten) bestaat uit aardewerk uit de Volle Middeleeuwen t/m de Nieuwe tijd. Dit materiaal houdt vrijwel zonder uitzondering verband met het agrarisch gebruik van het gebied in historische tijd. In de loop der tijd is regelmatig bewoningsafval -waaronder veel fragmenten van gesneuveld serviesgoed – uit de omgeving samen met (plaggen)mest over de akker uitgereden. Naast de genoemde scherven, zijn vijf fragmenten aardewerk geborgen die voor determinatie te sterk verweerd zijn. De conserveringstoestand van het overige aardewerk is over het algemeen goed. Ondanks de voor nederzettingcomplexen gebruikelijke sterke fragmentatiegraad, zijn de meeste scherven zonder problemen op het niveau van aardewerksoort te determineren. Hieronder volgt, in chronologische volgorde, een beschrijving van de verschillende soorten aardewerk die tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn aangetroffen.

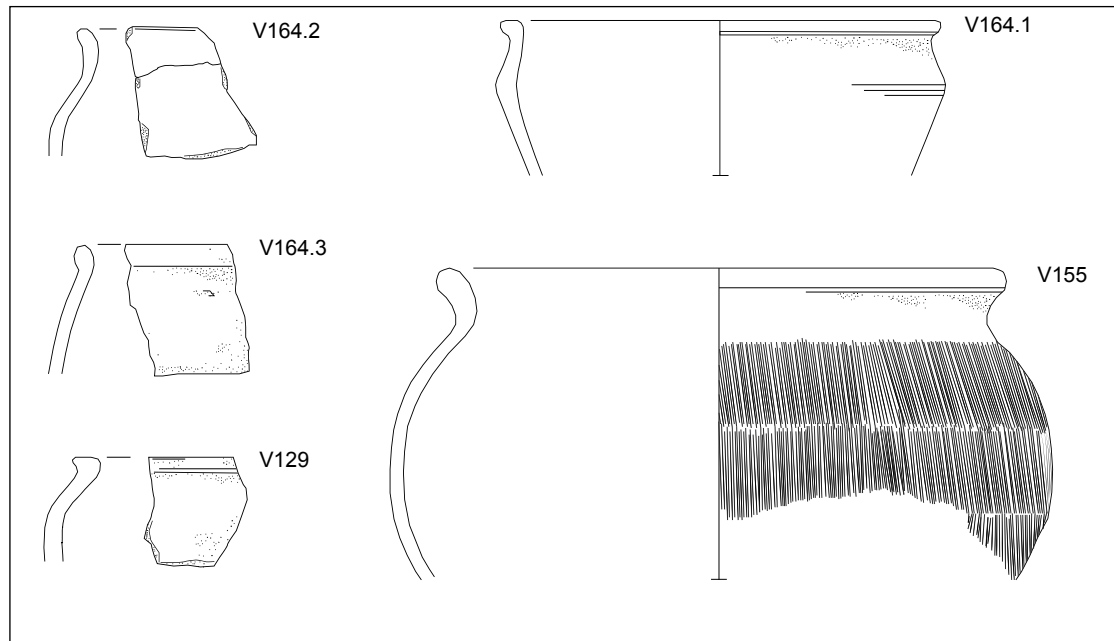
7.2.2 Handgeformd aardewerk uit de Prehistorie en Vroeg Romeinse tijd

Het oudste aardewerk uit het plangebied Aarle-Rixtelseweg dateert uit de Prehistorie (tabel 3). Drie fragmenten volledig oxiderend bruingeel tot bruinrood, zacht gebakken handgeformd aardewerk met fijne kwartsgruismagering en wanddiktes tussen 6 en 8 mm zijn afkomstig van vaatwerk uit de periode van het Laat Neolithicum t/m de Vroege IJzertijd. Eén van deze scherven kan gezien zijn besmeten oppervlak in de Late Bronstijd of – meer waarschijnlijk – de Vroege IJzertijd worden gedateerd (V 129), van de andere twee scherven is geen nauwkeuriger datering te geven (V 36, V158).

soort aardewerk	n scherven (MAE)	datering
handgeformd aardewerk NEOL-IJZ	2 (2)	2900-15 v.Chr.
handgeformd aardewerk BRONSL-IJZV	1 (1)	1100-500 v.Chr.
handgeformd aardewerk IJZ	1 (1)	800-15 v.Chr.
handgeformd aardewerk IJZ-ROMV	38 (35)	800 v.Chr.-70
handgeformd aardewerk IJZM-ROMV	4 (3)	500 v.Chr.-70
handgeformd aardewerk IJZL-ROMV	14 (3)	250 v.Chr.-70
handgeformd aardewerk ROM	1 (1)	15 v.Chr.-70
kustaardewerk (briquetage) ROM	1 (1)	15 v.Chr.-450
totaal	62 (47)	

Tabel 3. Verdeling en datering categorieën handgeformd aardewerk uit de Prehistorie en Romeinse tijd (NEOL = Laat Neolithicum, BRONSL = Late Bronstijd, IJZV = Vroege IJzertijd, IJZM = Midden IJzertijd, IJZ = IJzertijd, ROMV = Vroeg Romeinse tijd).

Een randfragment van een pot met een verticale rand of hals die aan de bovenzijde is versierd met diepe vingertopindrukken is karakteristiek voor de IJzertijd (V 62). Dit stuk is met potgruis gemagerd.

Figuur 10. Handgevormd aardewerk uit WP 9 schaal 1: 3. Tekeningen: Theo de Jong.

Het overige inheemse handgevormde aardewerk dat is gevonden, is op uiteenlopende wijzen gemagerd met potgruis (n = 22, MAE = 19), fijn zand (n = 15, MAE = 15), potgruis en zand (n = 6, MAE = 5), plantaardig materiaal (n = 13, MAE = 2) of een combinatie van potgruis en plantaardige bestanddelen (n = 1). Van de 56 scherven waarvan de wijze van afwerking van het buitenoppervlak vastgesteld kan worden, zijn er 9 (MAE = 8) fijn tot matig grof besmeten, 37 ruw (MAE = 24), 9 glad afgewerkt (MAE = 8) en is er 1 gepolijst.

Het meeste handgevormde aardewerk heeft een wanddikte tussen 6 en 10 mm, een onder reducerende bakomstandigheden grijs gekleurde kern en een lichter gekleurd buitenoppervlak. Van de 57 fragmenten (MAE = 42) handgevormd aardewerk uit de IJzertijd t/m de Romeinse tijd zijn er 16 versierd op de wand (MAE = 5); 4 exemplaren bezitten verticale dan wel schuine kamstreken. Op 1 exemplaar zijn in een onbekend patroon los geplaatste schuine nagelindrukken aangebracht.

Enkele randscherven geven inzicht in de aardewerkvormen waarvan de aangetroffen scherven afkomstig zijn. Een opvallende combinatie van randscherven is gevonden in paalkuil S 190 in WP 9. Deze zijn afkomstig van drie verschillende exemplaren. Ten eerste een kleine kom of pot met een hooggelegen schouderknik en een markante randlip van het type Oss-Ussen 33 of 34 (Figuur 10 V 164.1). Ten tweede een pot met een flauw S-vormige schouder-halspartij van het type Oss-Ussen 52 (Figuur 10 V 164.2). En daarnaast een kom of pot met een steile bolle schouder en een verticaal gerichte respectievelijk verdikte rand van het type Oss-Ussen 22 of eventueel 56a (Figuur 10 V 164.3). Evenals een wandfragment met verticale kamstreekversiering uit hetzelfde spoor, is dit overwegend secundair verbrande aardewerk gemagerd met potgruis en/of fijn zand (V 108, V 164). Typologisch vertoont dit aardewerk sterke overeenkomsten met materiaal dat van andere

Zuid-Nederlandse vindplaatsen uit de Vroeg Romeinse tijd bekend is.²⁵ Het gegeven dat in paalkuil S 190 geen enkele draaischijfaardewerk uit de Romeinse tijd is aangetroffen, verschaft een aanvullend argument dat dit aardewerk waarschijnlijk vóór de 2e eeuw na Chr. dateert. Vier fragmenten handgevormd aardewerk uit de nabij gelegen kuil S 193 sluiten qua bakselkenmerken naadloos aan op het aardewerk uit paalkuil S 190 en kunnen ook gezien de vormkenmerken goed uit dezelfde periode – de 1e eeuw na Chr. – dateren. Onder dit materiaal bevindt zich een randfragment van een kleine kom of pot met een flauwe rompknik en randlip van het type Oss-Ussen 33 of 44 (die op zichzelf breder te dateren is van de Midden IJzertijd tot in de Romeinse tijd) en een volledig reducerend gebakken pot met een licht uitgebogen afgeronde rand (V162). De aanwezigheid van een wandfragment van een dolium in kuil S 193 wijst op een datering van dit spoor in de Romeinse tijd.

Het meest opmerkelijk stuk handgevormd aardewerk dat bij het proefsleuvenonderzoek in Kleine Overbrug aan het daglicht is gekomen, komt uit kuil S 73 in WP 9. Dit betreft een wijdmondige drieledige pot met een bijna horizontaal naar buiten gebogen hals, waarvan in totaal 12 fragmenten van uitsluitend de bovenste helft zijn aangetroffen (V 155; figuur 10). Het baksel van deze pot bevat veel kleine holtes die zijn ontstaan door het uitbranden of wegrotten van de plantaardige magering. Opmerkelijk is dat niet alleen het buik- en schouderoppervlak geheel met verticale en iets schuine kamstreekbanen zijn versierd, maar ook de bovenzijde van de rand rondom van deze vorm van versiering is voorzien (figuur 11). De plantaardige magering wijst op een datering in de late ijzertijd of de Romeinse tijd. Wat betreft de uitbundige kamstreekversiering en de sterk uitgebogen rand kan worden verwezen naar parallellen uit de late ijzertijd die zijn gevonden in Neerbeek-Oude Pastorie.²⁶ Gelet op het hiervoor besproken aardewerk dat om de directe omgeving van kuil S 73 voorkomt, is voor onderhavig exemplaar een iets latere datering, in de vroeg-Romeinse tijd, aannemelijk.

De specifieke vorm van een handgevormde pot met een hoog gelegen, sterk naar binnen gebogen korte schouder, een afgeplatte verdikte rand en een besmeten buikoppervlak uit kuil S 124 lijkt een imitatie voor te stellen van gedraaid aardewerk uit de Romeinse tijd (V129; figuur 10).²⁷ Gezien de afwezigheid van handgevormde aardewerkvondsten die met zekerheid in de ijzertijd dateren – met uitzondering van de eerder genoemde randscherf met indrukken op de bovenzijde van de rand – kan het lage percentage oppervlakte besmijting (maximaal ca. 15%), de geringe variatie in wandversiering (vrijwel uitsluitend kamstreken), de zeldzaamheid van randversiering, de magering met potgruis, fijn zand en incidenteel plantaardig materiaal en de variatie in randvormen (regelmatig verdikt) in het algemeen worden opgevat als een aanwijzing dat het merendeel van het aangetroffen handgevormde aardewerk uit Kleine Overbrug waarschijnlijk uit de Vroeg Romeinse tijd dateert en als zodanig een afzonderlijke nederzettingfase in het noorden van het plangebied markeert. Meestal is in de sporen met handgevormd aardewerk geen Romeins gedraaid aardewerk gevonden. Waar dit wel het geval is, moet er rekening meer worden gehouden dat sprake kan zijn van een toevallige bijmenging van oud zwerfafval.

²⁵ Vergelijk bijvoorbeeld Hiddink 2005, 185-191 (Lieshout-Beekseweg) en Van den Broeke 2012, 428-431 (Oss-Ussen).

²⁶ Hiddink & De Boer 2005: 22-23, fig. 15. uit de Romeinse tijd.

²⁷ Vergelijk bijvoorbeeld Hiddink 2005: 151, Fig. 7.30: 19 en 20.

*Figuur 11. Handgevormd aardewerk uit S 73 (V 155) (schaal 1: 3).
Foto: Laurens Mulkens.*

Een klein fragment handgevormd aardewerk uit kuil S 126 in WP 9 verdient speciale vermelding. Deze wijkt door zijn geringe wanddikte (4-5 mm), zachte krijtachtige baksel, sprietige plantaardige magering en opvallende kleur (donkergrijze kern met een rood oppervlak) af van de rest van het inheemse aardewerk. Het gaat hierbij om een type kustaardewerk ofwel briquetagemateriaal dat gedurende de eerste drie eeuwen van de Romeinse tijd speciaal geproduceerd en gebruikt is voor de winning van zeezout in het woongebied van de Morini aan de Noord-Franse kust en het transport van dit product over een groot gebied (V 154).²⁸

7.2.3 Gedraaid aardewerk uit de Midden Romeinse tijd

In totaal 129 scherven van minimaal 90 verschillende exemplaren kunnen worden toegeschreven aan gedraaid aardewerk uit de Romeinse tijd. Dit aardewerk is hoofdzakelijk afkomstig uit de noordelijke proefsleuven WP 1 t/m 4 en vooral uit de opgravingsput WP 9.

Tabel 4 toont de vastgestelde verdeling tussen de verschillende soorten Romeins aardewerk. Het gladwandige aardewerk, ruwwandige aardewerk en de dolia zijn grofweg in gelijke mate ruimschoots vertegenwoordigd in het aardewerkspectrum. Voor het aandeel van de metaalglanswaar kan het beste gekeken worden naar het minimale aantal exemplaren in plaats van naar het absolute aantal scherven, aangezien in één spoor bijzonder veel scherven van één exemplaar van deze aardewerksoort zijn gevonden. Wat dit aangaat, nemen de middelgrote standamforen en de geverfde waar een voornamere positie in dan de metaalglanswaar. Amforen, wrijfschalen en terra nigra vormen de kleinste Romeinse aardewerkcategorieën. Opvallend is dat tijdens het onderzoek geen enkele scherf terra sigillata is aangetroffen. Door de afwezigheid van deze luxe aardewerksoort en door de relatief sterke vertegenwoordiging van gladwandig aardewerk en dolia ten opzichte van het ruwwandige aardewerk, dat in nederzettingen uit de (midden-)Romeinse tijd in Zuid-Nederland vrijwel altijd duidelijk de grootste groep vormt, wijkt het Romeinse aardewerkspectrum in Kleine Overbrug af van het algemene patroon dat uit de regio

²⁸ Van den Broeke 2012: 159-180.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

bekend is.²⁹ Door de in absolute zin beperkte hoeveelheid aardewerkvondsten is echter niet te bepalen of deze waarneming het gevolg is van de geringe omvang van het onderzoek, waarbij slechts een selecte uitsnede van het nederzettingsgebied uit de Romeinse tijd is opgegraven of dat dit duidt op significante, afwijkende keuzes die hier mogelijk gemaakt zijn bij het verwerven en gebruiken van draaischijfaardewerk.

soort aardewerk	<i>n</i> scherven (MAE)	datering
Belgische waar: terra nigra	1 (1)	100-300
geverfde waar	6 (5)	100-300
metaalglanswaar	21 (2)	200-300
gladwandig aardewerk	28 (21)	15 v.Chr.-450
ruwwandig aardewerk	30 (27)	15 v.Chr.-450
middelgrote standamforen	12 (9)	15 v.Chr.-450
amforen	2 (1)	15 v.Chr.-450
wrijfschalen	2 (2)	15 v.Chr.-450
dolia	27 (22)	15 v.Chr.-450
totaal	129 (90)	

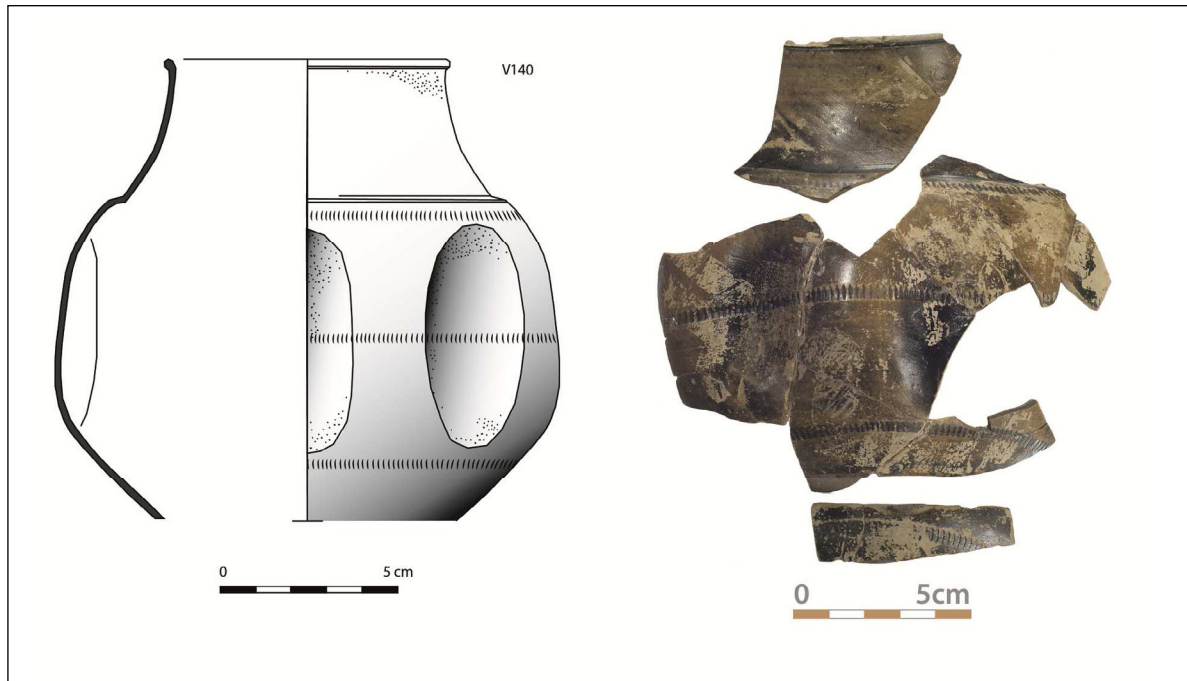
Tabel 4. Verdeling en datering categorieën gedraaid aardewerk uit de (laat) Midden Romeinse tijd.

De fragmenten Romeins draaischijfaardewerk bieden een globaal inzicht in de datering en het karakter van het vaatwerk dat in de nederzetting werd gebruikt.

Voor de datering voor het deel van de vindplaats met de huisplattegronden in het noorden van het plangebied is van belang dat stukken die typerend zijn voor de eerste helft van de (midden-) Romeinse tijd ontbreken. Onder de geverfde waar uit WP 4 en WP 9 zijn diverse fragmenten aanwezig van bekers die zijn uitgevoerd in Brunsting techniek c (matte donkerbruine of donkergrijze deklaag op een zachte tot matig harde oranjerode kern), waarvan enkele toegewezen kunnen worden aan bekers van het type Niederbieber 32 uit de tweede helft van de 2e eeuw t/m de 3e eeuw. Uit paalkuil S 144 van de huisplattegrond in WP 9 komen veel scherven van twee bekers die zijn uitgevoerd in metaalglanswaar (met een zwarte respectievelijk donkerbruin gevlekte metallisch glanzende deklaag overtrokken grijze kern, geproduceerd in de Argonnen), waarschijnlijk beide van het type Niederbieber 33. Eén van deze exemplaren is versierd met ovale deuken en kerfbandjes (figuur 12; V 140). Dit type bekers dateert uit de 3e eeuw, waarmee zij een belangrijke chronologische indicatie geven voor de ouderdom van de huisplattegrond in WP 9.³⁰ Omdat grote delen van vooral de onderkant, maar ook het randgedeelte van beide stukken vaatwerk ontbreken, wordt er niet van uitgegaan dat deze bekers intentioneel, bijvoorbeeld als bouw- of verlatingsoffer, (min of meer) compleet met een speciale betekenis in paalkuil S 144 zijn gedeponeed. Het lijkt te gaan om normaal nederzettingsafval, dat na het ontmantelen van het huis c.q. het uittrekken van de paal uit S 144, in het paalgat is beland.

²⁹ Vergelijk Hiddink 2010: 249-251, bijlage 1.

³⁰ Hiddink 2010: 106-107.

Figuur 12. Reconstructie (met schaduw effect) van een deukbeker van metaalglanswaar (V 140) uit een paalkuil van de huisplattegrond (tekening: Theo de Jong) en een foto van de scherven van deze pot (foto: Laurens Mulkens).

Onder de aanlegvondsten die tijdens het proefsleufonderzoek zijn gedaan, bevindt zich verder één fragment geverfd aardewerk in Brunsting techniek b (zwarte deklaag op witte kern, geproduceerd in het Rijnland), die typerend is voor de 2e eeuw, maar ook in de 3e eeuw nog zo nu en dan opduikt.³¹

Een wandfragment terra nigra uit WP 9 is afkomstig van een stuk aardewerk dat is vervaardigd in een relatief laat, vermoedelijk midden-Romeins lichtbruingrijs baksel met een doffe deklaag.

Tot de categorie gladwandig aardewerk behoren overwegend bolle wandscherven en vlakke bodemscherven die in de meeste gevallen van kruiken of kruikamforen afkomstig lijken te zijn. Er zijn geen randfragmenten aangetroffen waaruit vormtypen kunnen worden afgeleid. Witte bakfels ontbreken. Het meeste gladwandige aardewerk vertoont gele tot lichtbruine en oranje tinten. Vaak zijn er fijne potgruisinclusies en/of een geringe hoeveelheid fijn zand in aanwezig. Een deel van het gladwandige aardewerk is relatief grof en heeft een iets dikkere wand. Zeker 12 fragmenten hebben toebehoord aan middelgrote standamforen, die veelal gebruikt zullen zijn voor de opslag van vloeistoffen. Ten minste negen van de wandfragmenten die aan dit soort containers kan worden toegewezen kenmerkt zich door de aanwezigheid van plastisch gevormde horizontale ribben. De meestal zeer fijnzandige, doorgaans matig hard tot harde bakfels van deze exemplaren variëren in kleur van crème wit tot lichtgeel of lichtgrijsbruin en bevatten vaak iets fijn rood potgruis. Deze scherven zijn afkomstig van middelgrote standamforen van het type

³¹ Hiddink 2010: 91.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Haalebos 8052, die in Zuid-Nederland een veel geziene verschijning zijn in de gevorderde midden-Romeinse tijd, vanaf het tweede en vooral het derde kwart van de 2e eeuw tot in de 3e eeuw.³² Een randfragment met een randdiameter van 18 cm uit S 46 past goed binnen de variatiebreedte van middelgrote standamforen van dit type.

Twee dikke wandscherven uit WP 9 zijn gezien hun karakteristieke sterk zandige licht geelbruine baksel afkomstig van een of twee Zuid-Spaanse olijfolieamforen van het type Dressel 20. Dit is in de midden-Romeinse tijd het meest voorkomende amfoortype in Zuid-Nederland.³³

De sterke aanwezigheid van doliumscherven is opvallend en suggereert dat er voor het opslaan van goederen c.q. voedingsmiddelen in deze nederzetting relatief veel gebruik is gemaakt van dit soort typisch Romeinse bolle voorraadpotten met een brede horizontale rand. Grote, dikwandige dolia met een zware rand in bruinrijze en bruine tinten die zijn gemagerd met (veelal grof) potgruis (type Stuart 147) overheersen ten opzichte van de kleinere dolia met een smalle dunnere rand, die zijn vervaardigd in een fijner, veelal lichtkleurig baksel dat is gemagerd met zand.³⁴ Het grote aantal voorraadpotten duidt op de opslag van agrarische producten (of handelswaar)

Zowel bij de aanleg van WP 4 als WP 9 is een (rand)fragment van een lichtbruine wrijfschaal met een horizontale rand van het type Stuart 149 aangetroffen.³⁵ Klaarblijkelijk was deze typische Romeinse aardewerkvorm die gebruikt werd bij de bereiding van maaltijden, in Kleine Overbrug niet erg populair en duidt het geringe aantal wrijfschaalfragmenten op andere (meer traditionele of inheemse, minder geromaniseerde) voedingsgewoonten. In andere inheems-Romeinse nederzettingen in Zuid-Nederland bezitten wrijfschalen over het algemeen een groter aandeel.³⁶

Binnen de groep van het ruwwandige aardewerk kunnen verschillende bakselgroepen worden onderscheiden. Grijsbruine tinten overheersen. Daarnaast komen op kleinere schaal witte, lichtgeelgrijze en oranjebruine bakfels voor. De magering bestaat meestal uit matig veel tot veel fijn zand. Uit enkele randfragmenten kunnen potvormen worden afgeleid. Uit WP 1 en WP 9 komen drie voorbeelden van (laat) 2e- of 3e-eeuwse (kook)potten met een scherp naar buiten gevouwen horizontale rand van het type Niederbieber 111, die zijn vervaardigd in lichte geelbruine tot oranjebruine meer en minder fijnzandige bakfels (figuur 13; V 99). Van de typische, na 150 veel voorkomende potten met een markante dekselgeulrand van het type Niederbieber 89 zijn bij het onderzoek opvallend genoeg geen (herkenbare) scherven aangetroffen, hoewel één pot uit WP 9 mogelijk als een flauw geprofileerde variant hiervan beschouwd kan worden. Mogelijk werden (kook)potten van het type Niederbieber 111 in de nederzetting van Kleine Overbrug als een goed alternatief voor de elders heel gangbare, qua vorm en formaat redelijk vergelijkbare potten van het type Niederbieber 89 beschouwd. Voor het consumeren en mogelijk ook het bereiden van voedsel is een oranje bord met een eenvoudig naar binnen verdikte rand van het type Niederbieber

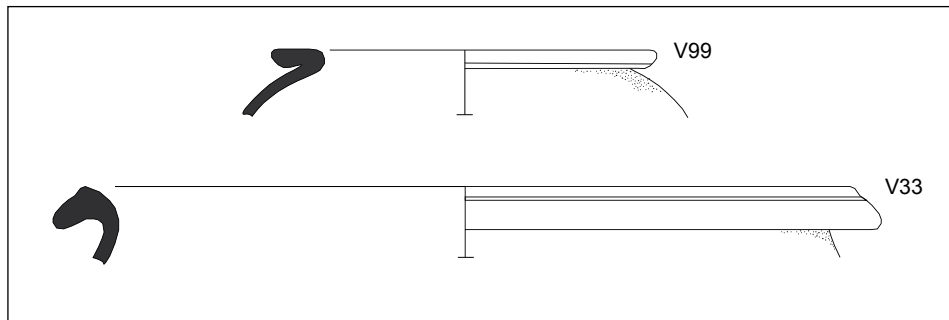
³² Hiddink 2010: 182-183.

³³ Hiddink 2010: 196-197.

³⁴ Vergelijk Hiddink 2010: 216-219 (grote amforen) en 220-221 (kleine amforen).

³⁵ Hiddink 2010: 208-209.

³⁶ Vergelijk Hiddink 2010: 250.

Figuur 13. Ruwwandig aardewerk. Tekeningen: Theo de Jong.

111 benut. Bij de aanleg van WP 4 is een randfragment van een ruwwandige kan in een grijs-wit baksel gevonden. Een kleine, aparte bakselcategorie binnen de ruwwandige waar wordt gevormd door hard gebakken fijnzandige lichtgrijze producten die ook wel als ‘grijs aardewerk’ worden aangeduid. Vermoed wordt dat dit soort aardewerk in de 2e en 3e eeuw in het rivierengebied of de Maaskant is geproduceerd.³⁷ In WP 1 en WP 2 zijn een paar scherven van dit dergelijk aardewerk gevonden. Een randfragment uit WP 2 is afkomstig van een wijdmondige grijze ruwwandige pot die een driehoekige snavelvormige rand bezit (figuur 13; V 33).

Al met al vertoont het Romeinse aardewerkspectrum in de proefsleuven rondom WP 4 een nagenoeg identiek patroon als dat in WP 9, wat de indruk wekt dat de beide huisplattegronden in de tijd en in het functioneren niet of nauwelijks van elkaar verschillen. In het bijzonder de metaalglanswaar geeft een gerichte aanwijzing dat de datering in de 3e eeuw gezocht moet worden. De aangetroffen variatie in baksels en aardewerkvormen duidt op een nederzetting uit het einde van de 2e of het begin van de 3e eeuw tot het midden of uiterlijk het derde kwart van de 3e eeuw. Op grond van het begeleidende aardewerk, kan een datering van de aangesneden twee huisplattegronden tussen 200 en 275 na Chr. worden geopperd.

7.2.4 Aardewerk uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd

Tijdens het onderzoek zijn 127 scherven van ruim 100 exemplaren aardewerk geborgen die uit de Middeleeuwen of de Nieuwe tijd dateren (tabel 5).

Dit materiaal is verspreid over nagenoeg het hele onderzoeksgebied aangetroffen, met een opvallende vondstconcentratie in WP1 en WP2. Het gros van de fragmenten aardewerk uit de middeleeuwen en Nieuwe tijd komt uit het plaggendek en de bouwvoor. In gezamenlijkheid vormen zij een continu doorlopende sequentie van aardewerkafval dat vanaf de Volle Middeleeuwen tot in recente tijd – veelal waarschijnlijk samen met mest – in het onderzoeksgebied is terecht gekomen.

³⁷ Hiddink 2010: 167.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

soort aardewerk	n scherven (MAE)	datering
kogelpot aardewerk	3 (3)	800-1250
Paffrath aardewerk	2 (2)	900-1250
Pingsdorf aardewerk	2 (2)	900-1250
Brunssum-Schinveld aardewerk	2 (2)	1050-1250
Midden-Maaslands witbakkend aardewerk	1 (1)	1000-1500
Elmpt(-achtig) aardewerk	4 (4)	1175-1350
protosteengoed	2 (2)	1200-1300
steengoed ongeglazuurd	2 (2)	1275-1400
steengoed geglazuurd	7 (7)	1350-1550
steengoed geglazuurd	2 (2)	1500-1700
steengoed geglazuurd	2 (2)	1700-1900
grijsbakkend aardewerk	15 (15)	1250-1500
roodbakkend aardewerk	8 (7)	1300-1650
roodbakkend aardewerk	19 (13)	1300-1850
roodbakkend aardewerk	43 (27)	1500-heden
witbakkend aardewerk	5 (5)	1400-1750
majolica	1 (1)	1500-1800
pijpaarde	2 (1)	1800-1900
industrieel wit aardewerk	5 (4)	1850-heden
Totaal	127 (102)	

Tabel 5. Verdeling en datering categorieën handgevormd en gedraaid aardewerk uit de middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Er is geen aardewerk uit de Merovingische, Karolingische of Ottoonse tijd aangetroffen. De oudste aardewerkvondsten dateren uit de Volle Middeleeuwen. Deze bestaan uit enkele fragmenten lokaal of in de regio vervaardigd, zandgemagerd grijs kogelpotaardewerk, uit het Duitse Rijnland geïmporteerd Paffrath- en Pingsdorfaardewerk en uit iets grofzandiger, op Pingsdorfaardewerk gelijkend aardewerk uit Zuid-Limburg (Brunssum-Schinveld). Een fragment licht rozig geel Midden-Maaslands aardewerk en een aantal andere, tijdens de aanleg van proefsleuven gevonden fragmenten Elmpt(achtig) aardewerk en protosteengoed lijken erop te duiden dat het gebied op zijn laatst vanaf de 12e-13e eeuw opnieuw – na een eerdere periode van agrarisch landgebruik in de Romeinse tijd – voor agrarische doeleinden in gebruik is genomen. De significante hoeveelheid scherven regionaal grijsbakkend aardewerk – waaronder fragmenten van diverse soorten komen – en scherven van vroeg steengoed uit Langerwehe en Raeren, suggereren dat het systeem van plaggenbemesting hier in de 14e-15e eeuw goed op gang is gekomen. Het merendeel van het aardewerk dat tijdens de aanleg van de werkputten uit de akkerlagen is verzameld, dateert uit de Nieuwe tijd. Roodbakkend aardewerk, waaronder vroeg spaarzaam en ongeglazuurd aardewerk (o.a. borden en grappen) tot laat zorgvuldig en uitgebreid aan de binnen- en buitenzijde geglazuurd aardewerk (o.a. grote potten en andere vormen met scherp

geprofileerde randen) vormt veruit de grootste aardewerkcategorie uit de Nieuwe tijd. Daarnaast zijn diverse fragmenten van steengoed kannen met zoutglazuur, borden van witbakkend aardewerk en majolica en (sub)recent industrieel wit aardewerk aangetroffen. Twee dunne steelfragmenten van een witte keramische pijp uit de 19e eeuw behoren tot de jongste vondsten die tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn verzameld.

7.3 Bouwkeramiek

Tijdens het onderzoek zijn 13 fragmenten bouwkeramiek geborgen. Het gaat in alle gevallen om fragmenten van bakstenen. Enkele industrieel vervaardigde exemplaren uit de bouwvoor en een recente verstoring dateren uit de tweede helft van de 19e of 20e eeuw. Andere fragmenten zijn afkomstig van onregelmatiger, handgevormde bakstenen uit een vroegere fase van de Nieuwe tijd en in een enkel geval misschien nog uit het einde van de Late Middeleeuwen. Door het fragmentarische karakter zijn de oorspronkelijke baksteenformaten niet meer te bepalen, waardoor de daterende waarde van deze vondsten heel beperkt is. Enkele baksteenfragmenten met een dikte van 50 tot 55 mm en een zandig oppervlak uit greppel S 53 kunnen met zekerheid aan de Nieuwe tijd worden toegewezen (V 55).

7.4 Verbrande leem

Uit de paalkuilen S 155 en S 189 en de kuilen S 126 en S 193 in WP 9 zijn in totaal 7 brokjes oranje of lichtbruine verbrande leem afkomstig. In de meeste gevallen gaat het om sterk afgesleten, onregelmatig gevormde fragmenten waarvan de oorspronkelijke functie niet meer is vast te stellen. In het brok verbrande leem uit paalkuil S 189 is een langwerpige indruk aanwezig die kan duiden op een toepassing als wandbepleistering (huttenleem *sensu stricto*). Twee leembrokken die in paalkuil S 155 respectievelijk bij de aanleg van WP 11 zijn gevonden, zijn deels gesinterd en donkergroen tot zwart verglaasd, wat erop wijst dat zij aan zeer hoge temperaturen blootgesteld zijn geweest. Deze stukken kunnen afkomstig zijn van ovens of haarden.

7.5 Glas

De enige twee glasvondsten zijn afkomstig van de stort van WP1 (V 176). Dit betreft een randfragment van een groene fles uit de 18e of 19e eeuw en een stuk ontkleurd lampenglas uit de 19e of 20e eeuw.

7.6 Metaal

G. Zielman

7.6.1 Munten

Tijdens het veldonderzoek werden in totaal tien munten gevonden. Tijdens de evaluatiefase zijn vijf munten, gezien de lage informatiewaarde uitgeselecteerd. Het ging om 2,5 cent uit 1884, een cent uit 1878 en drie duiten uit de 17e eeuw. De vijf munten die wel geselecteerd zijn voor de uitwerking, zijn gedetermineerd door Rob Reijnen.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

V51

V31.1

V30

V31.2

Figuur 14. Munten schaal 1:1. Twee asses (V51 en V31.1) en een sestertius (V30) uit de Romeinse tijd. Daaronder een 16e eeuwse brulé (V31.2). Determinatie en foto: Rob Reijnen.

Vier munten uit de Romeinse tijd

Vier van de vijf onderzochte munten dateren in de Romeinse tijd (zie bijlage 4 voor datering). De munten zijn gevonden in WP 3 en WP 8, dus op meer dan 20 m afstand van de huisplattegronden. De datering van de munten loopt binnen de Romeinse tijd sterk uiteen. Twee van de gevonden *asses* dateren uit de periode 37-64 na Chr. (V 51 en V 31.1 zie figuur 14) en een *sestertius* (V 30 zie figuur 14) is geslagen aan het einde van de regeerperiode van keizer Hadrianus (134-138 na Chr.). De determinatie van de vierde sterk gesleten munt (V 29) is onzeker. Mogelijk betreft het een imitatie van een *antoninianus* uit het einde van de 3e eeuw.

Hoewel het moment waarop de munten geslagen zijn vrij goed is vast te stellen, is niet met zekerheid te zeggen tot wanneer de munt nog gecirculeerd kan hebben. De sterk afgesleten munt van Hadrianus kan bijvoorbeeld nog goed tot in de 3e eeuw gebruikt zijn, toen er geen aanvoer was van nieuw bronsgeld.³⁸ Voor de twee *asses* is een langere circulatie tijd minder waarschijnlijk, zeker omdat één daarvan een imitatie van een AGRIPPA-as betreft, met een ijzeren kern (V 51). De munt is geslagen in de onder keizer Caligula (37-41 na Chr.) of eerder nog van diens opvolger Claudius (41-54 na Chr.). Met de komst vanaf 70 na Chr. van veel Flavische munten naar onze streken zijn dergelijke imitaties uit de Julisch-Claudische tijd vrij snel in onbruik geraakt.³⁹

Een munt uit de 16e eeuw

De vijfde munt betreft een *brûlé* uit de eerste helft van de 16e eeuw, die gevonden is op de stort ter hoogte van WP 3 (V 31.2 zie figuur 14).

7.6.2 Kledingaccessoires, lanspunt en vijl

E.M.P. Verhelst & G. Zielman

Methode

Afgezien van munten zijn nog andere fragmenten metaal gevonden, die op grond van het evaluatie- en selectierapport verder zijn uitgewerkt (zie tabel 6). De aangetroffen ijzeren fragmenten bestonden uit roestklompen, waarvan röntgen foto's zijn gemaakt bij restauratieatelier Restaura om een goede determinatie mogelijk te maken. Op deze manier konden de twee grootste ijzeren voorwerpen worden gedetermineerd.

V	materiaal	context	n	g
92	ijzer	kuil S 124	1	242
93	brons	paalkuil S 133	1	2
116	ijzer	paalkuil S 166 (huisplattegrond)	2	12
120	ijzer	kuil S 80	1	144
171	koper	paalkuil S 190	1	1
totaal			6	400

Tabel 6. Overzicht van de geselecteerde metaalvondsten (uitgezonderd munten) en hun context.

³⁸ De mogelijke imitatie van een antoninianus uit de 3e eeuw (V 29) uit dezelfde context (depressie S 35) past hier goed bij.

³⁹ Mededeling Rob Reijnen.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 15. Draadfibula uit de Romeinse tijd (V 93) en twee knoopjes uit de Nieuwe Tijd (V 121) schaal 1: 1. Foto's: Theo de Jong.

Resultaten

In de onderstaande tabel is de determinatie en datering weergegeven met contextdatering op basis van het aangetroffen aardewerk (tabel 7).

V	materiaal	determinatie	contextdatering	datering
92	ijzer	lanspunt	800 v. Chr. - 450 na Chr.*	25-70 na Chr.?
93	brons	draadfibula	onbekend	90-175 na Chr.
116	ijzer	staafje en brokje	150-270 na Chr.	150-270 na Chr.
120	ijzer	vijl	15 v.Chr.-450 na Chr.	70-270 na Chr.
171	koper	gespplaat	800 v. Chr - 450 na Chr.*	1250-1500 na Chr.
totaal				

Tabel 7. Determinatie van de aangetroffen metaalvondsten. Contextdateringen met een * hebben enkel handgevormd aardewerk opgeleverd.

Kledingaccessoires

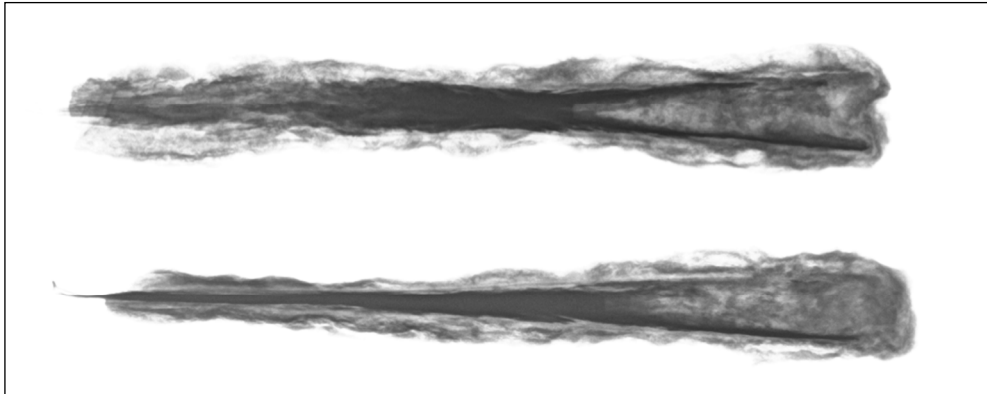
Twee kledingaccessoires betreffen een fragment van een fibula (V 93) en een gespplaat (V 171). Het fibulafragment is een draadfibulabeugel van het type Van Buchem 23 met ruitvormige doorsnede, waarvan de veerrol en voet ontbreken (figuur 15). Dergelijke mantelspelden waren in de periode 90-175 na Chr. in de mode.⁴⁰ De gespplaat is smal rechthoekig van vorm en heeft een bevestigingssoog en is in Late Middeleeuwen B gedateerd (1250-1500 na Chr.). Deze datering is veel jonger dan de contextdatering op grond van het aardewerk. Aangezien dit object afkomstig is uit een kuil (S 190) die gebouw 1 oversnijdt, kunnen de aardewerkfragmenten als opspit worden aangemerkt.

Lanspunt

Uit een kuil (S 124) ongeveer 5 m ten noordwesten van de huisplattegrond in WP 9 is een ijzeren voorwerp gevonden van ca. 21 cm lang en een breedte van minder dan 2 cm (V 92). Het breedste uiteinde van dit voorwerp bestaat uit een ronde schacht en de smalste zijde is plat. Op grond van de vorm gaat het om een lanspunt (figuur 16). In het rivierengebied worden vergelijkbare lanspunten uit de Romeinse tijd wel vaker in rurale nederzettingen gevonden. Volgens Nicolay kunnen dergelijke objecten dan ook zowel militair of als jachtwapen zijn gebruikt.⁴¹ In Tiel

⁴⁰ Van Buchem 1941.

⁴¹ Nicolay 2007: 211. Hij noemt hierbij een voorbeeld van Breda-Steenakker, waar in een potstal van een 3e eeuws woonstalhuis pijlpunten, speer- en lanspunten in associatie met een grote vishaak zijn gevonden.

*Figuur 16. Röntgenopnames van een ijzeren lanspunt uit de Romeinse tijd (V 92) schaal 1: 2.
Foto's: Restaura.*

Passewaaij werd een qua vorm vergelijkbaar object gevonden in een vegetatiehorizont boven een graf dat gedateerd is in de periode 180-210 na Chr.⁴² In Engeland zijn parallellen door de onderzoeker echter in het midden van de 1e eeuw na Chr. gedateerd en geassocieerd met de cavalerie van het Romeinse leger.⁴³ De functie (jacht/militair) evenals de datering vormt dus een twistpunt en de datering is onzeker. Gezien de aanwezigheid van fragmenten handgevormd aardewerk in de kuil⁴⁴ en het ontbreken van fragmenten importaardewerk wordt een datering in de Vroeg Romeinse tijd (25-70 na Chr.) het meest waarschijnlijk geacht.

Vijl

Een tweede ijzeren voorwerp (V 120) is afkomstig van een andere kuil (S 80), minder dan 1 m ten zuiden van voorgaande. Het gaat om een plat stripvormig object (12,6 x 1,9 cm) dat aan één van de korte uiteinden duidelijk dunner is (ca. 0,3 cm) dan overige deel (ca. 0,5 cm) terwijl het andere uiteinde is aangepunt. Het voorwerp is op grond van het ruitjespatroon als een vijl geïnterpreteerd (figuur 17). De vijl is op grond van de geraadpleegde literatuur niet typochronologisch dateerbaar. Uit de kuil zijn zes fragmenten gladwandig aardewerk uit de Romeinse tijd afkomstig en geen handgevormd aardewerk. De datering van dit object valt zodoende waarschijnlijk in de periode 70-270 na Chr.

7.7 Slak

Kuil S 134 in WP 9 heeft drie stukken ijzerslak opgeleverd, die gezien het ontbreken van bijvondsten niet nauwkeurig gedateerd kunnen worden (figuur 18). Op grond van de stratigrafische positie van het betreffende spoor, onder het cultuurdek uit de Nieuwe tijd, moeten de slakfragmenten tussen de IJzertijd en het einde van de Middeleeuwen dateren. De specifieke vloeistrukturen die aan het oppervlak van de slakken aanwezig zijn, geven aan dat zij in verband gebracht kunnen worden met de productie van ruw ijzer.

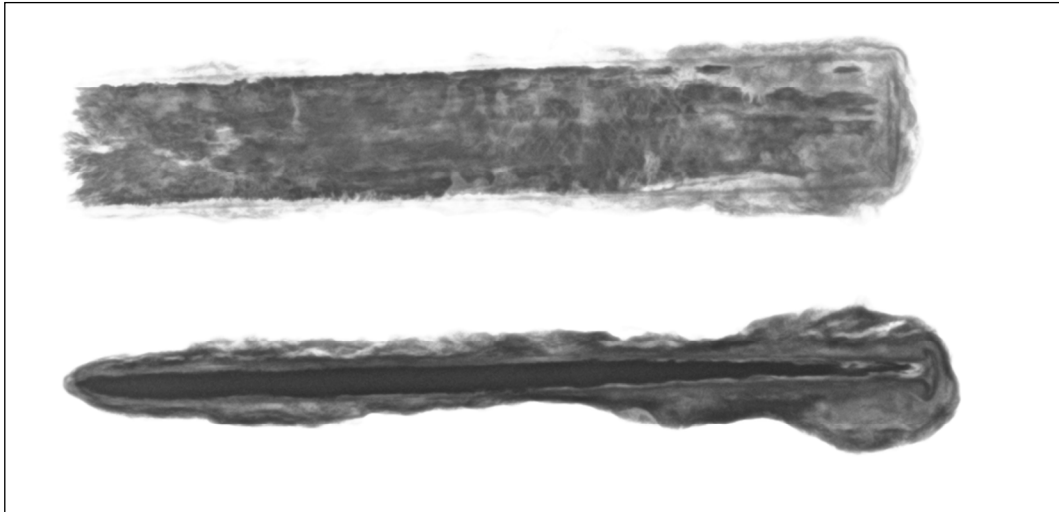
⁴² Zie: Aarts & Heeren 2011: 183-184. Het is onduidelijk of de speerpunt bij de grafinventaris hoorde of later op deze plek is achtergelaten.

⁴³ Zie Manning 1985: 166-167, plaat 79 V 106 en V 105.

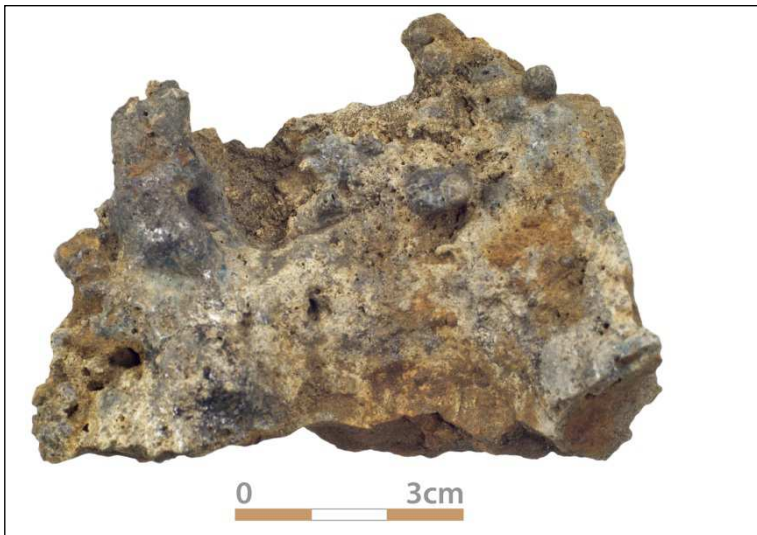
⁴⁴ Het gaat om een randfragment (zie figuur 10, V 129) en een drie wandfragmenten, waarvan één met kamstreekversiering (vergelijkbaar met V 155).

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 17. Röntgenopnames van een ijzeren vijl uit de Romeinse tijd (V 120) schaal 1: 1. Foto's: Restaura.

Figuur 18. Slak (V 125) schaal 1: 2. Foto: Laurens Mulkens.

7.8 Steen

7.8.1 Vuursteen

Tijdens het onderzoek zijn vier stukken vuursteen aangetroffen. Twee hiervan zijn als natuurlijke stenen te beoordelen (V 168, V 177). Van de stort van WP 1 komt een brok onbewerkt, door sterke verhitting gedehydrateerde en gecraqueleerde vuursteen (V 177). Het is niet te bepalen of deze steen bewust of onbewust door menselijk toedoen verbrand is geraakt. Het enige overduidelijk artificiële stuk vuursteen bestaat uit een complete smalle kling (44 x 8 x 5 mm) die aan één zijde over een afstand van ca. 10 mm voorzien is van boordretouche (V 71). Typologisch hoort dit vuurstenen werktuig thuis in de steentijd, in de periode van het Laat Paleolithicum t/m het Neolithicum. Deze vondst is afkomstig uit het plaggendek in WP 9.

Figuur 19. Wetsteen (V 5) schaal 1: 2. Foto: Laurens Mulkens.

7.8.2 Overig natuursteen

Behalve vuursteen, zijn 53 fragmenten overige natuursteen gevonden. Hiervan zijn er 44 van de steensoort tefriet. Dit karakteristieke grijze vulkanische gesteente met een poreuze structuur is in Nederland vanaf de tweede helft van de Bronstijd tot in historische tijd vanwege zijn gunstige eigenschappen (het is een goed bewerkbaar, taai gesteente dat tijdens het gebruik door zijn porositeit vanzelf een ruw werkvlak houdt) frequent als maalsteen ingezet.⁴⁵ Het is geïmporteerd uit de Duitse Eifel. De overwegend sterk gefragmenteerde en afgesleten brokken tefriet die tijdens het archeologisch onderzoek aan de Aarle-Rixtelseweg zijn gevonden, zijn afkomstig uit vier verschillende vondstcontexten. Zij vertegenwoordigen vermoedelijk maximaal vier verschillende maalstenen, waarvan de oorspronkelijke vorm niet meer vastgesteld kan worden. Het grootste stuk tefriet is een 6,5 cm dik brok met een platte zijde, dat afkomstig is uit een spitspoor S 36 in WP 5 (V 47). Kuil S 38 in WP 4 en depressie S 80 in WP 9 hebben de grootste hoeveelheden brokjes tefriet opgeleverd (V 35, V 172), die evenals een paar kleine fragmenten tefriet uit kuil S 26 (V 54) en de onderkant van de akkerlaag in WP 9 (V 141) gezien het geassocieerde aardewerk in de Romeinse tijd gedateerd kunnen worden. Vier fragmenten leisteen uit WP 1 en WP 2 zijn waarschijnlijk afkomstig van dakleien (V 12, V 178). Uit het plaggendek in WP 11 komt een eveneens plat stuk leisteen dat aan beide zijden ondiepe, kruisende rechte groeven vertoont. Dit is een gedeelte van een schrijfleij uit de middeleeuwen of de Nieuwe tijd (V 80). Uit paalkuil S 192 in WP 9 is een hoekig gebroken stuk verbrande zandsteen zonder verdere sporen van bewerking of gebruik afkomstig (V 139).

De meest opvallend steenvondst is een langwerpige wetsteen (145 x 35 x 23 mm) van een fijnkorrelige soort grijze zandsteen, die op verschillende zijden door intensief gebruik als slijpgereedschap is afgesleten (figuur 19). De datering van deze vondst, die uit het akkerdek in WP 1 afkomstig is, moet worden gezocht in het tijdvak van de Romeinse tijd t/m de Nieuwe tijd. Van de stort van WP 1 en uit het akkerdek in WP 13 zijn tenslotte twee natuurlijke zandstenen verzameld (V 85, V 178).

⁴⁵ Kars 1980 en 1983.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

*Figuur 20. Foto bot V 16 schaal 1: 1.
Foto: Laurens Mulkens.*

7.9 Bot

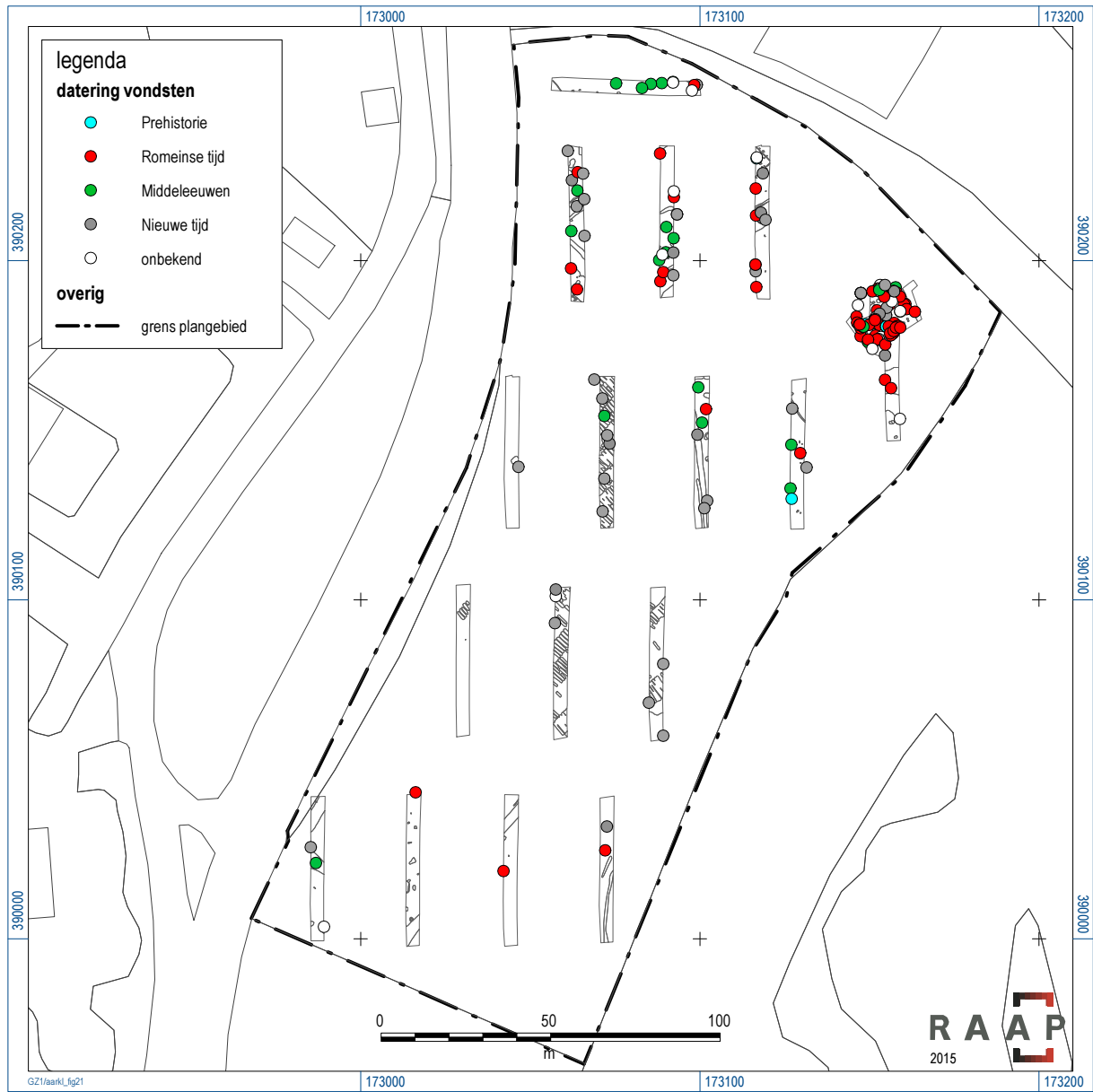
Tijdens het onderzoek zijn 23 fragmenten bot ontdekt. In vrijwel alle gevallen gaat het om sterk gefragmenteerd materiaal (kleiner dan 2 cm) dat meer of minder sterk verbrand is. Met uitzondering van vier fragmenten, die tijdens de aanleg van de proefsleuven WP 2 en WP 3 zijn gevonden (V 13, V 117), komen de botresten uit nederzettingssporen in WP 9. De meeste van deze sporen dateren uit de Romeinse tijd. Dit betreft de paalkuilen S 144 (V 142), S 190 (V 165) en S 228 (V 150), de kuilen S 124 (V 130) en S 193 (V 163) en greppel S 140 (V 143). Van deze sporen, heeft paalkuil S 193 de meeste stukken bot (n= 10) opgeleverd. Opvallend is dat ook het meeste aardewerk uit dit spoor secundair verbrand is. Enkele groene vlekken op botfragmenten uit paalkuil S 193 kunnen erop duiden dat dit bot tijdens de verbranding met metaal (vermoedelijk brons of een andere koperlegering) in aanraking is geweest (figuur 20). Het is onduidelijk of het botmateriaal dierlijk of menselijk is. Samen met de afdruk van brons zou men ook aan een verspit graf kunnen denken. In hoeverre het verbrande bot eventueel met een rituele handeling samenhangt, of als de archeologische neerslag van een van de vele varianten van reguliere afvaldepositie – in dit geval mogelijk opzettelijke afvalverbranding – is te beschouwen, kan niet worden vastgesteld.

7.10 Ruimtelijke verspreiding van de vondsten

De ruimtelijke verspreiding van de vondsten is weergegeven in figuur 21.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 21. Verspreidskaart vondsten met datering.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

8 De vindplaats

8.1 Interpretatie

Met dit proefsleuvenonderzoek is beperkt zicht verkregen op de archeologische waarden van het plangebied. De proefsleuven bedragen circa 8,5% van het totale oppervlak. In het noordoostelijke deel van het plangebied zijn goed geconserveerde grondsporen en vondsten (aardewerk, bouwkeraamiek, metaal, bot) uit de Romeinse tijd gevonden. Binnen de aangetroffen grondsporen zijn twee gebouwplattegronden herkend, waarvan er één volledig is blootgelegd. In Helmond (Brandevoort) en de regio (o.a. Lieshout en Deurne) zijn vergelijkbare wandgreppelhuizen opgegraven. Het is duidelijk dat het gaat om een rurale nederzetting, bestaande uit verspreid liggende woonstalhuizen en bijgebouwen. De meest compleet blootgelegde huisplattegrond is van het Alphen- Ekerentype, waarvan dat een in Brandevoort opgegraven exemplaar een goede parallel is. Op grond van deze parallel en op grond van de datering van het begeleidende aardewerk, dateren de aangesneden twee huisplattegronden van Kleine Overbrug waarschijnlijk tussen 200 en 275 na Chr. In het bijzonder de metaalglanswaar geeft een gerichte aanwijzing dat de datering voor de huisplattegronden in de 3e eeuw gezocht moet worden. Ter plaatse van dit gebouw werden fragmenten ijzerslak en een ijzeren vijl gevonden die wijzen op ambachtelijke activiteiten. Twee restanten van greppels vormen, gezien de verspreiding van het vondstmateriaal, mogelijk de zuidwestelijke begrenzing van de nederzetting (S 10 en S 58). Hierover bestaat wel enige twijfel, aangezien door agrarische activiteiten in de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd oudere sporen mogelijk zijn uitgewist. De talrijke greppels die ten zuiden van de nederzetting in de proefsleuven in de natuurlijke ondergrond zichtbaar waren zijn geïnterpreteerd als agrarische sporen (perceelsgreppels en esgreppels of moesbedden), die samenhangen met het historische gebruik als akker of met zandwinning in het perceel.

Ondanks dat geen bouwstructuren uit eerdere of latere tijdsperioden dan de Romeinse tijd zijn herkend, zijn er sterke aanwijzingen dat het plangebied eerder in de Romeinse tijd al bewoond was. Archeologische bewoningssporen daarvan liggen mogelijk buiten de proefsleuven. Dit geldt in het bijzonder voor de eerste eeuw na Chr. Van het handgevormd aardewerk vertoont namelijk voor een deel sterke overeenkomsten met materiaal dat van andere Zuid-Nederlandse vindplaatsen uit de Vroeg-Romeinse tijd bekend is. Twee munten (*asses*) worden eveneens als bewoning in de 1e eeuw opgevat, al is niet volledig uit te sluiten dat (sterk gesleten) munten tot in de 2e eeuw in omloop waren en een ijzeren lanspunt dateert vermoedelijk ook uit de 1e eeuw.

8.2 Waardering

In de KNA worden criteria genoemd voor de waardering van archeologische vindplaatsen. Men maakt onderscheid tussen belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit van een

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

vindplaats. Belevingswaarde is vooral van belang voor zichtbare archeologische monumenten en wordt voor dit onderzoek niet relevant geacht.

Vindplaatsen worden eerst op hun fysieke kwaliteit beoordeeld. Een vindplaats wordt op basis van de fysieke kwaliteit als behoudenswaardig aangemerkt, indien de criteria gaafheid en conservering samen bovengemiddeld (5 of 6 punten) scoren. Bij een middelmatige tot lage score (4 punten of minder) wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of het terrein toch behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op een van de inhoudelijke criteria hoog wordt gescoord, wordt de vindplaats ook behoudenswaardig geacht.

Vindplaatsen die als (mogelijk) behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit. Hierbij vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria: zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van 7 punten of meer wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt. In tabel 6 worden de scores voor de vindplaats weergegeven. Het noordelijke deel van het plangebied en de direct aangrenzende gebieden wordt op basis van de onderzoeksresultaten als behoudenswaardig aangemerkt.

waarde	criteria	scores		
		hoog	midden	laag
beleving	schoonheid	wordt niet gescoord		
	herinneringswaarde	wordt niet gescoord		
fysieke kwaliteit	gaafheid	3		
	conservering		2	
inhoudelijke kwaliteit	zeldzaamheid		2	
	informatiewaarde	3		
	ensemblewaarde	3		
	representativiteit	n.v.t.		

Tabel 8. Scoretabel waardestelling van de vindplaats (tabel 5 uit de KNA).

Gaafheid en conservering

De gaafheid van de grondsporen in het noordoostelijke deel van het plangebied scoort gemiddeld tot goed. Op basis van de herkenbaarheid van de sporen in de bodem (A1) en details in de gebouwplattegronden (wandpalen, wandgreppels etc.) en dat meerdere gebouwplattegronden in de proefsleuven zijn aangetroffen lijkt dit deel van de nederzetting nog gaaf te zijn. Doordat uitsluitend boven de grondwaterspiegel in de goed doorluchte droge zandgrond is gegraven, waren de conserveringsomstandigheden voor organisch vondstmateriaal slecht. Organisch materiaal is op de pleistocene zandgronden vaak slecht bewaard. Dit betekent dus dat de vindplaats voor de regio niet slecht scoort op het punt van conservering. De conserveringstoestand van het aardewerk is over het algemeen goed.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Inhoudelijke kwaliteit

De vindplaats heeft hoge informatiewaarde doordat sprake is van herkenbare gebouwplattegronden en omdat veel materiaalcategorieën (aardewerk, metaal, munten, ijzerslak) goed vertegenwoordigd zijn. De vindplaats heeft een hoge ensemblewaarde omdat sprake is van een duidelijke landschappelijke- en archeologische context: de flank van een dekzandrug langs een beek en vanwege de synchrone context door de aanwezigheid van andere vindplaatsen uit de Midden Romeinse tijd in de regio Helmond.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

9 Conclusies en aanbevelingen

9.1 Conclusies

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek in het noordelijke deel van het plangebied is vastgesteld dat sprake is van goed geconserveerde grondsporen en vondsten uit de Romeinse tijd. Op de specifieke onderzoeksvragen in het PvE kunnen de volgende antwoorden worden gegeven.

1. *Wat is de aard, omvang, kwaliteit, samenhang en verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?*

De archeologische resten (grondsporen en vondsten) die tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn aangetroffen bevinden zich vooral aan de noordrand van het plangebied in een strook van 50 a 75 m breedte. Het gaat om sporen van bewoning in de Romeinse tijd. De sporen komen voor op de noordelijke lager gelegen flank van een dekzandrug, op korte afstand van Schevelingseloop en de Aa. Ten zuiden van deze bewoningssporen is sprake van greppels en (agrari-sche sporen) uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

2. *Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorien behoren zij?*

Tijdens het onderzoek diverse vondsten gedaan. Het gaat om gebruiks aardewerk, metaal, verbrand bot, natuursteen, bouwkeraamiek, vuursteen, slak, glas en pijpjarde. Zie hoofdstuk 7 voor de datering van de individuele vondsten.

3. *Uit welke archeologische periode(n) dateren de sporen?*

De sporen kunnen op basis van het aanwezige vondstmateriaal redelijk gedateerd worden. In hoofdzaak gaat het om sporen van bewoning uit de Romeinse tijd en om agrarische sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Op grond van de typochronologische datering van het aardewerk en de huisplattegronden was dat binnen de Romeinse tijd in ieder geval in de periode 200-275 na Chr. Gezien het feit dat meer paalkuilen zijn aangetroffen waaruit geen plattegrond gereconstitueerd kon worden en de aanwezigheid van een component handgevoemd aardewerk uit (vermoedelijk) de Vroeg Romeinse tijd is bewoning in de Pre Flavische periode (voor 70 na Chr.) eveneens waarschijnlijk. De metaalvondsten wijzen ook in die richting, gezien de vondst van twee asses en een lanspunt die in deze periode in het bodemarchief terecht zijn gekomen.

4. *Wat is de mogelijke relatie met archeologische vondsten en waarnemingen in de omgeving?*

De resultaten van het onderzoek sluiten goed aan bij de aardewerkvondsten die in 1996 zijn gedaan bij de aanleg van het naastliggende golfterrein. In de bredere omgeving in de regio Helmond zijn diverse gelijktijdige nederzettingen uit de Romeinse tijd bekend. De nu aangetroffen resten passen goed bij het beeld dat bekend is van de inheemse bewoning in die periode in de regio en voegen hieraan nieuwe kennis toe.

5. *Wanneer zijn de archeologische sites als woonplaats in onbruik geraakt? Wat is de mogelijke aanleiding voor het verlaten van deze locatie?*

Omdat in het kader van het proefsleuvenonderzoek maar een beperkt deel van een vermoedelijk grotere nederzetting is opgegraven, is de informatie eigenlijk te beperkt om goed op deze vraag in te kunnen gaan. In het algemeen kan wel worden opgemerkt dat aangetroffen bewoningssporen in de Romeinse tijd dateren. De jongste goed dateerbare vondsten uit de Romeinse tijd betreffen metaalglanswaar uit het begin van de 3e eeuw na Chr.

6. *Eventueel bij aanwezigheid van enkeerdgronden: vanaf wanneer is het plaggendek aangelegd? Welke vondsten (scherven, metalen voorwerpen) bevinden zich in het plaggendek?*

De significante hoeveelheid scherven regionaal grijsbakkend aardewerk – waaronder fragmenten van diverse soorten komen – en scherven van vroeg steengoed uit Langerwehe en Raeren, suggereren dat het systeem van plaggenbemesting hier in de 14e-15e eeuw goed op gang is gekomen.

7. *Hoe is de fysieke kwaliteit van de vindplaats? Wat is de aard en reikwijdte van verschillende versturende postdepositionele processen?*

Door de lagere ligging op de flank van de dekzandrug is de vindplaats in geringe mate door oudtijds en recent ploegen aangetast en er zijn aan de basis van een fossiele cultuurlaag diverse sporen uit de Romeinse tijd bewaard gebleven. De fysieke kwaliteit van de vindplaats is aan de noordzijde van het plangebied redelijk tot goed. In het centrale deel van het plangebied is sprake van recente verstoringen. Hier ligt de bouwvoor soms direct op de C-horizont hetgeen aangeeft dat het plaggendek hier is verdwenen. Onduidelijk is in hoeverre de verstoring ook grondsporen heeft aangetast.

8. *Wijzen de aangetroffen sporen op een nederzettingsterrein? Zo ja, wat is de omvang en ruimtelijke indeling van het nederzettingsterrein?*

Ja. Tijdens het onderzoek zijn de resten van twee huisplattegronden herkend, die wijzen op een nederzettingsterrein uit de Romeinse tijd. De sporen strekken zich uit langs de gehele noordrand van het plangebied, dit wil zeggen in een zone van 50 a 75 m langs deze rand. Sporen uit de Romeinse tijd zijn in het overige deel van het plangebied niet herkend. Het kan zijn dat de nederzetting zich niet zover uitstreckte, maar dit kan ook te maken hebben met postdepositionele processen. Mogelijk zijn Romeinse sporen in het overige deel van het plangebied door latere agrarische activiteiten verdwenen. Binnen het plangebied is de zone met nederzettingen in ieder geval ca. 1 hectare groot geweest. De totale omvang van het nederzettingsterrein buiten het plangebied is onbekend. De ruimtelijke indeling is door de aard van het archeologisch

onderzoek (proefsleuven) evenmin bekend aangezien in de proefsleuven nauwelijks greppels en in het geheel geen andere scheidende elementen (zoals palenrijen) gevonden.

9. *Bevinden er zich gebouwplattegronden onder de aangetroffen sporen en zo ja, uit welke periode dateren deze? Wat zijn de afmetingen van de plattegronden? Passen de aangetroffen plattegronden binnen een bestaande typologische indeling en zo ja, welke? Wat is de relatie tussen de verschillende aangetroffen gebouwplattegronden?*

Ja. De eerste plattegrond (gebouw 1) is van het Alphen-Ekeren type, waarvan diverse regionale typen bekend zijn. De plattegrond is minimaal 17,25 m lang geweest en was 7 m breed. De beste parallel voor deze plattegrond is huis 3 van de nederzetting Brandevoort. De tweede plattegrond (gebouw 2) is alleen in de proefsleuf waargenomen en derhalve niet volledig onderzocht en *in situ* behouden. Daardoor is onduidelijk tot welk type gebouw deze behoort. Gezien de veronderstelde datering en de aanwezigheid van een zwaar paalspoor (vermoede middenstaander) buiten de wand, gaat het vermoedelijk ook om een plattegrond van het Alphen-Ekeren type. De gebouwplattegronden zijn op grond van de datering van het vondstmateriaal en de identieke oriëntatie waarschijnlijk (deels) gelijktijdig bestaan.

10. *In het geval van het aantreffen van huisplattegronden: is er een ruimtelijke indeling van de huizen herkenbaar en zo ja, hoe was de indeling?*

De twee plattegronden hebben dezelfde noordoost-zuidwest oriëntatie. Het is waarschijnlijk dat de huizen gelijktijdig hebben bestaan. Gebouw 1 is aan de noordoostzijde in later tijden verstoorden vergraven, een ruimtelijke indeling is daardoor niet meer herkenbaar. Een verlaagd stalgedeelte, zoals bij de Alphen-Ekeren plattegrondtypen in Brandevoort werd aangetroffen, is bij gebouw 1 en 2 niet gevonden.

11. *In het geval van het aantreffen van erven: is er een ruimtelijke indeling van de erven zichtbaar en zo ja, wat zijn verschillen of overeenkomsten?*

Deze indeling is niet zichtbaar als gevolg van de aard van het onderzoek. Aangezien het onderzoek zich met name toespitste op de gebouwplattegrond in het noordoosten van het plangebied (gebouw 1) en niet op het gehele erf. Het is onduidelijk of gebouw 2 een bijgebouw is of een afzonderlijk erf betreft.

12. *In het geval van het aantreffen van huisplattegronden/erven: zijn er binnen de huisplattegronden/erven sporen van (ambachtelijke) activiteiten zichtbaar?*

Net buiten gebouw 1 werden fragmenten ijzerslak en daarnaast een ijzeren vijl gevonden die wijzen op ambachtelijke activiteiten.

13. *Indien er waterkuilen/waterputten worden aangetroffen: welke constructie hebben deze? Wat is de botanische samenstelling van de bodem van deze kuilen/putten?*

Dergelijke sporen zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen, maar kunnen wel verwacht worden buiten de uitgegraven proefsleuven.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

14. Indien er meerdere vindplaatsen worden aangetroffen: wat is de omvang en ruimtelijke indeling van de vindplaatsen en de eventuele onderlinge samenhang?

Tijdens het onderzoek is één vindplaats aangetroffen (zie verder het antwoord op vraag 8).

15. Wat is het belang van de aangetroffen vindplaats(en) voor de lokale en regionale geschiedschrijving?

Het onderzoek heeft aangetoond dat het plangebied in de Romeinse tijd bewoond was en is een aanvulling op onze kennis van de regionale bewoningsgeschiedenis in de Romeinse tijd.

16. Welk beeld schetsen de resultaten van het onderzoek over de bewoningsgeschiedenis van het plangebied? Kunnen er meerdere bewoningsfasen onderscheiden worden? Zo ja, is er sprake van aansluitende bewoningsfasen of bestaat er een hiaat in de bewoningsgeschiedenis?

Typologische datering van het aardewerk uit de huisplattengronden wijst uit dat het gebied in ieder geval in de periode 200-275 na Chr. bewoond werd. Het handgevormde aardewerk, een lanspunt en twee asses vertegenwoordigen waarschijnlijk een oudere, pre Flavische bewoningsfase (voor 70 na Chr.) Bewoning in de tussenliggende periode kan het gebied (gezien het vondstmateriaal) niet worden uitgesloten. Uit het feit dat aardewerk dat specifiek in de Laat Romeinse tijd, Merovingische, Karolingische of Ottoonse tijd is te plaatsen niet is aangetroffen zou de conclusie getrokken kunnen worden dat het plangebied niet bewoond was na de Romeinse periode, tenzij deze door latere ontgrondingsactiviteiten is verstoord en vergraven.

17. Hoe hebben mensen in het verleden gebruik gemaakt van het plangebied? Is er sprake van veranderingen in het grondgebruik door de eeuwen heen?

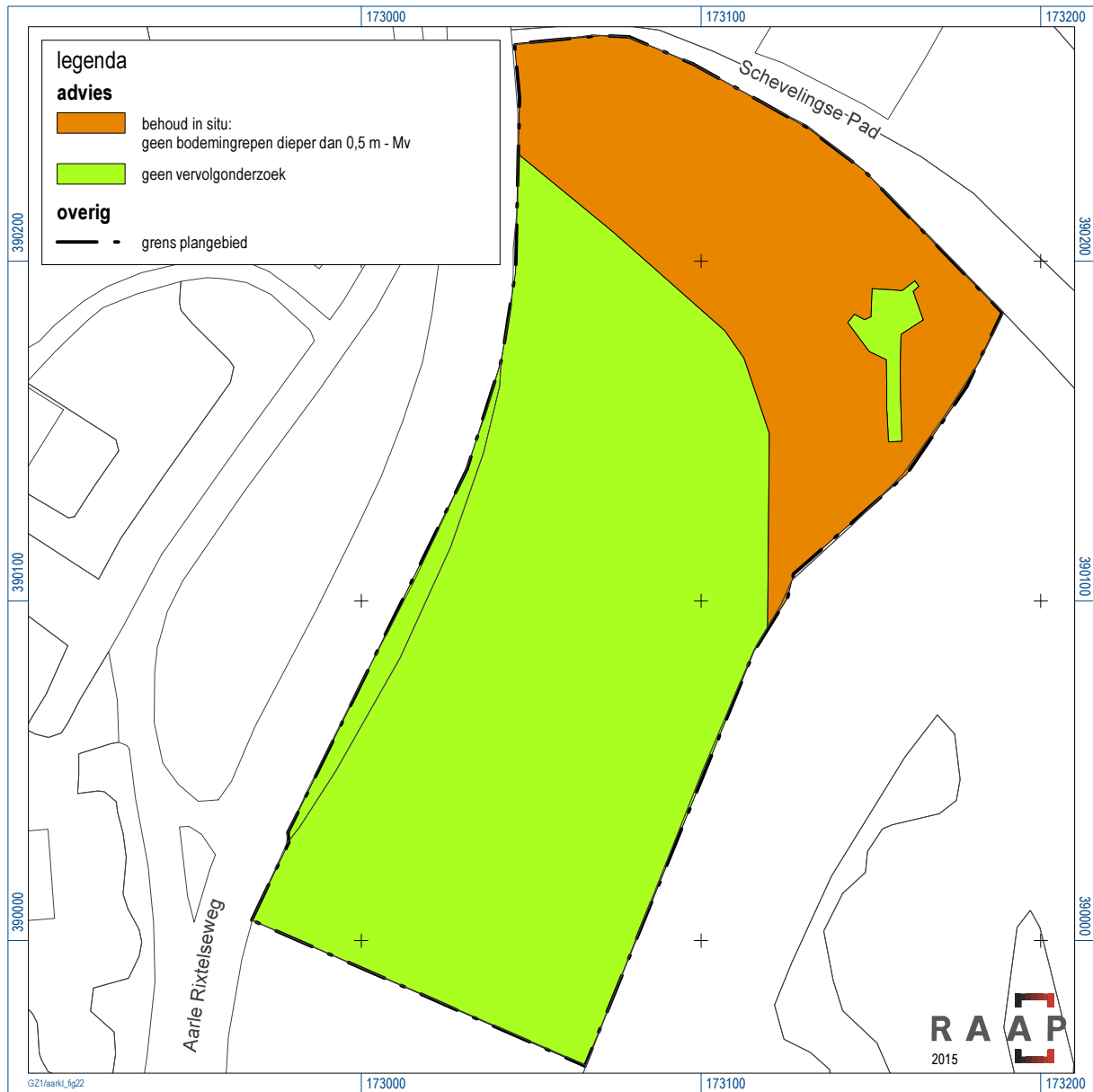
In de Romeinse tijd was het plangebied (het noordelijke deel althans) als nederzetting in gebruik. Er zijn geen aanwijzingen dat het plangebied na de Romeinse tijd nog is bewoond. Vanaf de 14e of 15e eeuw is sprake van een doorlopende reeks met vondstmateriaal, hetgeen erop wijst dat het gebied sindsdien als akker is gebruikt.

18. Indien er paleo-ecologische resten bewaard zijn gebleven: wat is de aard van deze resten? Zijn de resten bruikbaar voor een reconstructie van de landschapsgeschiedenis van het gebied?

Niet van toepassing.

19. Heeft het agrarisch gebruik van het plangebied invloed gehad op de conserveringstoestand van de archeologische sporen en de verschillende aangetroffen vondstcategorieën, en zo ja, in welke mate?

Ongetwijfeld. Delen van de vondstlaag en grondsporen zijn door ploegen verstoord, waardoor het vondstmateriaal is aangetast. De conserveringstoestand van de grondsporen en het niet organische vondstmateriaal is over het algemeen goed.

Figuur 22. Advies in het kader van de archeologische monumentenzorg (AMZ).

9.2 Aanbevelingen

Ten aanzien van het plangebied wordt aanbevolen om de noordelijke en de noordoostelijke strook van het plangebied de dubbelbestemming archeologie te handhaven door de bodemingrepen in dit deel van het gebied te beperken tot maximaal 0,5 m -Mv (figuur 22). Bij de inrichting van dit deel van de golfbaan dient hier rekening mee gehouden te worden. In het overige deel zijn door agrarische activiteiten in de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd nauwelijks relevante sporen (meer) aanwezig. De resultaten van het onderzoek wijzen er daarnaast op dat in de aangrenzende gebieden rekening gehouden moet worden met resten uit de Romeinse tijd.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Helmond een selectiebesluit (contactpersoon drs. G. Keulen).

Literatuur

- Aarts, J., S., Heeren**, 2011. Opgravingen bij Tiel-Passewaaij 2: het grafveld aan de Passewaaijse Hogeweg. *Zuidnederlandse Archeologische rapporten (ZAR) 41*. ACVU-HBS (Arch.Centrum Vrije Universiteit), Amsterdam.
- Bisschops, J.H.**, 1973. Eindhoven oost (51 Oost), Toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1: 50.000. Rijks Geologische Dienst. Haarlem.
- Datema, R.R.**, 1990. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering ten behoeve van de ruimtelijke ordening in de gemeente Helmond. *RAAP-rapport 47*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- De Boer, E. & H. Hiddink.**, 2009. Opgravingen aan de Ter Hofstadlaan te Someren. Een nederzetting uit de Late IJzertijd en de Romeinse tij en erven uit de Volle Middeleeuwen. *Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 37*, Amsterdam
- De Groot, T.**, 2001. *Brandend Zand. Een inheems-Romeinse nederzetting te Brandevoort (gemeente Helmond)*. *Doctoraalscriptie archeologie*, Vrije Universiteit. Amsterdam.
- De Jong, Th.**, 2015a. Programma van Eisen Archeologie HM-GO-15; Inventariserend veld onderzoek – Proefsleuven (IVO-P), Uitbreiding Golfterrein Overbrug.
- De Jong, Th.**, 2015b. Aanvulling op het Programma van Eisen Archeologie HM-GO-15; Inventariserend veld onderzoek – Proefsleuven (IVO-P), Uitbreiding Golfterrein Overbrug (d.d. 26 februari 2015).
- Fokkens, H., R. Jansen**, 2002. *2000 jaar bewoningsdynamiek: brons- en ijzertijdbewoning in het Maas-Demer-Scheldegebied*. Faculteit der Archeologie Universiteit Leiden, Leiden.
- Hiddink, H.A.**, 2005. Archeologisch onderzoek aan de Beekseweg te Lieshout (Gemeente Laarbeek, Noord-Brabant), *Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 18*, Amsterdam.
- Hiddink, H.A.**, 2010. *Romeins aardewerk van de Zuid-Nederlandse zandgronden (Materiaal en Methoden 2)*, Amsterdam.
- Hiddink, H.A. & E. de Boer**, 2005. Fossiele beekbeddingen met vondsten uit de Late IJzertijd bij Neerbeek, *Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 21*, Amsterdam.
- Kars, H.**, 1980. Early-Medieval Dorestad 3 an Archaeo-Petrological Study. Part 1: General Introduction. The Tephrite Querns. *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek 30*. Amersfoort.
- Kars, H.**, 1983. Het maalsteenproductiecentrum bij Mayen in de Eifel. *Grondboor en Hamer 3/4*. Oldenzaal.
- Lange, A.G. e.a. (red.)**, 2014. *Huisplattegronden in Nederland: archeologische sporen van het huis*. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.
- Manning, W.H.** 1985 [tweede druk 1989] *Catalogue of the Romano-British iron tools, fittings and weapons in the British Museum*. London.
- Nicolay, J.**, 2007. Armed Batavians: use and significance of weaponry and horse gear from non-military contexts in the Rhine Delta (50 BC to AD 450). *Amsterdam archaeological studies (AAS) 2*. Amsterdam University press, Amsterdam.
- Spek, T.**, 2004. Het Drentse esdorpenlandschap: een historisch-geografische studie. Matrijs, Utrecht.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Stiboka, 1981. *Bodemkaart van Nederland Blad 51 Oost, Eindhoven 1: 50.000*. Stichting voor Bodemkartering. Wageningen.

Van Buchem, H.J.H., 1941. *De Fibulae van Nijmegen, Deel 1 Inleiding en Kataloog*. Nijmegen.

Van den Broeke, P.W., 2012. *Het handgevormde aardewerk uit de IJzertijd en de Romeinse tijd van Oss-Ussen. Studies naar typo-chronologie, technologie en herkomst* (proefschrift Universiteit Leiden), Leiden.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

- Figuur 1.** De ligging van het onderzoeksgebied (noordelijke deel: gearceerd; zuidelijke deel: ster); inzet: ligging in Nederland (ster).
- Figuur 2.** Uitsnede uit de geomorfologische kaart met de ligging van het plangebied op een dekzandrug (Stiboka-code 3L5).
- Figuur 3.** Ligging putten en profielen.
- Figuur 4.** Bodemprofiel met plaggendeck en cultuurlaag (profiel 4) en een verstoord bodemprofiel (profiel 10)
- Figuur 5.** Interpretatie bodemopbouw profielen.
- Figuur 6.** Overzicht structuren in het noorden van het plangebied.
- Figuur 7.** Huisplattegrond (structuur 1).
- Figuur 8.** Huisplattegrond (structuur 1) waarin met arcering sporen van een mogelijke reparatie zijn weergegeven en in lichtgrijs de overige sporen. Daaronder: een spoordieptediagram en drie coupes door de middenstijlkuilen (schaal 1: 150).
- Figuur 9.** Structuur 2 (schaal 1: 150).
- Figuur 10.** Handgevormd aardewerk uit WP 9 schaal 1: 3. Tekeningen: Theo de Jong.
- Figuur 11.** Handgevormd aardewerk uit S 73 (V 155) (schaal 1: 3). Foto: Laurens Mulkens.
- Figuur 12.** Reconstructie (met schaduweffect) van een deukbeker van metaalglanswaar (V 140) uit een paalkuil van de huisplattegrond (tekening: Theo de Jong) en een foto van de scherven van deze pot (foto: Laurens Mulkens).
- Figuur 13.** Ruwwandig aardewerk. Tekeningen: Theo de Jong.
- Figuur 14.** Munten schaal 1:1. Twee asses (V51 en V31.1) en een sestertius (V30) uit de Romeinse tijd. Daaronder een 16e eeuwse brûlé (V31.2). Determinatie en foto: Rob Reijnen.
- Figuur 15.** Draadfibula uit de Romeinse tijd (V 93) en twee knoopjes uit de Nieuwe Tijd (V 121) schaal 1: 1. Foto's: Theo de Jong.
- Figuur 16.** Röntgenopnames van een ijzeren lanspunt uit de Romeinse tijd (V 92) schaal 1: 2. Foto's: Restaura.
- Figuur 17.** Röntgenopnames van een ijzeren vijl uit de Romeinse tijd (V 120) schaal 1: 1. Foto's: Restaura.
- Figuur 18.** Slak (V 125) schaal 1: 2. Foto: Laurens Mulkens.
- Figuur 19.** Wetsteen (V 5) schaal 1: 2. Foto: Laurens Mulkens.
- Figuur 20.** Foto bot V 16 schaal 1: 1. Foto: Laurens Mulkens.
- Figuur 21.** Verspreidingskaart vondsten met datering.
- Figuur 22.** Advies in het kader van de archeologische monumentenzorg (AMZ).
- Tabel 1.** Archeologische tijdschaal.
- Tabel 2.** Aantal vondsten per materiaalcategorie.
- Tabel 3.** Verdeling en datering categorieën handgevormd aardewerk uit de prehistorie en Romeinse tijd (NEOL = Laat Neolithicum, BRONSL = Late Bronstijd, IJZV = Vroege IJzertijd, IJZM = Midden IJzertijd, IJZ = IJzertijd, ROM = Romeinse tijd).

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

- Tabel 4.** Verdeling en datering categorieën gedraaid aardewerk uit de Romeinse tijd
- Tabel 5.** Verdeling en datering categorieën handgevormd en gedraaid aardewerk uit de middel-eeuwen en Nieuwe tijd.
- Tabel 6.** Overzicht van de geselecteerde metaalvondsten (uitgezonderd munten) en hun context.
- Tabel 7.** Determinatie van de aangetroffen metaalvondsten. Contextdateringen met een * hebben enkel handgevormd aardewerk opgeleverd.
- Tabel 8.** Scoretabel waardstelling van de vindplaats (tabel 5 uit de KNA).

- Bijlage 1.** Profielkolommen.
- Bijlage 2.** Sporenlijst.
- Bijlage 3.** Vondstenlijst.
- Bijlage 4.** Determinatie munten (Rob Reijnen)

Kaartbijlage 1. Allesporenkaart.

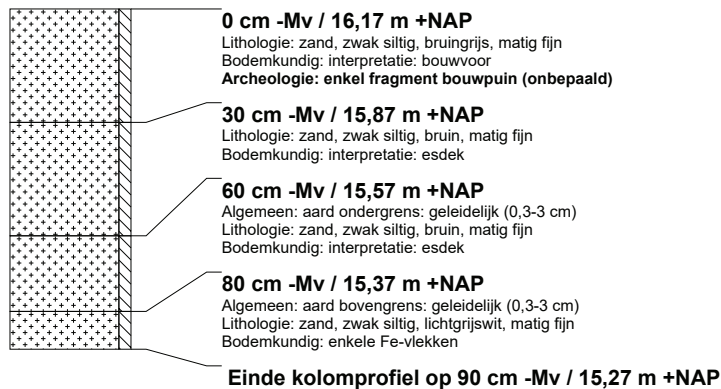
RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Bijlage 1. Profielkolommen

kolomprofiel: AARKL-1

datum: 24-2-2015, X: 173.078,84, Y: 390.253,45, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,17, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

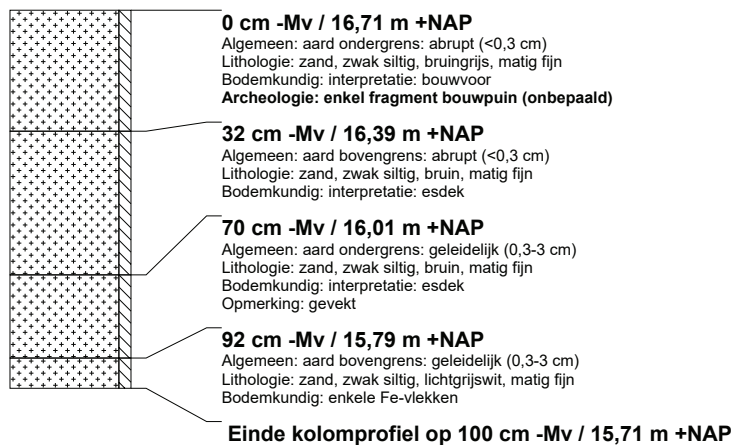
kolomprofiel: AARKL-2

datum: 24-2-2015, X: 173.061,51, Y: 390.207,11, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,73, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

kolomprofiel: AARKL-3

datum: 24-2-2015, X: 173.087,72, Y: 390.209,81, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,71, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

kolomprofiel: AARKL-4

datum: 24-2-2015, X: 173.120,74, Y: 390.202,36, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,63, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

kolomprofiel: AARKL-5

datum: 24-2-2015, X: 173.046,81, Y: 390.139,49, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,66, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

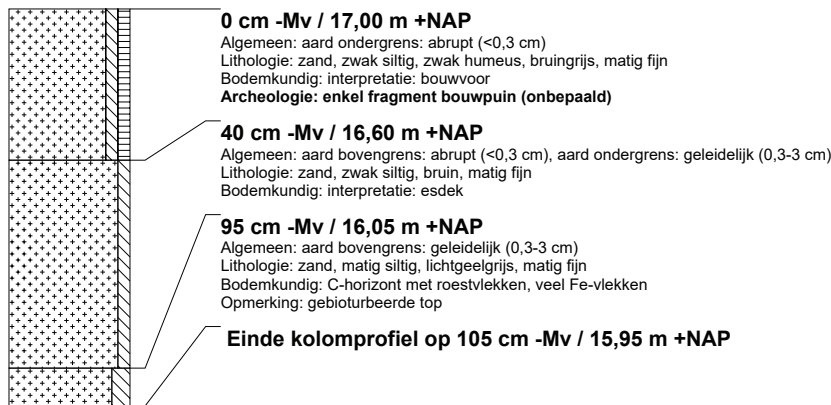
kolomprofiel: AARKL-6

datum: 24-2-2015, X: 173.074,93, Y: 390.125,38, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,65, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

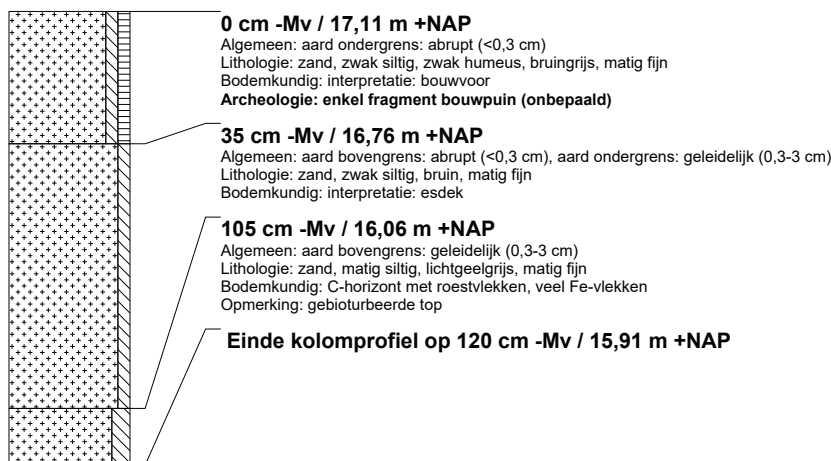
kolomprofiel: AARKL-7

datum: 24-2-2015, X: 173.103,10, Y: 390.133,64, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17,00, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

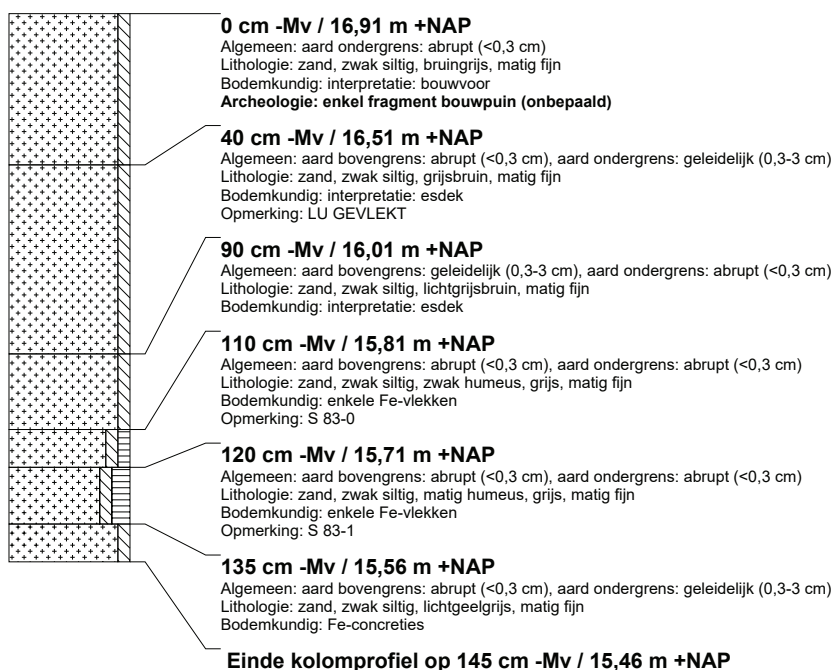
kolomprofiel: AARKL-8

datum: 25-2-2015, X: 173.126,10, Y: 390.125,31, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17,11, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

kolomprofiel: AARKL-9

datum: 24-2-2015, X: 173.159,18, Y: 390.152,97, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,91, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

kolomprofiel: AARKL-10

datum: 24-2-2015, X: 173.032,38, Y: 390.087,10, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,80, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

kolomprofiel: AARKL-11

datum: 24-2-2015, X: 173.061,13, Y: 390.065,05, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,81, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

kolomprofiel: AARKL-12

datum: 24-2-2015, X: 173.089,38, Y: 390.081,70, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,76, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

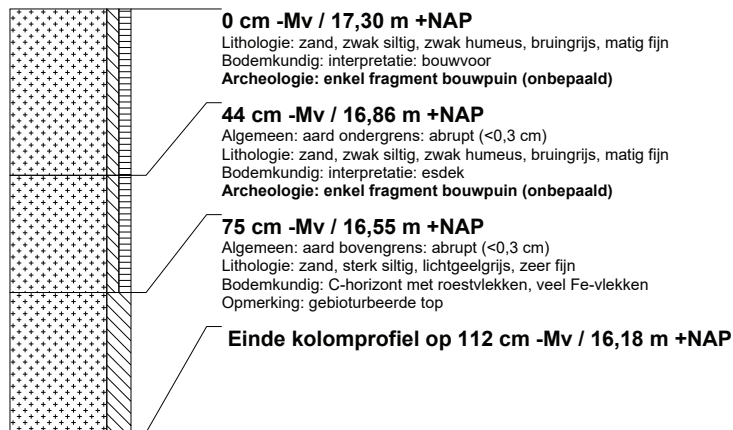
kolomprofiel: AARKL-13

datum: 24-2-2015, X: 172.989,66, Y: 390.002,67, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17,14, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

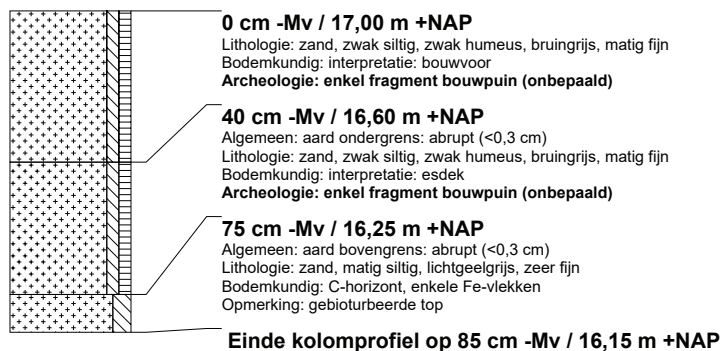
kolomprofiel: AARKL-14

datum: 24-2-2015, X: 173.017,56, Y: 390.001,28, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17,30, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

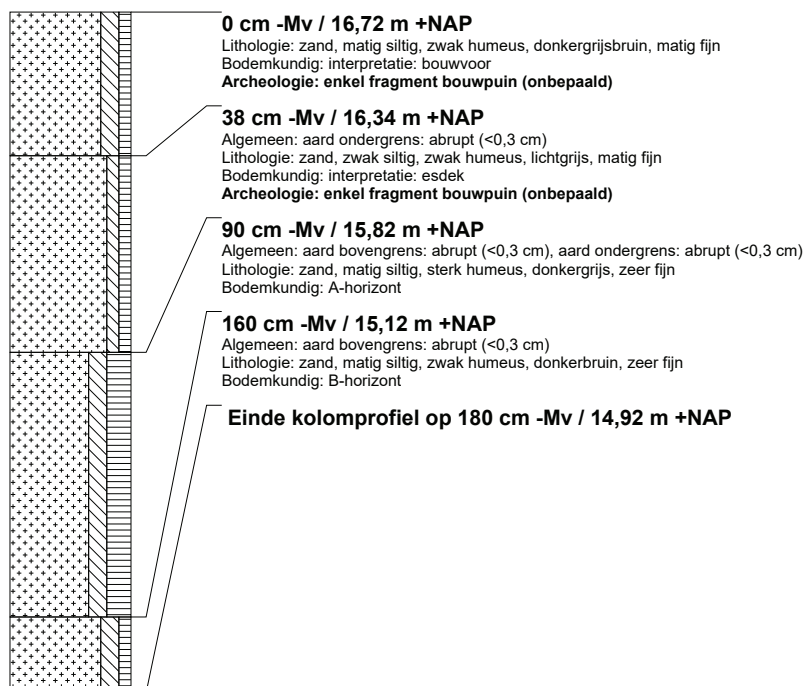
kolomprofiel: AARKL-15

datum: 24-2-2015, X: 173.041,81, Y: 390.013,01, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17,00, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

kolomprofiel: AARKL-16

datum: 24-2-2015, X: 173.070,23, Y: 390.023,96, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 16,72, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Helmond, opdrachtgever: golfclub Helmond, uitvoerder: RAAP Oost

Bijlage 2. Sporenlijst

Codelijst bijlage 2

SPOOR (Sporen)

vorm (vorm van het spoor)

Code	Omschrijving
lin	langwerpig/lineair
nvt	Niet van toepassing
onr	onregelmatig
ovaa	ovaal
rechth	rechthoekig
rond	Rond
vier	Vierkant

vorm coupe (vorm van de coupe)

Code	Referentiewaarde	Omschrijving
-	False	niet van toepassing
hoek	True	hoekig
kom	True	komvormig
nbn	True	niet nader beschreven
onr	True	onregelmatig
vier	True	vierkant

interpretatie (interpretatie algemeen)

Code	Omschrijving
DEPR	depressie
GW	greppel
KL	kuil
LG	laag
PL	paalspoor
SP	spoor
STORT	stort
VERVAL	vervallen
VS	verstoring

Specifiek (interpretatie specifiek (subinterpretatie))

Code	Referentiewaarde	Omschrijving
-	DEPR	niet van toepassing
-	STORT	niet van toepassing
-	VERVAL	niet van toepassing
GW	GW	greppel algemeen
GWA	GW	standgreppel
KL	KL	kuil
LGBO	LG	bouwvoor, recent
LGC	LG	cultuurlaag
LGN	LG	natuurlijke laag
LGO	LG	ophogingslaag
PK	PL	paalkuil: grondspoor kuil
voormalige paal		
PKP	PL	paalkuil met intacte paal
PKT	PL	paalkuil met paalgat
SPS	SP	spitspoor
VSN	VS	natuurlijke verstoring
VSR	VS	recente verstoring

textuur (textuur)

Code	Omschrijving
X	niet benoemd
zs1	zand zwak siltig
Zs2	zand matig siltig
Zs3	zand sterk siltig

humus (textuur bijmenging: humus)

Code	Omschrijving
-	geen humusbijmenging
h1	zwak humeus
h2	matig humeus
h3	sterk humeus
h11	enkele humuslaagjes

FeMn (IJzer en Mangaan)

Code	Omschrijving
-	geen bijmengsels
FE1	enkele Fe-vlekken
FE2	veel Fe-vlekken
FE9	Fe-concreties
FM1	enkele Fe- & Mn-vlekken
FM2	veel Fe- & Mn-vlekken
FM9	Fe- & Mn-concreties
MN1	enkele Mn-vlekken
MN2	veel Mn-vlekken

kleur (kleur volgens standaard codering)

Code	Omschrijving
DU	donkerbruin
DUY	donkerbruingrijs
DY	donkergrijs
E	geel
LEY	lichtgeelgrijs
LU	lichtbruin
LUO	lichtbruinoranje
LUY	lichtbruingrijs
LWY	lichtwitgrijs
LY	lichtgrijs
LYW	lichtgrijswit
NVT	niet van toepassing
U	bruin
UY	bruingrijs
Y	witgrijs
YU	grijsbruin
ZY	zwartgrijs

gevekt (kleur gevekt volgens standaard codering)

Code	Omschrijving
ZY	zwartgrijs
Y	grijs
WY	witgrijs
UY	bruingrijs
UE	bruingeel
U	bruin
LYU	lichtgrijsbruin
LY	lichtgrijs
LU	lichtbruin
LEY	lichtgeelgrijs
LE	lichtgeel
EY	geelgrijs
EU	geelbruin
E	geel
DY	donkergrijs

puin (puin)

Code	Omschrijving
0	afwezig
1	weinig fijn puin
2	fijn puin

tpuin (type puin)

Code	Omschrijving
-	nbn
rb	rood baksteen

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	vorm coupe	diepte	interpretatie	specifiek	vulling	textuur	humus	FeMn	kleur	gevekt	puin	tpuin	vondstnr
1	1	1	lin	-	0	GW	GW	0	zs1	-	-	Y	LEY	0	-	4
2	1	1	ovaal	hoek	10	SP	SPS	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	2
3	1	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
4	1	1	ovaal	onr	16	VS	VSN	0	zs1	H2	FM1	DUY	Y	0	-	-
5	1	1	lin	-	0	GW	GW	0	zs1	H1	FM1	UY	Y	0	rb	-
6	1	1	lin	-	0	GW	GW	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
7	1	1	ovaal	onr	5	VS	VSN	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
8	1	1	ovaal	kom	28	PL	PK	0	zs1	-	FM1	LY	WY	0	-	-
9	1	1	ovaal	hoek	26	PL	PK	0	zs1	-	FM1	Y	UY	0	-	-
9	1	1	ovaal	hoek	26	PL	PK	1	zs1	-	FM1	LY	UY	0	-	-
10	1	1	lin	-	0	GW	GW	0	zs1	-	FM1	LY	UY	0	-	-
11	2	1	rechth	-	0	VS	VSN	0	zs1	H3	FM1	DUY	Y	0	-	-
12	2	1	onr	-	0	VS	VSN	0	zs1	H2	FM1	UY	Y	0	-	-
13	2	1	lin	-	0	GW	GW	0	zs1	H1	FM1	Y	-	0	-	-
13	2	1	lin	-	0	GW	GW	1	zs1	H2	FM1	Y	DY	0	-	-
14	2	1	onr	-	0	VS	VSN	0	zs1	H2	FM1	DY	Y	0	-	-
15	2	1	lin	kom	30	GW	GW	0	zs1	H2	FM1	UY	Y	0	-	-
16	2	1	rechth	-	0	PL	PK	0	zs1	-	FM1	E	-	0	-	-
17	2	1	lin	-	0	GW	GWA	0	zs1	-	FM1	UY	Y	0	-	-
18	2	1	vier	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	DU	-	0	-	-
19	2	1	vier	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	DU	-	0	-	-
20	2	1	onr	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	E	-	0	-	175
21	2	1	onr	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
22	2	1	onr	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
23	2	1	onr	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
24	2	1	onr	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
25	2	1	onr	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
26	2	1	onr	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
27	2	1	onr	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
28	2	1	onr	-	0	VS	VSR	0	zs1	-	FM1	Y	-	2	-	-
29	3	1	onr	-	0	GW	GW	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
30	3	1	lin	-	0	GW	GW	0	zs1	-	FM1	Y	DY	0	-	-
31	3	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	ZS1	-	FM1	Y	-	0	-	-
32	3	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	ZS1	-	FM1	Y	-	0	-	-
33	3	1	lin	-	0	KL	KL	0	ZS1	-	FM1	Y	-	0	-	-
34	3	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	ZS1	-	FM1	Y	DY	0	-	-
35	3	1	ovaal	-	0	DEPR	-	0	ZS1	-	FE9	Y	LY	0	-	29, 30
35	3	1	ovaal	-	0	DEPR	-	1	ZS1	-	FM2	Y	-	0	-	29, 30
36	5	1	lin	-	0	SP	SPS	0	ZS1	-	-	YU	-	0	-	44, 45, 47, 48, 50
37	5	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	ZS1	-	-	UY	LY	0	-	-
38	4	1	ovaal	kom	8	KL	KL	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	35, 36, 181
39	4	1	lin	-	0	GW	GW	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
40	4	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	EY	0	-	38
41	4	1	lin	-	10	DEPR	-	0	Zs2	h1	FM2	UY	EY	0	-	39, 40, 113
41	4	1	lin	-	10	DEPR	-	1	Zs2	h1	-	YU	Y	0	-	39, 40, 113

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	vorm coupe	diepte	interpretatie	specifiek	vulling	textuur	humus	FeMn	kleur	gevlekt	puin	tpuin	vondstnr
41	4	1	lin	-	10	DEPR	-	2	Zs2	h1	-	LY	-	0	-	39, 40, 113
41	4	1	lin	-	10	DEPR	-	3	Zs2	h1	-	UY	EY	0	-	39, 40, 113
42	4	1	lin	-	0	GW	GW	0	Zs2	h1	FM2	LUY	Y	0	-	-
43	4	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	FM2	LY	-	0	-	-
44	4	1	ovaal	kom	4	PL	PK	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
45	4	1	ovaal	hoek	8	PL	PK	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
46	4	1	lin	kom	5	GW	GWA	0	Zs2	h3	-	DY	-	0	-	122, 180
47	4	1	ovaal	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
48	5	1	lin	-	0	GW	GW	0	Zs1	-	-	YU	-	0	-	46
49	7	1	ovaal	-	0	VS	VSN	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
50	7	1	lin	-	0	GW	GW	0	Zs2	-	-	LUY	LY	0	-	-
51	7	1	ovaal	-	0	VS	VSN	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
52	7	1	ovaal	-	0	VS	VSN	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
52	7	1	ovaal	-	0	VS	VSN	1	Zs2	-	-	Y	-	1	-	-
53	7	1	lin	-	0	GW	GW	0	Zs2	-	FE1	LUY	-	0	-	55, 57
54	7	1	ovaal	-	0	VS	VSN	0	Zs2	-	FE1	UY	-	0	-	-
54	7	1	ovaal	-	0	VS	VSN	1	Zs2	-	FE1	LUY	-	0	-	-
55	7	1	lin	-	0	GW	GW	0	Zs2	-	FE1	UY	LEY	1	-	-
56	8	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	FE1	LY	LEY	0	-	-
57	8	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	FE1	LY	LEY	0	-	-
58	8	1	lin	onr	10	GW	GW	0	Zs2	-	FE2	Y	EY	0	-	-
59	8	1	ovaal	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	-	FE9	Y	LEY	0	-	-
60	8	1	ovaal	nnb	0	PL	PK	0	Zs2	-	FE9	Y	-	0	-	-
61	8	1	ovaal	nnb	8	PL	PK	0	Zs2	-	FE9	Y	-	0	-	-
62	8	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
63	8	1	ovaal	vier	8	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
64	8	1	ovaal	kom	5	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
65	8	1	ovaal	kom	21	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
66	8	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	h2	-	DY	-	0	-	-
67	8	1	ovaal	kom	14	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
68	8	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
69	8	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	62
70	8	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
71	8	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs3	-	-	LY	-	0	-	-
72	9	1	ovaal	kom	37	PL	PK	0	Zs2	-	-	YU	-	0	-	144
72	9	1	ovaal	kom	37	PL	PK	1	Zs2	-	-	Y	-	0	-	144
73	9	1	rechth	onr	10	KL	KL	0	Zs2	-	-	ZY	LYU	0	-	73, 102, 155
74	9	1	rechth	onr	8	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	LYU	0	-	70, 148
75	9	1	rechth	kom	38	PL	PK	0	Zs2	-	-	YU	Y	0	-	152
75	9	1	rechth	kom	38	PL	PK	1	Zs2	-	-	Y	EU	0	-	152
75	9	1	rechth	kom	38	PL	PK	2	Zs2	-	FE1	Y	LY	0	-	152
76	9	1	lin	hoek	16	GW	GW	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	72
77	9	1	ovaal	kom	6	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
78	9	1	rond	nnb	3	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	vorm coupe	diepte	interpretatie	specifiek	vulling	textuur	humus	FeMn	kleur	gevekt	puin	tpuin	vondstnr
79	9	1	rond	kom	6	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
80	9	1	NVT	kom	16	DEPR	-	0	Zs2	h1	-	Y	LY	0	-	64, 94, 120, 127, 128, 172
80	9	1	NVT	kom	16	DEPR	-	1	Zs2	-	-	Y	LY	0	-	64, 94, 120, 127, 128, 172
81	9	1	ovaal	onr	7	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	95
82	9	1	NVT	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	U	-	0	-	-
83	9	1	ovaal	-	0	VS	VSN	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	123
84	9	1	ovaal	-	0	DEPR	-	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
84	9	1	ovaal	-	0	DEPR	-	1	Zs2	h2	-	LY	-	0	-	-
85	9	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
86	9	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
87	9	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
88	12	1	NVT	-	0	SP	SPS	0	Zs2	-	-	YU	-	0	-	-
89	12	1	NVT	kom	26	KL	KL	0	Zs2	-	-	LUO	ZY	0	-	-
89	12	1	NVT	kom	26	KL	KL	1	Zs2	-	-	DY	-	0	-	-
90	10	1	rond	hoek	26	PL	PK	0	Zs2	-	-	UY	-	0	-	-
91	10	1	lin	-	0	SP	SPS	0	Zs2	-	-	YU	-	1	-	-
92	11	1	lin	-	0	SP	SPS	0	Zs2	-	-	YU	-	0	-	-
93	13	1	lin	onr	3	VS	VSN	0	Zs2	-	-	UY	UE	0	-	-
94	13	1	ovaal	-	0	VS	VSN	0	Zs3	-	-	LY	UE	0	-	-
95	13	1	ovaal	-	0	VS	VSN	0	Zs3	-	-	LY	UE	0	-	147
96	13	1	rechth	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
97	13	1	lin	-	14	GW	GW	0	Zs2	-	-	UY	UE	0	-	-
98	13	1	lin	-	19	GW	GW	0	Zs2	-	-	UY	UE	0	-	84
99	14	1	lin	-	28	GW	GW	0	Zs3	-	-	YU	UE	0	-	-
100	14	1	lin	onr	8	VS	VSN	0	Zs3	-	-	LY	UE	0	-	-
100	14	1	lin	onr	8	VS	VSN	1	Zs3	-	-	LY	UE	0	-	-
101	14	1	rond	onr	6	VS	VSN	0	Zs3	h2	-	LY	UE	0	-	-
102	14	1	ovaal	-	0	VS	VSN	0	Zs3	h2	-	LY	UE	0	-	-
103	14	1	ovaal	-	13	VS	VSN	0	Zs2	h2	-	LY	UE	0	-	-
103	14	1	ovaal	-	13	VS	VSN	1	Zs2	-	-	LY	UE	0	-	-
104	14	1	ovaal	-	0	VS	VSN	0	Zs2	h2	-	LY	UE	0	-	-
105	14	1	ovaal	-	0	VS	VSN	0	Zs2	h1	-	LY	UE	0	-	-
106	14	1	onr	-	0	VS	VSN	0	Zs2	h1	-	LY	UE	0	-	-
107	14	1	lin	-	0	VS	VSN	0	Zs2	h1	-	LY	UE	0	-	-
108	14	1	onr	-	0	VS	VSR	0	Zs2	h1	-	LY	UE	0	-	-
109	14	1	onr	onr	30	VS	VSN	0	Zs2	h2	-	LY	UE	0	-	-
110	14	1	onr	hoek	2	PL	PK	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
111	15	1	lin	-	8	GW	GW	0	Zs2	-	-	YU	UE	0	-	-
112	15	1	lin	-	0	VS	VSN	0	Zs2	-	FM2	LYU	UE	0	-	-
113	12	1	NVT	-	0	DEPR	-	0	Zs2	h2	-	DY	-	0	-	-
114	16	1	lin	-	0	GW	GWA	0	Zs3	h1	FM2	DY	-	0	-	-
115	16	1	lin	-	0	GW	GWA	0	Zs3	h1	FM2	DY	-	0	-	-
116	15	1	lin	-	0	GW	GW	0	Zs2	-	-	YU	UE	0	-	-
117	15	1	lin	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	FM2	YU	-	0	-	-
118	9	1	onr	kom	17	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	vorm coupe	diepte	interpretatie	specifiek	vulling	textuur	humus	FeMn	kleur	gevekt	puin	tpuin	vondstnr
119	9	1	ovaal	kom	31	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	131
120	9	1	ovaal	kom	16	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
121	9	1	ovaal	vier	23	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
122	9	1	ovaal	kom	6	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
123	9	1	ovaal	hoek	20	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
123	9	1	ovaal	hoek	20	PL	PK	1	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
124	9	1	ovaal	kom	12	KL	KL	0	Zs2	-	FE9	Y	UY	0	-	92, 129, 130
125	9	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	FE9	Y	E	0	-	-
126	9	1	ovaal	kom	32	KL	KL	0	Zs2	-	MN2	Y	-	0	-	154, 182
127	9	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	MN2	YU	LY	0	-	-
128	9	1	rechth	onr	12	KL	KL	0	Zs2	-	-	ZY	WY	0	-	-
129	9	1	rechth	kom	14	KL	KL	0	Zs2	-	FE2	LU	Y	0	-	-
130	9	1	rechth	onr	12	KL	KL	0	Zs2	-	-	ZY	-	0	-	-
130	9	1	rechth	onr	12	KL	KL	1	Zs2	-	-	ZY	WY	0	-	-
131	9	1	rond	onr	3	VS	VSN	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	93
132	9	1	rond	onr	2	vs	vsn	0	Zs2	-	MN1	Y	UY	0	-	-
133	9	1	rond	onr	22	PL	PK	0	Zs2	-	MN1	Y	UY	0	-	-
134	9	1	rond	onr	12	KL	KL	0	Zs2	-	MN1	ZY	-	0	-	125
134	9	1	rond	onr	12	KL	KL	1	Zs2	-	FE2	ZY	UE	0	-	125
135	9	1	onr	hoek	25	PL	PK	0	Zs2	-	MN1	Y	-	0	-	-
136	9	1	rond	hoek	25	PL	PK	0	Zs2	-	MN1	Y	-	0	-	-
137	9	1	rond	onr	5	VS	VSN	0	Zs2	-	MN1	Y	UE	0	-	135
138	9	1	rond	kom	6	PL	PK	0	Zs2	-	MN1	Y	-	0	-	-
139	9	1	rond	onr	12	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	U	0	-	103, 146
140	9	1	rond	kom	8	GW	GW	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	136, 143
141	9	1	rechth	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	166
142	9	1	ovaal	kom	85	PL	PKP	0	Zs2	-	FE1	UY	UE	0	-	-
142	9	1	ovaal	kom	85	PL	PKP	1	Zs2	h2	FE1	Y	UE	0	-	-
142	9	1	ovaal	kom	85	PL	PKP	2	Zs2	h2	FE1	ZY	-	0	-	-
143	9	1	ovaal	onr	42	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
144	9	1	ovaal	kom	18	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	107, 140, 142
144	9	1	ovaal	kom	18	PL	PK	1	Zs2	-	MN2	Y	-	0	-	107, 140, 142
145	9	1	ovaal	kom	7	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	LY	-	0	-	-
146	9	1	ovaal	onr	8	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	133
147	9	1	ovaal	kom	4	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	LY	-	0	-	-
148	9	1	rond	kom	3	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	LY	-	0	-	-
149	9	1	rond	kom	6	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	LY	-	0	-	-
150	9	1	rond	onr	7	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	LY	-	0	-	-
151	9	1	rond	nnb	2	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	LY	-	0	-	-
152	9	1	rond	kom	14	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	LY	-	0	-	-
153	9	1	rechth	hoek	10	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	UY	LY	0	-	-
154	9	1	rechth	hoek	10	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	UY	-	0	-	-
155	9	1	rechth	kom	8	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	156
156	9	1	rechth	nnb	0	VS	VSN	0	Zs2	-	FE1	YU	-	0	-	-
157	9	1	ovaal	kom	14	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	vorm coupe	diepte	interpretatie	specifiek	vulling	textuur	humus	FeMn	kleur	gevekt	puin	tpuin	vondstnr
158	9	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
159	9	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	U	0	-	-
160	9	1	ovaal	kom	38	PI	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	160
161	9	1	ovaal	kom	22	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
162	9	1	ovaal	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
163	9	1	ovaal	kom	26	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
164	9	1	rechth	hoek	19	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
165	9	1	rechth	onr	82	PL	PKT	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	106
165	9	1	rechth	onr	82	PL	PKT	1	Zs2	-	-	ZY	-	0	-	106
166	9	1	rechth	kom	38	PL	PK	0	Zs2	-	-	YU	-	0	-	116, 118, 119
166	9	1	rechth	kom	38	PL	PK	1	Zs2	-	-	Y	-	0	-	116, 118, 119
167	9	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
168	9	1	rond	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
169	9	1	rond	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
170	9	1	rond	-	0	GW	GW	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	111
171	9	1	rond	kom	4	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
172	9	1	rond	kom	16	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
172	9	1	rond	kom	16	PL	PK	1	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
173	9	1	rond	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	LY	-	0	-	-
174	9	1	lin	onr	4	GW	GW	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	153
175	9	1	rond	kom	7	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
176	9	1	rond	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
177	9	1	rond	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	-	-	UY	-	0	-	-
178	9	1	rond	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	-	-	UY	-	0	-	134
179	9	1	rond	kom	36	PL	PK	0	Zs2	-	FE2	Y	LE	0	-	-
179	9	1	rond	kom	36	PL	PK	1	Zs2	-	-	Y	LY	0	-	-
179	9	1	rond	kom	36	PL	PK	2	Zs2	-	-	Y	LY	0	-	-
180	9	1	rechth	kom	9	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
181	9	1	rechth	kom	21	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
182	9	1	lin	-	0	GW	GW	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
183	9	1	ovaal	onr	4	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
184	9	1	rond	hoek	4	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
185	9	1	rond	-	0	GW	GWA	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	167, 168, 169
186	9	1	rechth	kom	18	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
187	9	1	ovaal	onr	9	PL	PK	0	Zs2	-	-	UY	-	0	-	-
188	9	1	ovaal	hoek	24	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	145
189	9	1	ovaal	kom	50	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	170
189	9	1	ovaal	kom	50	PL	PK	1	Zs2	-	-	UY	-	0	-	170
189	9	1	ovaal	kom	50	PL	PK	2	Zs2	-	-	LY	-	0	-	170
190	9	1	ovaal	kom	33	PL	PKT	0	Zs2	-	-	Y	UY	0	-	108, 164, 165, 171
191	9	1	ovaal	onr	12	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	158
192	9	1	ovaal	kom	21	PL	PK	0	Zs2	-	-	YU	-	0	-	139
193	9	1	ovaal	hoek	40	KL	KL	0	Zs2	-	-	Y	LY	0	-	109, 162, 163
194	9	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	110, 132
195	9	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	-	Y	UY	0	-	-

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	vorm coupe	diepte	interpretatie	specifiek	vulling	textuur	humus	FeMn	kleur	gevekt	puin	tpuin	vondstnr
196	4	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
197	4	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
198	4	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
199	4	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
200	4	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
201	4	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	FM9	Y	-	0	-	-
202	4	1	ovaal	-	0	GW	GW	0	Zs2	-	FM9	Y	WY	0	-	-
203	4	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	FM9	Y	-	0	-	-
204	4	1	ovaal	-	0	KL	KL	0	Zs2	-	FM9	Y	-	0	-	-
205	4	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	FM9	Y	-	0	-	-
206	4	1	rechth	-	0	VERVAL	-	0	Zs2	-	FM9	Y	-	0	-	-
207	4	1	rechth	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	FM9	Y	-	0	-	-
208	9	1	ovaal	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	-	FM9	Y	-	0	-	114
209	9	1	ovaal	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	115
210	9	1	ovaal	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
211	9	1	ovaal	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
212	9	1	ovaal	kom	28	PL	PK	0	Zs2	-	-	YU	-	0	-	-
212	9	1	ovaal	kom	28	PL	PK	1	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
212	9	1	ovaal	kom	28	PL	PK	2	Zs2	h2	-	YU	-	0	-	-
212	9	1	ovaal	kom	28	PL	PK	3	Zs2	-	-	Y	LY	0	-	-
213	9	1	ovaal	hoek	36	PL	PK	0	Zs2	-	FM9	Y	-	0	-	161
214	9	1	ovaal	onr	4	VS	VSN	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
215	9	1	ovaal	kom	18	PL	PK	0	Zs2	-	FM9	Y	-	0	-	-
216	9	1	ovaal	onr	2	VS	VSN	0	Zs2	h2	-	Y	-	0	-	-
217	9	1	ovaal	hoek	15	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	126
218	9	1	ovaal	hoek	13	PL	PK	0	Zs2	h2	FE1	Y	-	0	-	-
219	9	1	ovaal	vier	16	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
220	9	1	ovaal	onr	26	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
221	9	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
222	9	1	ovaal	onr	26	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
223	9	1	ovaal	kom	8	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
224	9	1	ovaal	kom	7	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
225	9	1	ovaal	kom	6	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
226	9	1	ovaal	kom	8	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
227	9	1	ovaal	kom	6	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
228	9	1	ovaal	kom	12	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	150, 151
229	9	1	ovaal	kom	18	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	149
230	9	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
231	9	1	ovaal	kom	3	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
232	9	1	ovaal	kom	10	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
233	9	1	ovaal	kom	33	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	-
234	9	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	FE1	Y	-	0	-	157
236	9	1	ovaal	kom	11	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
237	9	1	ovaal	kom	8	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
238	9	1	ovaal	kom	16	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	vorm coupe	diepte	interpretatie	specifiek	vulling	textuur	humus	FeMn	kleur	gevekt	puin	tpuin	vondstnr
239	9	1	ovaal	kom	26	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
240	9	1	ovaal	hoek	29	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
241	9	1	ovaal	hoek	16	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
242	9	1	ovaal	kom	7	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
243	9	1	ovaal	hoek	23	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
244	9	1	ovaal	hoek	27	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
246	9	1	ovaal	kom	12	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
247	9	1	ovaal	kom	18	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
248	9	1	ovaal	kom	12	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
249	9	1	ovaal	kom	26	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
250	9	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
251	9	1	ovaal	-	0	GW	GW	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
252	9	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
253	9	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
254	9	1	ovaal	-	0	PL	PK	0	Zs2	-	-	Y	-	0	-	-
999	1	1	NVT	-	0	STORT	-	0	X	-	-	NVT	-	0	-	20, 31, 34, 63, 86, 96, 97, 121, 137, 138, 176, 177, 178, 179
1001	1	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	rb	-
1002	2	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1003	3	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1004	4	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1005	5	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	58, 174
1006	6	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1007	7	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1008	8	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1009	9	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1010	10	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1011	11	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1012	12	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1013	13	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1014	14	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
1015	15	1	nvt	-	0	LG	LGBO	0	zs1	-	FM1	UY	-	0	-	-
2001	1	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	1, 5, 6, 7
2002	2	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	9, 11, 14, 16, 18, 41
2003	3	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	21, 22, 24, 27, 28, 32, 117
2004	4	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	37, 42, 43
2005	5	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	-
2006	6	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	-
2007	7	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	52, 53, 54, 56
2008	8	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	51, 59, 60, 61
2009	9	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	YU	LU	0	-	65, 66, 67, 68, 69, 71, 74, 90, 98, 99, 100, 101, 104, 105, 112, 173
2010	10	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	-
2011	11	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	80, 81, 82
2012	12	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	75, 76, 78

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	vorm coupe	diepte	interpretatie	specifiek	vulling	textuur	humus	FeMn	kleur	gevekt	puin	tpuin	vondstnr
2013	13	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	83, 85
2014	14	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	-
2015	15	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	U	-	0	-	87
2016	16	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	-	U	-	0	-	88, 89
2101	1	1	nvt	-	0	LG	LGC	0	zs1	-	FM1	Y	-	0	-	-
2103	3	1	nvt	-	0	LG	LGC	0	zs1	-	-	Y	-	0	-	-
2104	3	1	nvt	-	0	LG	LGC	0	zs1	-	-	Y	-	0	-	-
2109	9	1	nvt	-	0	LG	LGC	0	zs1	-	FM1	YU	-	0	-	-
2116	16	1	nvt	-	0	LG	LGO	0	zs1	-	FM1	DY	-	0	-	-
3001	1	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FM9	LYW	-	0	-	3, 8
3002	2	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE1	LYW	-	0	-	10, 12, 13, 15, 17, 19, 33
3003	3	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE2	LYW	-	0	-	23, 25, 26
3004	4	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE2	LWY	-	0	-	-
3005	5	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE1	LEY	-	0	-	-
3006	6	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE1	LEY	-	0	-	-
3007	7	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE2	LEY	-	0	-	-
3008	8	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE2	LYW	-	0	-	-
3009	9	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE9	LEY	-	0	-	91, 124, 141, 159
3010	10	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE1	LEY	-	0	-	-
3011	11	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE1	LEY	-	0	-	-
3012	12	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE2	LEY	-	0	-	-
3013	13	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE2	LEY	-	0	-	-
3014	14	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE2	LEY	-	0	-	-
3015	15	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	FE1	LEY	-	0	-	-
3016	16	1	nvt	-	0	LG	LGN	0	zs1	-	-	DU	-	0	-	-

Bijlage 3. Vondstenlijst

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

artefact	vondst	materiaal	specifiek	type	begin-date- ring	eind- datering	gewicht (g)	aantal (n)
14	1	Keramiek	Witbakkend geglaazuurd aardewerk	-	MELB	NTM	0,9	1
32	2	Keramiek	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	1,9	1
217	3	Keramiek	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	14,9	1
23	4	Keramiek	Dolium/voorraadvat	dolium: klein formaat (gladwandig)	ROM	ROM	34,4	1
155	5	Zandsteen/ kwartsiet	Slijpsteen/wetsteen	-	onbekend	onbekend	174,1	1
74	6	Keramiek	Proto-steengoed	-	MELA	MELB	9,5	1
75	6	Keramiek	Roodbakkend geglaazuurd aardewerk	-	NTV	NTM	16,2	2
18	7	Keramiek	Elmpt	-	MELA	MELB	6,4	1
218	8	Keramiek	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	8,8	1
123	9	Keramiek	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	5,9	1
124	9	Keramiek	Roodbakkend geglaazuurd aardewerk	-	MELB	MELB	13,8	1
125	9	Keramiek	Roodbakkend geglaazuurd aardewerk	-	MELB	NTV	12,7	2
232	10	Keramiek	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	46,3	1
117	11	Keramiek	Elmpt	-	MELA	MELB	6,9	1
118	11	Keramiek	Roodbakkend geglaazuurd: bord/schotel	-	MELB	NTV	6,9	1
148	12	Leisteen	-	-	ROM	NT	2,9	1
261	13	Bot, onbekend	Bot	-	onbekend	onbekend	0,1	2
26	13	Keramiek	Grijsbakkend gedraaid: kom/schaal	-	MELB	MELB	44,6	1
57	14	Keramiek	Witbakkend geglaazuurd: bord/schotel	-	NTV	NTM	23,6	1
28	15	Keramiek	Roodbakkend geglaazuurd: kom/(voet)schaal	-	NTV	NTV	33,7	1
144	16	Keramiek	Roodbakkend geglaazuurd aardewerk	-	MELB	NTM	8,6	2
234	17	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	17,2	1
37	18	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	41,3	1
34	19	Keramiek	Elmpt	-	MELA	MELB	5,9	1
269	20	Koper	Munt	duit/oord/cent/stuiver	NTL	NTL	0	1
82	21	Keramiek	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	11,5	2
83	21	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	12,8	1
84	21	Keramiek	Baksteen	-	MELB	NTM	18,2	1
98	22	Keramiek	Grijsbakkend gedraaid: kom/schaal	-	MELB	MELB	9,8	1
99	22	Keramiek	Roodbakkend geglaazuurd: grape	-	MELB	NTV	10,5	1

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

artefact	vondst	materiaal	specifiek	type	begin-date-ring	eind-datering	gewicht (g)	aantal (n)
100	22	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	12,5	1
101	22	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	6,1	1
25	23	Keramik	Paffrath	-	MEVD	MELA	3,9	1
140	24	Keramik	Paffrath	-	MEVD	MELA	1,1	1
270	25	Koper	-	-	-	-	0	1
128	26	Keramik	Steengoed geglazuurd: kan	-	MELB	MELB	7,6	1
129	26	Keramik	Dolium/voorraadvat	-	ROM	ROM	13,2	1
222	27	Keramik	Baksteen	-	MELB	NT	8,2	1
145	28	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NTV	NTM	5,7	1
277	29	Brons	Munt	aes 3 of 4: (halve) centenionalis?	ROML	ROML	0	1
278	30	Brons	Munt	dupondius	ROMM	ROMM	0	1
279	31	Brons	Munt	as	ROMV	ROMM	0	1
280	31	Brons	Munt	-	MELB	NTV	0	1
281	31	Koper	Ring	-	NT	NT	0	1
282	31	Koper	Gesp	-	ME	NT	0	1
283	31	Lood	Vuurwapen (onderdeel)	kogel/projectiel (rond of met punt)	NTV	NTM	0	1
271	32	Koper	-	-	-	-	0	1
132	33	Keramik	Ruwwandige (kook)pot	-	ROMMA	ROMLA	43,5	1
133	33	Keramik	Aardewerk, gedraaid	-	ROM	NT	4,7	1
134	33	Keramik	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	7,7	1
135	33	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NTM	NTL	17,7	1
136	33	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	MELB	NTV	17,1	1
162	34	Keramik	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	14,1	1
163	34	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	MELB	NTL	1,8	1
164	34	Keramik	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	6,7	1
160	35	Tefriet/basaltlava	Maalsteen: ligger/loper	-	-	-	630,3	25
35	36	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	NEOL	IJZ	1,6	1
31	37	Keramik	Aardewerk, gedraaid	-	ROM	NT	0,8	1
36	38	Keramik	Geverfde beker	techniek c: dof zwart op rood	ROMMB	ROMMB	18,3	1
106	39	Keramik	Gladwandige kruik/kruikamfoor	-	ROMMA	ROMMB	41,6	1
107	39	Keramik	Roodbakkend geglazuurd: bord/schotel	-	NTM	NTM	101,6	4
108	39	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	MELB	NTV	24,1	1
76	40	Keramik	Baksteen	-	NT	NT	24,4	2
119	41	Keramik	Brunssum-Schinveld geelwit aardewerk	-	MELA	MELA	2,6	1

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

artefact	vondst	materiaal	specifiek	type	begin-date- ring	eind- datering	gewicht (g)	aantal (n)
120	41	Keramik	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	7,5	1
121	41	Keramik	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	28,8	1
122	41	Keramik	Steengoed geglazuurd: kan	Raerens	MELB	NTV	21,6	1
230	42	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NTV	NTM	7,4	1
130	43	Keramik	Wrijfschaal/mortarium, dikwandig aardew.	Stuart 149/Brunsting 36	ROMVB	ROMLA	57,5	1
131	43	Keramik	Ruwwandige kan	-	ROM	ROM	5,3	1
243	44	Keramik	Steengoed geglazuurd	-	MELB	NTV	5,4	1
126	45	Keramik	Proto-steengoed	-	MELA	MELB	4,4	1
127	45	Keramik	Elmpt	-	MELA	MELB	1,6	1
24	46	Keramik	Industrieel wit (Maastrichts/Regout)	-	NTL	NTL	1,2	1
150	47	Tefriet/ basaltlava	Maalsteen: ligger/loper	-	BRONS	NT	810,2	1
92	48	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	MELB	NTM	64,5	1
141	50	Keramik	Roodbakkend geglazuurd: bord/schotel	-	MELB	NTM	29,8	2
284	51	Brons	Munt	dupondius	ROMV	ROMM	0	1
33	52	Keramik	Kogelpot	-	MEVD	MELA	6,8	1
30	53	Keramik	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	10,1	1
29	54	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	MELB	MELB	9,7	1
228	55	Keramik	Baksteen	-	NT	NT	441,2	1
229	55	Keramik	Baksteen	-	NT	NT	172,3	1
27	56	Keramik	Steengoed geglazuurd: kan	Raerens	MELB	NTV	24,9	1
93	57	Keramik	Witbakkend geglazuurd: grape	-	MELB	NTV	112,5	1
94	57	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NTV	NTM	38,8	1
59	58	Keramik	Steengoed geglazuurd: mineraalwaterfles	-	NTM	NTM	19,2	1
167	59	Keramik	Roodbakkend geglazuurd: grape	-	NTV	NTM	42,5	1
193	60	Keramik	Brunssum-Schinveld geelwit aardewerk	-	MELA	MELA	10,3	1
194	60	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NTM	NTL	21	1
102	61	Keramik	Steengoed geglazuurd	-	NTV	NTV	6,2	1
103	61	Keramik	Kogelpot	-	MEVD	MELA	11,5	1
104	61	Keramik	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NTV	NTM	19,8	2
105	61	Keramik	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	11,1	1
65	62	Keramik	Aardewerk, handgevormd	versiering op rand/ binnenkant rand	IJZ	IJZ	5,7	1

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

artefact	vondst	materiaal	specifiek	type	begin-date- ring	eind- datering	gewicht (g)	aantal (n)
272	63	Koper	Munt	duit/oord/cent/stuiver	NTL	NTL	0	1
192	64	Keramiek	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROM	ROM	66,1	2
255	65	Keramiek	Geverfd/gevernist aarde- werk, gedraaid	techniek b: zwart op wit	ROMMA	ROMMB	2,4	1
256	65	Keramiek	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	MELB	NTM	22,9	2
21	66	Keramiek	Roodbakkend (gegla- zuurd): voorraadvat	-	NTL	NTL	20,7	1
246	67	Keramiek	Grijsbakkend gedraaid: kom/schaal	-	MELB	MELB	21,7	1
247	67	Keramiek	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	19,6	1
90	68	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	45	2
91	68	Keramiek	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NT	NT	3,3	1
51	69	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	11,1	1
248	70	Keramiek	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROM	ROM	34	1
249	70	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	3,4	1
158	71	Vuursteen	Kling	geretoucheerd	PALEO	NEO	2,1	1
50	72	Keramiek	Dolium/voorraadvat	-	ROM	ROM	30,1	1
49	73	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	11,4	1
55	75	Keramiek	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NTV	NTM	7,3	1
54	76	Keramiek	Industrieel wit (Maastrichts/Regout)	-	NTL	NTL	1,5	1
22	78	Keramiek	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NTM	NTL	2,4	1
154	80	Leisteen	Schrijflei	-	ME	NT	7,2	1
53	81	Keramiek	Steengoed geglazuurd: mineraalwaterfles	-	NTM	NTL	11,7	1
48	82	Keramiek	Hutteleem/verbrande leem	-	onbekend	onbekend	12,2	1
13	83	Keramiek	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NTV	NTM	3,4	1
95	84	Keramiek	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	7	1
96	84	Keramiek	Steengoed geglazuurd: kan	-	MELB	NTV	66,1	1
97	84	Keramiek	Steengoed: kruik	-	MELB	MELB	13,7	1
156	85	Zandsteen/ kwartsiet	-	-	onbekend	onbekend	17	1
137	86	Keramiek	Witbakkend geglazuurd aardewerk	-	MELB	NTM	3,4	1
138	86	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	12,6	1
139	86	Keramiek	Steengoed geglazuurd	-	NTV	NTV	12	1
52	87	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	3,2	1
17	88	Keramiek	Aardewerk, gedraaid	-	ROM	NT	3,8	1

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

artefact	vondst	materiaal	specifiek	type	begin-date-ring	eind-datering	gewicht (g)	aantal (n)
142	89	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZL	ROM	3,7	1
143	89	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	5,4	2
273	90	Lood	Vuurwapen (onderdeel)	kogel/projectiel (rond of met punt)	NTV	NTM	0	1
8	91	Keramik	Geverfde beker	Niederbieber 32/ Brunsting 5	ROMMB	ROMMB	145,4	2
9	91	Keramik	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	20,7	2
294	92	Koper	Lans/speer (onderdeel)	-	IJZ	ROM	241,7	1
285	93	Brons	Draadfibula	Almgren 16/ vrouwenfibula	ROMMA	ROMMA	0	1
114	94	Keramik	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	13,9	3
231	95	Keramik	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	4	1
274	96	Koper	Munt	duit/oord/cent/stuiver	NTV	NTV	0	3
166	97	Keramik	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	6,3	1
233	98	Keramik	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	23	1
168	99	Keramik	Ruwwandige (kook)pot	Stuart 201/Brunsting 1	ROMMA	ROMLA	57,6	1
169	99	Keramik	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	13,3	2
170	99	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	1,3	1
115	100	Keramik	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	54,1	1
116	100	Keramik	Terra nigra	-	ROMM	ROML	2,3	1
240	101	Keramik	Pingsdorf geelwitbakkend	-	MEVC	MELA	7,1	1
213	102	Keramik	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROMMA	ROMMB	13	1
214	102	Keramik	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	4,6	1
238	103	Keramik	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	1,5	1
241	104	Keramik	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	-	MELB	MELB	18,4	1
85	105	Keramik	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	20,8	1
86	105	Keramik	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	25,2	1
87	105	Keramik	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROMMA	ROMMB	8,2	1
77	106	Keramik	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	5,7	1
78	106	Keramik	Geverfd/gevernist aardewerk, gedraaid	techniek c: dof zwart op rood	ROMMB	ROMLA	1,9	1
80	107	Keramik	Ruwwandige (kook)pot	Stuart 201/Brunsting 1	ROMMA	ROMLA	8,4	1
81	107	Keramik	Geverfde beker	-	ROMMB	ROMLA	6	1
88	108	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	6,8	1
89	108	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	ROM	ROM	7,2	1

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

artefact	vondst	materiaal	specifiek	type	begin-date- ring	eind- datering	gewicht (g)	aantal (n)
79	109	Keramik	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	73,5	2
239	110	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	10,6	1
236	111	Keramik	Ruwwandig bord	Niederbieber 111	ROMM	ROMLA	8,2	1
242	112	Keramik	Wrijfschaal/mortarium, dikwandig aardew.	Stuart 149/Brunsting 36: horizontale rand	ROMVB	ROMLA	74,1	1
216	113	Keramik	Roodbakkend geglaazuurd: bord/schotel	-	NTV	NTM	27,7	1
237	114	Keramik	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	3,8	1
235	115	Keramik	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROM	ROM	4,9	1
286	116	IJzer	Spijker/(klink)nagel	-	-	-	0	2
262	117	Bot, onbekend	Bot	-	onbekend	onbekend	1,8	2
287	118	IJzer	Spijker/(klink)nagel	-	-	-	0	1
110	119	Keramik	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROMMA	ROMMB	12,6	3
111	119	Keramik	Dolium/voorraadvat	-	ROM	ROM	11	1
112	119	Keramik	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	1,3	1
113	119	Keramik	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	1,3	1
291	120	IJzer	Vijl	-	-	-	143,5	1
276	121	Koper	Knoop	-	NTM	-	0	1
275	121	Tin of lood-tin legering	Knoop	-	NTV	NTV	0	1
39	122	Keramik	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROMMA	ROMMB	10,6	1
212	123	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	16,1	3
58	124	Keramik	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	13,8	1
259	125	Metaal	Slak	-	IJZ	NT	101,3	3
16	126	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	2,1	1
219	127	Keramik	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	4,4	1
220	127	Keramik	Amfoor, dikwandig aardewerk	Dressel 20/Stuart 138	ROM	ROM	52,2	1
221	127	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	60,6	2
215	128	Keramik	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	105,6	3
208	129	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	18,1	1
209	129	Keramik	Aardewerk, handgevormd	kamstreekversiering	IJZ	ROM	2,6	1
210	129	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	BRONSL	IJZV	6,5	1
211	129	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	1,9	1
264	130	Bot, onbekend	Bot	-	onbekend	onbekend	1,2	1
165	132	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	4,7	2
244	133	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	4,4	1
245	133	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	onbekend	onbekend	2,9	1
15	134	Keramik	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	3,4	1

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

artefact	vondst	materiaal	specifiek	type	begin-date- ring	eind- datering	gewicht (g)	aantal (n)
12	135	Keramiek	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	48,4	1
19	136	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	0,6	1
290	137	IJzer	Spijker/(klink)nagel	-	-	-	596	65
171	138	Keramiek	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	67,8	3
172	138	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	36,1	4
173	138	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROMMA	ROMLA	39,7	2
174	138	Keramiek	Ruwwandige (kook)pot	Stuart 201/Brunsting 1	ROMMA	ROMLA	15,1	1
175	138	Keramiek	Dolium/voorraadvat	-	ROM	ROM	32,4	1
176	138	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	9,7	1
177	138	Keramiek	Kogelpot	-	MEVD	MELA	1,3	1
178	138	Keramiek	Pingsdorf geelwitbakkend: beker	-	MEVD	MELA	4,7	1
179	138	Keramiek	Pingsdorf geelwitbakkend	-	MEVD	MELA	3	1
180	138	Keramiek	Andenne	-	MEVD	MELB	1,9	1
181	138	Keramiek	Steengoed	-	MELB	MELB	5	1
182	138	Keramiek	Steengoed geglazuurd	-	MELB	NTV	7,6	2
183	138	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	6,3	1
184	138	Keramiek	Majolica: lood- en tingeglazuurd	-	NTV	NTM	3,5	1
185	138	Keramiek	Industrieel wit (Maastrichts/Regout)	-	NTL	NTL	4,4	3
186	138	Keramiek	Witbakkend geglazuurd aardewerk	-	MELB	NTM	3,9	1
187	138	Keramiek	Pijp/pijpekop/pijpesteel	-	NTM	NTL	1,3	2
188	138	Keramiek	Roodbakkend (geglazuurd): pot, bolvormig	-	NTM	NTL	10,5	1
189	138	Keramiek	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NTM	NTL	17	1
190	138	Keramiek	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	MELB	NTM	55,3	11
191	138	Keramiek	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	-	NT	NT	80,6	17
157	139	Zandsteen/ kwartsiet	Brok	-	onbekend	onbekend	5,5	1
2	140	Keramiek	Geverfde beker	Niederbieber 33/ Brunsting 8	ROMMB	ROMLA	47	20
3	140	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROMMB	ROMLA	7	1
4	140	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	9,4	2
5	140	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	3,8	2
6	140	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	6,8	1
7	140	Keramiek	Aardewerk, onbepaald	-	onbekend	onbekend	1,3	2

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

artefact	vondst	materiaal	specifiek	type	begin-date- ring	eind- datering	gewicht (g)	aantal (n)
149	141	Tefriet/ basaltlava	Brok	-	BRONS	NT	6,6	1
268	142	Bot, onbekend	Bot	-	onbekend	onbekend	0,3	4
263	143	Bot, onbekend	Bot	-	onbekend	onbekend	2	1
288	144	IJzer	Spijker/(klink)nagel	-	-	-	0	1
10	145	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	2,8	1
205	146	Keramiek	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROMMA	ROMMB	2,5	1
206	146	Keramiek	Geverfde beker	techniek c: dof zwart op rood	ROMMB	ROMLA	8,6	1
207	146	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	18,3	3
56	147	Keramiek	Aardewerk, ondetermineerbaar	-	onbekend	onbekend	1	1
195	148	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	1,2	1
20	149	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	5,2	1
266	150	Bot, onbekend	Bot	-	onbekend	onbekend	0,1	2
42	151	Keramiek	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROM	ROM	4,5	1
40	152	Keramiek	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	13,7	1
41	153	Keramiek	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	9	1
66	154	Keramiek	Dolium/voorraadvat	-	ROM	ROM	27,2	1
67	154	Keramiek	Dolium/voorraadvat	-	ROM	ROM	8,8	1
68	154	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	6,8	2
69	154	Keramiek	Briquetage materiaal (zoutwinning)	-	ROM	ROM	0,6	1
70	154	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZL	ROM	35,6	1
71	154	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	14,3	1
72	154	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	2,3	1
73	154	Keramiek	Hutteleem/verbrande leem	-	onbekend	onbekend	27,7	4
11	155	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	kamstreekversiering	IJZL	ROM	234,2	12
260	156	Keramiek	Hutteleem/verbrande leem	-	onbekend	onbekend	4,4	1
38	157	Keramiek	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROMMA	ROMMB	4,1	1
46	158	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	NEOL	IJZ	1,8	1
45	159	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	1,9	1
47	160	Keramiek	Gladwandige kruik/ kruikamfoor	-	ROMMA	ROMMB	14,8	1
44	161	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	6,8	1
60	162	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZM	ROM	9,4	1
61	162	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZM	ROM	6,3	1

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

artefact	vondst	materiaal	specifiek	type	begin-date-ring	eind-datering	gewicht (g)	aantal (n)
62	162	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	2,7	1
63	162	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	52,5	1
64	162	Keramiek	Hutteleem/verbrande leem	-	onbekend	onbekend	4	1
265	163	Bot, onbekend	Bot	-	onbekend	onbekend	3,3	10
250	164	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZM	ROM	41,1	2
251	164	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	21,1	1
252	164	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	19,3	2
253	164	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	kamstreekversiering	IJZ	ROM	13,3	1
254	164	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	9,7	1
267	165	Bot, onbekend	Bot	-	onbekend	onbekend	0,1	1
43	166	Keramiek	Ruwwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	4,1	1
203	167	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	2,9	1
204	167	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	6,7	1
153	168	Vuursteen	-	-	onbekend	onbekend	0,8	1
196	169	Keramiek	Dolium/voorraadvat	dolium: groot formaat (ruwwandig)	ROM	ROM	21,9	2
197	170	Keramiek	Dolium/voorraadvat	-	ROM	ROM	9,5	1
198	170	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	22,2	1
199	170	Keramiek	Amfoor, dikwandig aardewerk	Dressel 20/Stuart 138	ROM	ROM	23,8	1
200	170	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	kamstreekversiering	IJZ	ROM	2	1
201	170	Keramiek	Aardewerk, handgevormd	-	IJZ	ROM	1,4	1
202	170	Keramiek	Hutteleem/verbrande leem	-	onbekend	onbekend	2,7	1
289	171	Koper	Gesp	-	MELB	MELB	0	1
159	172	Tefriet/basaltlava	Brok	-	BRONS	NT	25,9	13
223	173	Keramiek	Baksteen	-	MELB	NT	13,2	1
224	174	Keramiek	Baksteen	-	NTL	NTL	15,4	1
225	175	Keramiek	Baksteen	-	NTL	NTL	6,3	1
257	176	Glas	Fles	-	NTM	NTL	4,9	1
258	176	Glas	Kleurloos/ontkleurd glas	-	NTL	NTL	1,1	1
151	177	Vuursteen	Brok	-	onbekend	onbekend	6,9	1
152	177	Vuursteen	Brok	-	onbekend	onbekend	5	1
146	178	Leisteen	-	-	ROM	NT	7,1	3
147	178	Zandsteen/kwartsiet	-	-	onbekend	onbekend	47,7	1
227	179	Keramiek	Baksteen	-	MELB	NT	66,9	3
226	180	Keramiek	Baksteen	-	MELB	NT	14,5	1
292	181	Keramiek	Gladwandig aardewerk, gedraaid	-	ROM	ROM	2,9	1
293	182	Tefriet/basaltlava	Brok	-	-	-	5,2	4

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Bijlage 4. Determinatie munten

(Rob Reijnen)

V	WP	S	autoriteit	munsoort	datering	muntplaats	type	bijzonderheden	opmerking
51	8	2008	lokale instantie (naar Caligula, 37-41)	as	37-64	muntdatier in het Rijnland?	voorbeeld: RIC(I ²) 58	geplateerd (ijzeren kern); imitatie	duidelijk afgesleten; afkomstig uit plaggendek
31.1	3	999	lokale instantie (naar Claudius, 41-54) ?	as	41-64	muntdatier in Gallië of het Rijnland?	voorbeeld: RIC(I ²) 100/116 ?	waarschijnlijk een imitatie	zeer sterk afgesleten; keerzijde vrij primitief; gezien het uiterlijk zeker uit de Julisch-Claudische tijd; stortvondst
30	3	35	Hadrianus (117-138)	sestertius	134-138	Roma	RIC(II) 743(d)	kop van de keizer zeker een laat type	sterk afgesleten; afkomstig uit depressie
29	3	35	?	antoninianus?	270-310	?	-	mogelijk een imitatie	zeer sterk afgesleten; lijkt afbeeldingen bevat te hebben, géén muntplaatje; afkomstig uit depressie
31.2	3	999	Everhard van der Marck (1506-1538)	brûlé	1512-1527	Hasselt ?	Dengis 825	1/32 of 1/36 stuiver; variant van Mignolet 449	vrij sterk afgesleten; stortvondst

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

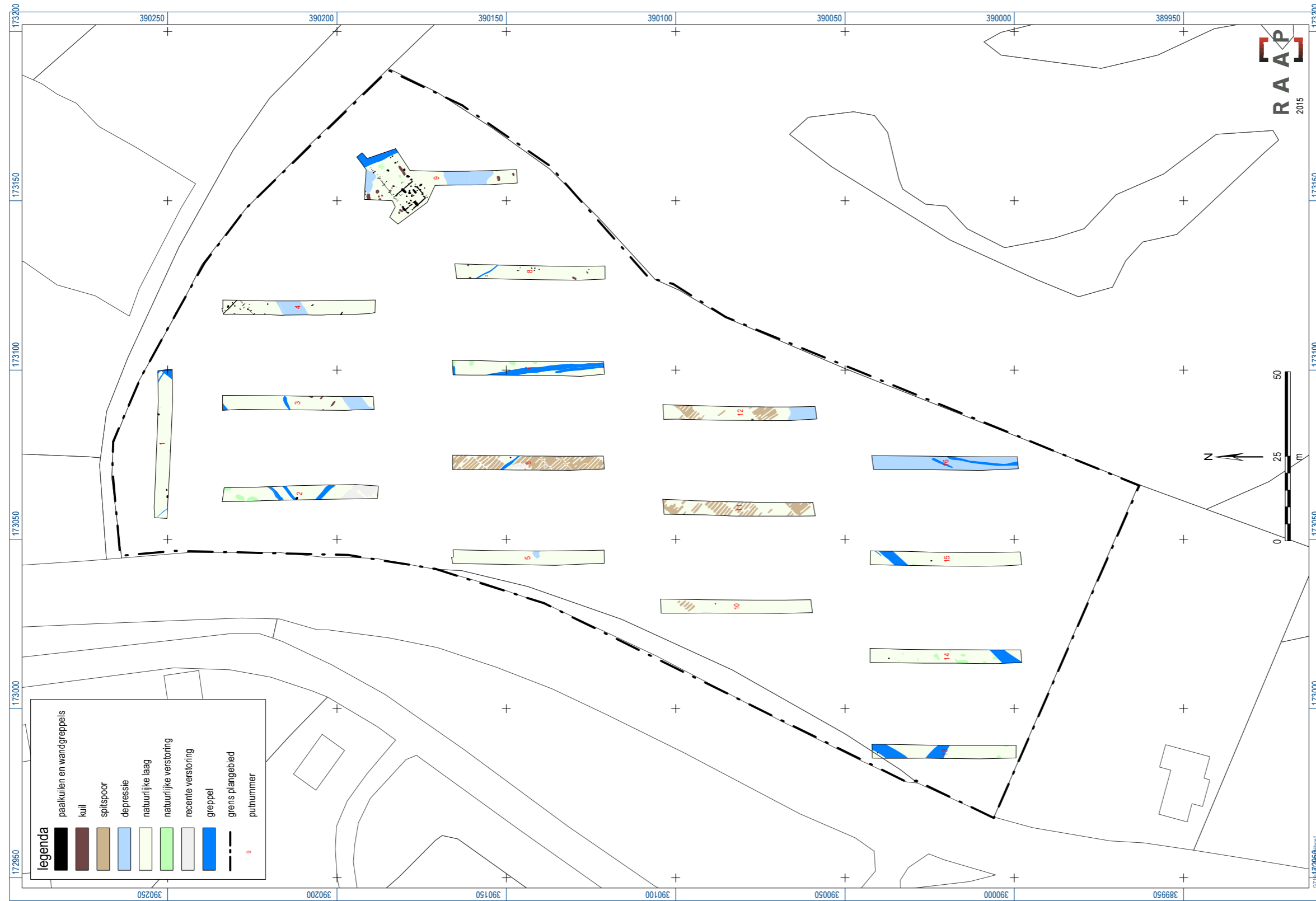
Kaartbijlage: Allesporenkaart

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Kaartbijlage 1. Allesporenkaart.

RAAP-RAPPORT 3100

Plangebied Aarle-Rixtelseweg in Kleine Overbrug, gemeente Helmond
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)